

SENÁT

PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

14. funkční období

122

Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu
České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací
Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí
na ženách a domácího násilí
(Istanbul, 11. 5. 2011)

2023

Návrh
USNESENÍ
S e n á t u
P a r l a m e n t u Č e s k é r e p u b l i k y
z schůze 2023

k vládnímu návrhu, kterým se předkládá Parlamentu České republiky
k vyslovení souhlasu s ratifikací Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách
a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011)

Senát

dává souhlas k ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách
a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011) s tím, že při uložení ratifikačních listin budou učiněny
následující výhrady a výkladové prohlášení:

„V souladu s článkem 78 odst. 2 Úmluvy si Česká republika vyhrazuje právo neaplikovat
ustanovení článku 44 odst. 1 písm. e) a odst. 3.

V souladu s článkem 78 odst. 2 Úmluvy si Česká republika vyhrazuje právo neaplikovat
ustanovení článku 59.

Česká republika má za to, že předmětem a účelem Úmluvy je ochrana žen proti všem formám
násilí, stejně jako předcházení, stíhání a odstranění násilí na ženách a domácího násilí.

V souladu s článkem 2 odstavcem 2 Úmluvy bude Česká republika uplatňovat Úmluvu
na všechny oběti domácího násilí.

Česká republika má za to, že ustanovení Úmluvy nezasahují do legislativních pravomocí jejích
smluvních stran v oblastech, které tato Úmluva neupravuje, jako je rodinné právo, a neobsahují
povinnost upravit definice manželství či genderové identity ve vnitrostátním právu.“.

Předkládací zpráva pro Parlament ČR

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (dále jen „Úmluva“ nebo „Istanbulská úmluva“) byla otevřena k podpisu dne 11. května 2011 a vstoupila v platnost dne 1. srpna 2014 po tom, co ji ratifikovalo 10 členských států Rady Evropy.

Násilí na ženách, včetně domácího násilí, je závažným porušením lidských práv. Rada Evropy se tímto fenoménem zabývala prostřednictvím různých projektů spolupráce, akčních plánů a doporučení [např.: Rec(2002)5 o ochraně žen proti násilí]. Tyto aktivity vyvrcholily právě přijetím Istanbulské úmluvy.

Úmluva je prvním evropským právním instrumentem zabývajícím se specificky domácím násilím a násilím na ženách. Jejím cílem je nulová tolerance k těmto formám diskriminace a porušování lidských práv. Úmluva zavádí definice trestných činů, jako je například sexuální násilí včetně znásilnění, nebezpečné pronásledování, mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucený sňatek, nucené přerušování těhotenství či nucená sterilizace, a požaduje po smluvních stranách jejich kriminalizaci.

Obsahem Úmluvy jsou však i preventivní opatření, jejichž cílem je předcházení všem formám násilí specifikovaným Úmluvou pomocí zvyšování obecného povědomí o násilí na ženách a domácím násilí či pomocí zřízení léčebných programů a dalších opatření zabraňujících pachatelům v opětovném páchání trestné činnosti.

Istanbulská úmluva také zavádí opatření na podporu obětí násilí na ženách a domácího násilí, jako jsou telefonní linky důvěry či azylová zařízení, ale i zákaz vstupu pachatele domácího násilí do obydlí, které sdílí s obětí.

V současné době Úmluvu podepsalo již 45 členských států Rady Evropy (s výjimkou Ázerbájdžánu), přičemž 37 z nich uložilo ratifikační listiny¹; Turecko však následně Úmluvu dne 22. března 2021 vypovědělo a toto vypovězení nabylo účinnosti ke dni 1. července 2021.

¹ Albánie, Andora, Belgie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Gruzie, Chorvatsko, Irsko, Island, Itálie, Kypr, Lichtenštejnsko, Lucembursko, Makedonie, Malta, Monako, Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, San Marino, Srbsko, Slovinsko, Spojené království Velké Británie a Severního Irska, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Ukrajina a Turecko, které Úmluvu v březnu 2021 vypovědělo.

Jménem České republiky Úmluvu podepsal dne 2. května 2016 velvyslanec, stálý představitel České republiky při Radě Evropy, a to na základě zmocnění prezidenta republiky učiněného v souladu s usnesením vlády ze dne 8. února 2016 č. 114. Istanbulskou úmluvu podepsala v červnu 2017 také Evropská unie, která v současnosti finalizuje kroky nutné k jejímu přistoupení k Úmluvě. Všechny členské státy Evropské unie Úmluvu podepsaly a 21 z nich ji rovněž ratifikovalo. Česká republika patří spolu s Bulharskem, Litvou, Lotyšskem, Maďarskem a Slovenskem mezi posledních šest členských států Evropské unie, které Úmluvu dosud neratifikovaly.

Vláda České republiky ve svém usnesení ze dne 12. listopadu 2014 č. 930 uložila Ministerstvu spravedlnosti připravit do 30. června 2015 podklady k podpisu a ratifikaci Úmluvy a následně tento úkol upřesnila ve svém usnesení ze dne 23. února 2015 č. 126 o Akčním plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 až 2018, kterým uložila Ministerstvu spravedlnosti do 30. června 2015 předložit podklady pro meziresortní diskusi o připravenosti České republiky k přístupu k Istanbulské úmluvě. Na základě těchto usnesení vypracovalo Ministerstvo spravedlnosti materiál „Analýza připravenosti České republiky k přístupu k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí“. Analýza připravenosti byla v září 2015 předložena vládě, která ji vzala na vědomí svým usnesením ze dne 12. října 2015 č. 808, jímž zároveň uložila Ministerstvu spravedlnosti, aby ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí předložilo vládě do konce roku 2015 materiál k podpisu Úmluvy.

V návaznosti na tento úkol vypracovalo Ministerstvo spravedlnosti materiál „Návrh na sjednání Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011)“, který byl rozeslán do meziresortního připomínkového řízení v listopadu 2015 a vládě byl předložen na počátku února 2016. Vláda přijala k návrhu na sjednání Úmluvy usnesení ze dne 8. února 2016 č. 114. Na jeho základě Česká republika Úmluvu dne 2. května 2016 podepsala s tím, že byla učiněna výhrada k článku 44 odst. 1 písm. e) Úmluvy (tato výhrada reaguje na skutečnost, že žádná ze zásad místní působnosti trestního zákoníku neodpovídá požadavku Úmluvy, aby se působnost národních trestních předpisů vztahovala i na trestné činy spáchané osobou, která má obvyklé bydliště na území České republiky; nadále však Česká republika může stíhat trestné činy spáchané osobou bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt).

V souvislosti s Úmluvou bylo zapotřebí přijmout legislativní změny pouze v trestněprávních předpisech v gesci Ministerstva spravedlnosti, neboť jiné resorty neshledaly potřebu legislativních (ani nelegislativních) změn ve své působnosti. Výše uvedené usnesení vlády stanovilo Ministerstvu spravedlnosti lhůtu pro jejich provedení do poloviny roku 2017. Ministerstvo spravedlnosti tak učinilo předložením návrhu novelizace zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku (dále jen „trestní zákoník“), ve znění pozdějších předpisů, a dalších zákonů, který byl po schválení Parlamentem České republiky publikován dne 13. prosince 2018 jako zákon č. 287/2018 Sb., kterým se mění trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Účinnosti nabyl dne 1. února 2019. S požadavky Úmluvy byly spojeny dvě změny. První se týkala trestného činu zavlčení (§ 172 trestního zákoníku), jehož skutková podstata byla upravena tak, aby postihoval i případy, kdy je osoba vylákána z nebo do jiného státu, než je Česká republika, za účelem donucení k sňatku, a to v souladu s článkem 37 Úmluvy. Druhá změna se týkala úpravy promlčení, resp. stavění promlčecí doby, v § 34 odst. 1 písm. c) trestního zákoníku v souladu s článkem 58 Úmluvy tak, aby u uvedených trestných činů začala promlčecí doba běžet až od okamžiku nabytí zletilosti oběti.

Následně začalo Ministerstvo spravedlnosti připravovat materiál týkající se předložení návrhu na ratifikaci Úmluvy vládě. Oslovilo proto v listopadu 2018 vybrané resorty s žádostí o aktualizaci informací do předkládací zprávy a stejně jako v dřívějších případech ani tentokrát resorty nenavrhovaly změny ve stávající právní úpravě a navrhly v předkládací zprávě pouze drobnější změny. I na základě těchto informací připravilo Ministerstvo spravedlnosti materiál „Návrh na ratifikaci Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011)“, který byl rozeslán do meziresortního připomínkového řízení v únoru 2020. V rámci připomínkového řízení uplatnilo zásadní připomínky Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo práce a sociálních věcí. Všechny zásadní připomínky byly vypořádány a materiál byl vládě zaslán k projednání bez rozporu. Z programu jednání vlády dne 27. července 2020 však byl tehdejší ministryní spravedlnosti stažen a Ministerstvo spravedlnosti poté opakovaně požádalo o posunutí jeho projednání, naposledy do 31. května 2023.

Jednotlivá ustanovení Úmluvy budou v souladu s článkem 31 Vídeňské úmluvy o smluvním právu² vykládána s přihlédnutím k účelu uvedenému v daném článku a k důvodové zprávě,

² Publikována pod č. 15/1988 Sb.

kteřá byla k Úmluvě zpracována v rámci přípravy jejího textu. Při aplikaci Úmluvy bude prosazován zásadně rovný přístup k pohlavím v rovině práv a povinností.

Z níže uvedeného přehledu k jednotlivým článkům Úmluvy sestaveného na základě vyjádření resortů k výše uvedenému materiálu „Analýza připravenosti České republiky k přístupu k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí“ z roku 2015 je zřejmé, že – po nabytí účinnosti zákona č. 287/2018 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony – není třeba žádných dalších změn vnitrostátních předpisů v České republice, protože tyto jsou s Úmluvou v souladu.

K odstranění určitých (byť nepodložených) obav, které v nedávné minulosti směrem k Úmluvě zaznívaly, se navrhuje, aby v případě ratifikace Česká republika učinila k Úmluvě výkladové prohlášení, v němž se výslovně deklaruje, že Česká republika má za to, že předmětem a účelem Úmluvy je ochrana žen proti všem formám násilí, stejně jako předcházení, stíhání a odstranění násilí na ženách a domácího násilí, a že v souladu s článkem 2 odst. 2 Úmluvy bude uplatňovat Úmluvu na všechny oběti domácího násilí. V tomto prohlášení by se rovněž konstatovalo, že podle České republiky žádné z ustanovení Úmluvy nezasahuje do legislativních pravomocí jejích smluvních stran v oblastech, které tato Úmluva neupravuje (např. rodinné právo), ani neobsahuje povinnost upravit definice manželství či genderové identity ve vnitrostátním právu. V tomto se prohlášení ztotožňuje se stanoviskem Evropské komise pro demokracii prostřednictvím práva (dále jen „Benátské komise“) č. 961/2019 ze dne 14. října 2019. Benátská komise přijala na základě žádosti Arménie stanovisko k posouzení ústavněprávních dopadů Úmluvy a dospěla mj. k závěru, že Úmluva neobsahuje povinnost států, které se stanou jejími smluvními stranami, definovat ve svém vnitrostátním právním řádu termíny, jako jsou gender, genderová identita, rodina, sňatek nebo sexuální orientace. Benátská komise rovněž ve svém stanovisku uvádí, že Istanbulská úmluva má zvláštní přidanou hodnotu v porovnání s dříve ratifikovanými mezinárodními smlouvami, jako jsou Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod, Úmluva OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, Mezinárodní pakt o občanských a politických právech či Úmluva OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, neboť se na rozdíl od nich zaměřuje konkrétně na násilí na ženách a domácí násilí a přijímá k nim komplexní přístup.

Preamble

Preamble potvrzuje závazek smluvních stran Úmluvy k dodržování lidských práv a základních svobod a připomíná nejdůležitější právní nástroje, programy a opatření v rámci Rady Evropy a Organizace spojených národů zabývající se problematikou v působnosti Úmluvy. Preamble také stanovuje základní cíl Úmluvy, kterým je Evropa bez násilí na ženách a domácího násilí. Vymezení pojmu „diskriminace žen“ vychází z Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen³ a označuje „jakékoli činění rozdílu, vyloučení nebo omezení provedené na základě pohlaví, jehož důsledkem nebo cílem je narušit nebo zrušit uznání, požívání nebo uplatnění ze strany žen, bez ohledu na jejich rodinný stav, na základě rovnoprávnosti mužů a žen, lidských práv a základních svobod v politické, hospodářské, sociální, kulturní, občanské nebo jiné oblasti“. Násilí na ženách a domácí násilí jsou dle důvodové zprávy k Úmluvě komplexním fenoménem a k jejich porozumění je nezbytné použít širokou škálu přístupů. Preamble zdůrazňuje, že oběťmi domácího násilí mohou být také muži a děti a že tímto násilím je rovněž třeba se zabývat.

Je zde také upozorněno na skutečnost, že opatření stanovená touto Úmluvou nejsou překážkou pro uplatňování práv zaručených Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod a nepožadují po smluvních stranách přijímání opatření, která by byla v rozporu s ústavně zaručenými právy svobody tisku a svobody projevu. Opatření přijatá podle této Úmluvy by také měla vzít v potaz stále se rozšiřující judikaturu Evropského soudu pro lidská práva.

Hlava I – Účel, definice, rovnost a nediskriminace, obecné povinnosti

Hlava I obsahuje základní ustanovení Úmluvy, jako je její účel, rozsah působnosti, definice některých termínů použitých v Úmluvě a její základní principy. Články 3 a 4 nevytvářejí dle důvodové zprávy nová práva, ale mají za cíl vyjasnit již stávající lidská práva.

³ Úmluvu OSN o odstranění všech forem diskriminace žen podepsala ČSSR v červenci 1980 a tato vstoupila pro ČSSR v platnost v únoru 1982. Úmluva byla publikována pod č. 62/1987 Sb. Po rozpadu Československa se Česká republika stala 19. ledna 1993 členskou zemí OSN a přijala veškeré související povinnosti vztahující se k ochraně lidských práv, včetně této úmluvy.

Článek 1 – Účel Úmluvy

Tento článek vymezuje účel Úmluvy, jímž má být předcházení všem formám násilí na ženách a domácímu násilí a boj proti tomuto násilí, stíhání těchto negativních jevů a jejich odstranění, a dále prosazování rovnosti žen a mužů. Úmluva má také napomoci státům vypracovat komplexní rámec a opatření na ochranu a pomoc všem obětem takového násilí. Rovněž má podporovat mezinárodní spolupráci zaměřenou na odstranění násilí na ženách a domácího násilí. Druhý odstavec zdůrazňuje, že k účinnému provádění ustanovení Úmluvy smluvními stranami je nutné zavedení kontrolního mechanismu, který je blíže specifikován v hlavě IX.

Článek 2 – Rozsah působnosti Úmluvy

Článek 2 upravuje rozsah působnosti Úmluvy. Tato Úmluva se vztahuje na všechny formy násilí na ženách včetně domácího násilí, a to i v době ozbrojeného konfliktu. Smluvní strany jsou zároveň vyzvány, aby uplatňovaly Úmluvu na všechny oběti domácího násilí, tedy i muže a děti. Úmluva ponechává na smluvních stranách, aby se rozhodly, zda budou Úmluvu aplikovat také na tyto oběti. Smluvní strany tak mohou učinit způsobem, který považují za nejvhodnější. Česká republika vychází z této široké koncepce.

Článek 3 – Vymezení pojmů

V tomto ustanovení jsou pro účely Istanbulské úmluvy vymezeny pojmy „násilí na ženách“, „domácí násilí“, „gender“, „násilí založené na pohlaví“, „oběť“ a „ženy“; z tohoto (ani z jiného ustanovení Úmluvy) neplyne povinnost smluvních stran tyto pojmy definovat ve svých vnitrostátních předpisech.

„Násilí na ženách“ je Úmluvou považováno za porušení lidských práv a formu diskriminace žen, a je definováno jako jakýkoli násilný čin založený na pohlaví, který vede nebo pravděpodobně povede k fyzické, sexuální, psychické nebo ekonomické újmě anebo utrpení ženy, včetně hrozeb takovým činem, donucení či svévolného zbavení svobody, bez ohledu na to, zda k takovému násilí dochází ve veřejném či soukromém životě. Obdobnou definici obsahuje i článek 1 Deklarace OSN o odstranění násilí páchaného na ženách, oproti

definici obsažené v uvedené Deklaraci OSN Istanbulská úmluva považuje za násilí na ženách i takový násilný čin, který vede nebo pravděpodobně povede k ekonomické újmě.

„Domácím násilím“ jsou všechny činy fyzického, sexuálního, psychického či ekonomického násilí, ke kterým dochází v rodině, domácnosti či v rámci jiného intimního vztahu bez ohledu na to, zda pachatel sdílí či sdílel s obětí stejné bydliště. V českém právním řádu definice domácího násilí není obsažena, nicméně zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), obsahuje v § 751 až 753 zvláštní ustanovení proti domácímu násilí, kde je domácí násilí popsáno jako „tělesné nebo duševní násilí vůči manželovi nebo jinému, kdo v rodinné domácnosti manželů žije“ (§ 751 odst. 1). Násilí může směřovat jak vůči manželovi, tak i vůči bývalému manželovi, stejně jako vůči jiné osobě, která v rodinné domácnosti manželů, popř. bývalých manželů, žije. Pravidla na ochranu před domácím násilím uvedená v § 751 až 753 občanského zákoníku se dle § 3021 citovaného zákona použijí také v případě společného bydlení jiných osob, než jsou manželé. Účelem tohoto ustanovení je zajistit ochranu před domácím násilím ve všech případech, kdy spolu z jakéhokoliv důvodu bydlí více lidí.

Termín „gender“ v kontextu Istanbulské úmluvy vysvětluje, že jsou zde také společensky ustanovené role, chování, jednání a vlastnosti, které daná společnost pokládá za odpovídající pro ženy a muže. Podle důvodové zprávy k Úmluvě výzkumy ukázaly, že určité role a stereotypy mohou plodit nežádoucí a škodlivé postupy a přispívat tak k akceptování násilí na ženách. Tato definice odpovídá definici „genderu“ používané již od počátku 80. let společenskovědními obory (antropologie, sociologie apod.) a dokumenty OSN. Podle důvodové zprávy k Úmluvě považovali autoři Úmluvy za důležité gender definovat s ohledem na to, že Úmluva umísťuje boj proti násilí na ženách do širšího kontextu dosažení rovnosti mezi ženami a muži. Termín „gender“ podle této Úmluvy nemá nahradit termíny „muž“ a „žena“ zde používané.

„Násilí založené na pohlaví páchané na ženách“ je takové násilí, které je zaměřeno proti ženě proto, že je žena, nebo postihuje ženy nepoměrně více. Od jiných forem násilí se odlišuje tím, že pohlaví oběti je jeho hlavním motivem.

„Obětí“ je dle Úmluvy každá fyzická osoba, která se stane obětí domácího násilí či násilí na ženách. Zatímco ženy včetně dívek mohou být oběťmi násilí na ženách, oběťmi domácího násilí mohou být ženy, muži i děti. Pojem „oběť“ dle Úmluvy je tedy užším pojmem než pojem

„obět“, jak jej vymezuje zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o obětech trestných činů“).

„Ženami“ se pak pro účely Úmluvy rozumí i dívky mladší 18 let.

Článek 4 – Základní práva, rovnost a nediskriminace

Podle odstavce 1 mají smluvní strany přijmout nezbytná legislativní či jiná opatření k prosazování a ochraně práva každého, zejména žen, na život bez násilí ve veřejné i soukromé oblasti. Jedná se o prevenci násilí a právo na pokojný život bez něj. Jde o obdobnou formulaci závazků států, jaká je uvedena v článku 3 Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, tedy povinnost „přijímat veškerá příslušná opatření, včetně opatření legislativních, k zajištění plného rozvoje a povznesení žen s cílem zaručit jim uplatňování a využívání lidských práv a základních svobod na základě rovnoprávnosti s muži“.

Odstavcem 2 smluvní strany odsuzují všechny formy diskriminace žen a zavazují se bezodkladně přijmout legislativní a jiná opatření nezbytná k jejímu zabránění, zejména se zavazují zakotvit v národních ústavách či jiných právních předpisech zásadu rovnosti žen a mužů a zajistit její praktické uskutečnění, zakázat diskriminaci žen a postihovat ji a zrušit zákony a postupy, které jsou vůči ženám diskriminační.

Obsahem třetího odstavce je odkaz na základní práva, rovnost a nediskriminační klauzuli, podle které má být implementace Úmluvy, zejména opatření týkající se ochrany obětí, zajišťována bez jakékoli diskriminace zejména na základě pohlaví, genderu, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnostního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, sexuální orientace, genderové identity, věku, zdravotního stavu, zdravotního postižení, rodinného stavu, postavení migranta nebo uprchlíka či jiného postavení. Význam diskriminace podle tohoto ustanovení odpovídá článku 14 Evropské úmluvy o lidských právech a základních svobodách. Evropský soud pro lidská práva totiž aplikuje článek 14 i na důvody diskriminace v něm výslovně neuvedené.⁴

Ve čtvrtém odstavci, jenž vychází z článku 4 Úmluvy OSN o odstranění všech forem

⁴ Například Salguiero da Silva Mouta proti Portugalsku, č. 33290/96, rozsudek ze dne 21. prosince 1999.

diskriminace žen, je uvedeno, že zvláštní opatření, která jsou nezbytná k zabránění násilí založenému na pohlaví a k ochraně žen před ním, nebudou podle této Úmluvy pokládána za diskriminaci. Toto ustanovení je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, dle něhož ne každé rozlišení či rozdíl v zacházení představuje diskriminaci.⁵ Do českého právního řádu je toto ustanovení promítnuto v § 7 odst. 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „antidiskriminační zákon“).

Článek 5 – Povinnosti státu a náležitá péče

Tento článek zakotvuje povinnost smluvních stran zdržet se zapojení do jakéhokoli násilného jednání vůči ženám. Zásada náležité péče zavazuje smluvní strany k legislativním či jiným opatřením, kterými by předcházely a v souladu s vnitrostátním právem postihovaly násilné trestné činy spadající do působnosti této Úmluvy bez ohledu na to, zda je toto násilí páčáno státními nebo nestátními subjekty. Zároveň musí být zajištěno odškodnění obětí za násilné činy spáchané v této souvislosti. Stejná povinnost státu je formulována i v Obecném doporučení Výboru pro odstranění diskriminace žen č. 19⁶, který je ustanoven v rámci Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (publikována pod č. 62/1987 Sb.) a odpovídá Evropské úmluvě o odškodňování obětí násilných trestných činů (publikované pod č. 141/2000 Sb. m. s.).

Článek 6 – Politiky zohledňující rovnost žen a mužů

Jedná se o obecné ustanovení, podle něhož je třeba zohlednit rovnost žen a mužů jak při provádění opatření podle této Úmluvy, tak při hodnocení jejich dopadů. Článek 6 také vyzývá smluvní strany, aby podporovaly, prováděly a účinně prosazovaly politiku rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen. Důvodová zpráva k Úmluvě se u tohoto článku odvolává na hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů.

⁵ Například Abdulaziz, Cabales a Balkandali proti Spojenému království, č. 9214/80, 9473/81 a 9474/81, rozsudek ze dne 28. května 1985.

⁶ Viz <https://www.vlada.cz/cz/ppov/rada-pro-rovne-prilezitosti/oddeleni/cedaw/obecna-doporuceni-vyboru-pro-odstraneni-diskriminace-zen-cedaw-69901/>.

Povinnost provádět hodnocení dopadů na rovnost žen a mužů u všech materiálů předkládaných na jednání vlády České republiky již v současnosti obsahují Legislativní pravidla vlády a Jednací řád vlády. Lze tedy konstatovat, že při provádění politik za účelem prevence domácího násilí a násilí na ženách musí v České republice k hodnocení jejich dopadů ve vztahu k rovnosti žen a mužů docházet již za současného stavu. Toto zhodnocení bude povinnou součástí důvodové zprávy, upravuje-li návrh právního předpisu postavení fyzických osob nebo se tohoto postavení dotýká, i podle zákona č. 222/2016 Sb., o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv a o tvorbě právních předpisů vyhlášených ve Sbírce zákonů a mezinárodních smluv (zákon o Sbírce zákonů a mezinárodních smluv), který by měl nabýt účinnosti k 1. lednu 2024.

Hlava II – Ucelený přístup a shromažďování údajů

Článek 7 – Komplexní a koordinovaný přístup

Tento článek zavazuje státy k přijetí a provádění celostátního účinného, komplexního a koordinovaného přístupu. Takový přístup musí zahrnovat veškerá příslušná opatření k předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy a k zajištění ucelené reakce na násilí na ženách. Při jejich vypracování by měla být základním těžištěm ochrana práv obětí.

Pro koordinaci činnosti v problematice domácího násilí je činný Výbor pro prevenci domácího násilí a násilí na ženách (dále jen „Výbor“), který byl zřízen k 1. lednu 2008 jako stálý orgán Rady vlády pro rovnost žen a mužů. Výbor se mj. podílí na vypracování čtyřletých národních akčních plánů prevence domácího násilí. Zatím poslední Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2019 až 2022⁷ (dále jen „Akční plán“) je v pořadí již třetím strategickým dokumentem vlády České republiky v oblasti prevence těchto forem násilí (nyní se připravuje Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2023 – 2026). Stejně jako v předchozím období se tento akční plán zaměřuje kromě domácího násilí i na oblast ostatních forem násilí založeného na pohlaví tak, jak jsou běžně definovány příslušnými mezinárodními standardy. Účelem Akčního plánu je, obdobně jako v případě předchozích akčních plánů věnovaných prevenci těchto forem násilí, formulovat,

⁷ Schválen usnesením vlády ze dne 6. května 2019 č. 318.

implementovat a koordinovat komplexní systém opatření na úrovni vlády České republiky pro oblast prevence a potírání domácího násilí a násilí založeného na pohlaví a tím přispět ke snížení výskytu těchto forem násilí v české společnosti a pomoci osobám ohroženým i násilným. Realizací opatření uvedených v Akčním plánu se sleduje zejména zlepšení současné úrovně ochrany osob ohrožených domácím násilím a násilím založeným na pohlaví (včetně dětí žijících v rodině s výskytem těchto forem násilí), k zefektivnění prevence tohoto násilí, k rozvoji vzdělávání příslušných profesí v uvedených oblastech násilí a k podpoře práce s původkyněmi a původci takového násilí.

Článek 8 – Finanční zdroje

Cílem tohoto ustanovení je zajistit ze strany smluvních stran poskytnutí přiměřených finančních i lidských zdrojů pro účely zajištění náležitého provádění uceleného přístupu, opatření a programů pro předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, včetně těch, které vykonávají nevládní organizace a občanská společnost. Napříč jednotlivými státy existují odlišné způsoby financování nevládních organizací, povinností smluvních stran je proto zajištění přiměřených finančních zdrojů pro aktivity nevládních organizací a občanské společnosti. To dle důvodové zprávy k Úmluvě znamená, že zdroje musí být přiměřené danému cíli a opatřením, která mají být provedena.

V této souvislosti lze zmínit dotační program Podpora veřejně prospěšných aktivit v oblasti rovnosti žen a mužů, který je vyhlašován na základě směrnice vedoucího Úřadu vlády České republiky č. 24/2019 o poskytování neinvestičních dotací k financování programů v oblasti lidských práv. Tento dotační program je určen na podporu aktivit zaměřených na podporu rovnosti žen a mužů, a to v návaznosti na cíle a opatření vytyčené ve Strategii rovnosti žen a mužů na léta 2021 – 2030. K těmto oblastem patří také prevence a potírání domácího a násilí založeného na pohlaví.

Článek 9 – Nevládní organizace a občanská společnost

Článek 9 ukládá smluvním stranám povinnost uznávat, podněcovat a na všech úrovních podporovat činnost příslušných nevládních organizací a občanské společnosti. Účelem tohoto ustanovení je zdůraznit důležitou roli nevládních organizací a občanské společnosti,

kteřou hrají při prevenci a potírání všech forem násilí na ženách a domácího násilí. Nevládní organizace mají dlouhou tradici v poskytování přístřeší nebo v provozování telefonních linek pomoci a v mnoha státech včetně České republiky poskytují v oblasti prevence a potírání násilí na ženách a domácího násilí většinu služeb.

Účinná spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi již probíhá mj. prostřednictvím Výboru a Rady vlády pro rovnost žen a mužů. Příslušné organizace se podílejí na tvorbě vládních politik v oblasti prevence domácího násilí a násilí na ženách. Nevládní neziskové organizace jsou podporovány v rámci dotačních programů Ministerstva vnitra, akreditované neziskové organizace poskytující pomoc obětem trestných činů jsou podporovány v rámci dotačních programů Ministerstva spravedlnosti, další neziskové organizace činné v této oblasti pak v rámci dotačních programů Ministerstva práce a sociálních věcí.

Článek 10 – Koordinační orgán

Úmluva zde požaduje určení či zřízení jednoho nebo více úředních orgánů zodpovědných za koordinaci, provádění, kontrolu a hodnocení postupů a opatření k předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy. To může být učiněno jak zřízením takového koordinačního orgánu, tak rozšířením mandátu některého ze stávajících těles. Koordinačním orgánem musí být vládní instituce či subjekt.

Hlavním koordinátorem ve smyslu tohoto článku bude resort, do jehož působnosti spadá agenda rovnosti mužů a žen, tj. Úřad vlády, resp. předseda vlády, a to zejména s ohledem na skutečnost, že předseda vlády vykonává koordinační roli při plnění akčních plánů prevence domácího a genderově podmíněného násilí a dále také s odkazem na fakt, že akční plány prevence těchto forem násilí jsou vypracovávány oddělením rovnosti žen a mužů sekce pro lidská práva Úřadu vlády společně s Výborem, který je pracovním orgánem Rady vlády pro rovnost žen a mužů. Výbor plnil mj. monitorovací roli ve vztahu k plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014 a zajišťoval přípravu akčního plánu na léta 2015 – 2018, akčního plánu na léta 2019 – 2022 a nyní připravuje Akční plán prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2023 – 2026. Koordinací plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014 byl usnesením vlády ze dne 13. dubna 2011 č. 262 pověřen ministr vnitra ve spolupráci s členem vlády, v jehož působnosti je Rada vlády pro rovnost žen a mužů, což je v současnosti předseda vlády.

Stejné sdílení zodpovědnosti za koordinaci je uvedeno i v usnesení vlády ze dne 23. února 2015 č. 126, dle něhož za koordinaci plnění Akčního plánu prevence domácího a genderově podmíněného násilí na léta 2015 – 2018 zodpovídají ministr vnitra a ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu (nyní předseda vlády). Podle usnesení vlády ze dne 6. května 2019 č. 318 je úkol koordinovat plnění úkolů vyplývajících z Akčního plánu uložen členu vlády, do jehož působnosti patří rovnost žen a mužů, a předsedovi Rady vlády pro rovnost žen a mužů.

Na koordinaci budou dále spolupracovat také Ministerstvo vnitra, Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo spravedlnosti. Toto nastavení odpovídá dosavadní praxi v oblasti koordinace potírání a prevence domácího násilí a násilí založeného na pohlaví na vnitrostátní úrovni. V souvislosti s plněním role koordinačního orgánu nepředpokládá Úřad vlády zásadnější nároky na rozpočet České republiky.

Článek 11 – Shromažďování údajů a výzkum

Podle tohoto ustanovení mají smluvní strany Úmluvy shromažďovat v pravidelných intervalech rozčleněné příslušné statistické údaje o případech všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy a také podporovat výzkum v oblasti všech forem násilí spadajících do působnosti Úmluvy za účelem zkoumání jejich hlavních příčin a následků, míry výskytu a odsouzení, jakož i účinnosti opatření přijatých k provádění této Úmluvy. Smluvní strany se rovněž zavazují poskytnout tato data Expertní skupině pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí GREVIO, která dohlíží na implementaci Istanbulské úmluvy (k tomu blíže hlava IX).

Na sběru statistických dat a podpoře výzkumu v oblasti domácího násilí se v České republice podílí zejména Český statistický úřad (sběr statistických dat), Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (oblast výzkumu), Ministerstvo práce a sociálních věcí [shromažďuje statistické údaje o počtu zjištěných případů domácího násilí, u kterých byly přítomny nezletilé děti a které byly řešeny orgány sociálně-právní ochrany dětí dle § 6 písm. g) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o sociálně-právní ochraně dětí“), a zvláště je sledováno, u kolika z těchto případů došlo k vykázání násilné osoby], Ministerstvo zdravotnictví a Ministerstvo spravedlnosti. Relevantní statistické údaje shromažďuje také ředitelství Služby pořádkové policie v rámci Policie České republiky. Na shromažďování dat se podílí rovněž Institut pro kriminologii a sociální prevenci,

který se dlouhodobě zabývá výzkumem v oblasti domácího násilí. Sběr dat a analýzy provádí také sekce pro lidská práva Úřadu vlády.

Hlava III – Prevence

Tato hlava obsahuje preventivní opatření v širším smyslu, a to na národní i regionální úrovni. Články 12 až 17 upravují zvyšování obecného povědomí a porozumění široké veřejnosti všem formám násilí na ženách a domácího násilí, programy preventivní intervence a léčby pro pachatele domácího násilí s cílem zabránit jim v dalším násilí a změnit jejich násilné vzorce chování, školení odborníků pracujících s pachateli násilí na ženách a domácího násilí či s jeho oběťmi, stejně jako vzdělávání dětí o otázkách rovnosti žen a mužů či zapojení soukromého sektoru a médií. Články obsahují obecné závazky smluvních stran Úmluvy vyvíjet aktivitu v těchto oblastech.

Článek 12 – Obecné povinnosti

Tento článek obsahuje obecný závazek smluvních stran Úmluvy přijmout legislativní a jiná opatření k prosazování změn společenských a kulturních vzorců, pokud jde o chování žen a mužů s cílem vymýcení předsudků, obyčejů, tradic a veškerých dalších zvyklostí, které jsou založené na myšlence podřazenosti žen nebo na stereotypních úlohách žen a mužů. Smluvní strany také musí zajistit, aby žádné násilné činy spadající do působnosti této Úmluvy nebylo možno ospravedlnit jinou kulturou, zvyky, náboženstvím, tradicí, nebo takzvanou „ctí“.

Povinnost uvedená v prvním odstavci odpovídá povinnosti obsažené v článku 5 Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, který stanoví povinnost „přijmout veškerá příslušná opatření ke změně společenských a kulturních zvyklostí, pokud jde o chování mužů a žen s cílem dosáhnout odstranění předsudků a zvyků a všech jiných praktik založených na myšlence podřazenosti nebo nadřazenosti některého z pohlaví nebo na stereotypních úlohách mužů a žen“. Jak je uvedeno výše, touto úmluvou je již Česká republika vázána. Dle důvodové zprávy k Úmluvě je konkrétní podoba těchto opatření ponechána na uvážení smluvních stran.

Druhý odstavec zavazuje smluvní strany k přijetí nezbytných legislativních a jiných opatření k předcházení všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, spáchaných jakoukoli fyzickou nebo právnickou osobou.

Odstavec 3 navazuje na článek 4 Úmluvy, když stanoví, že všechna preventivní opatření dle této hlavy budou zohledňovat a řešit specifické potřeby osob, které se staly zranitelnými vlivem konkrétních okolností, přičemž těžištěm těchto opatření budou lidská práva všech obětí.

Čtvrtý odstavec tohoto článku upozorňuje na skutečnost, že je nezbytné podporovat všechny členy společnosti, tj. rovněž muže a chlapce, aby aktivně přispívali k předcházení všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy. Formy násilí, kterými se Úmluva zabývá, jsou častěji páčány muži, jak dokazují mezinárodní i české prevalenční výzkumy i statistiky trestných činů, je proto důležité zdůraznit jejich roli v prevenci tohoto násilí. Důvodová zpráva k Úmluvě však zdůrazňuje, že tato formulace neznámá, že by se většina mužů a chlapců těchto jednání dopouštěla.

Pátý odstavec zdůrazňuje, že kultura, zvyky, náboženství, tradice či tzv. „čest“ by se neměly uplatňovat při ospravedlnění násilných činů spadajících do působnosti této Úmluvy. Dle důvodové zprávy je tato zásada důležitá především pro společnosti, kde společně žijí odlišná etnická a náboženská společenství a v nichž převládají postoje k přijatelnosti násilí založeného na pohlaví v závislosti na kulturním či náboženském prostředí.

Poslední odstavec článku 12 vyzývá k podpoře programů a aktivit zaměřených na posílení postavení žen. Toto ustanovení reflektuje jeden z cílů Úmluvy, kterým je dosažení rovnosti mezi ženami a muži a snížení zranitelnosti žen vůči násilí.

Článek 13 – Zvyšování obecného povědomí

Cílem tohoto ustanovení je zajistit, aby byla široká veřejnost informována jak o různých projevech všech forem násilí, kterému ženy čelí, tak i o různých projevech domácího násilí. To by mělo pomoci všem členům společnosti k tomu, aby – je-li to možné a vhodné – rozpoznali takové násilí, otevřeně proti němu vystupovali a podporovali oběti. Tato povinnost zahrnuje pravidelné vedení veřejných osvětových kampaní či programů v této oblasti, a to i ve spolupráci s národními institucemi pro lidská práva, orgány pro prosazování rovnosti,

občanskou společností či nevládními organizacemi. Smluvní strany nemají povinnost zřídit takové orgány či instituce, pokudliže neexistují.

Článek 14 - Vzdělávání

Dle důvodové zprávy k Úmluvě jsou vzorce chování utvářeny již v nízkém věku, proto musí podporování rovnosti pohlaví, vzájemného respektu v mezilidských vztazích a nenásilných řešení konfliktů začít co nejdříve a je primárně úkolem rodičů. Důležitou roli však hraje i vzdělávací systém. Pokud to smluvní strany považují za vhodné, měly by vytvořit výukové materiály pro všechny úrovně vzdělávacího systému, které budou tyto hodnoty podporovat; tyto, ať již nově vytvořené nebo stávající materiály, mají být přizpůsobeny potřebám žáků a studentů, zejména jejich věku. Článek 14 ponechává na smluvních stranách, aby si samy určily, jaký typ materiálu je vhodný pro daný typ vzdělávacího zařízení a věkovou skupinu žáků či studentů. Toto ustanovení tak ponechává smluvním stranám maximální flexibilitu.

V § 2 odst. 2 zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona, ve znění pozdějších předpisů, je jako jeden z obecných cílů vzdělávání stanoveno pochopení a uplatňování principu rovnosti žen a mužů ve společnosti. V rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání vydaném ministrem školství, mládeže a tělovýchovy na základě školského zákona je tato problematika obsažena jak v učivu pro první stupeň (blok Člověk a jeho zdraví), tak v učivu pro druhý stupeň (obory Výchova ke zdraví a Etická výchova). Povinnost zajistit odstranění všech stereotypních koncepcí úlohy mužů a žen na všech úrovních a ve všech formách vzdělávání prosazováním koedukace a jiných forem vzdělávání, jež pomohou k odstranění diskriminace žen, zejména revizemi učebnic a školních programů a přizpůsobením vyučovacích metod, je zakotvena už v článku 10 Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, kterou je Česká republika již vázána. Článek 14 Úmluvy tak nestanoví České republice žádné nové závazky.

Článek 15 – Školení odborníků

Úmluva klade důraz na zajištění vstupního i průběžného vzdělávání příslušných odborníků v oblasti předcházení a odhalování násilí na ženách a domácího násilí a v oblasti rovnosti žen a mužů, včetně potřeb a práv obětí a předcházení druhotné viktimizaci, a na zajištění školení o koordinované meziodborové spolupráci různých orgánů k vyšetřování případů. Takto

vzdělávání musí být podle důvodové zprávy k Úmluvě všichni odborníci podílející se na činnosti soudních i policejních orgánů, zdravotnických, sociálních a vzdělávacích služeb, kteří pravidelně přichází do kontaktu s oběťmi trestných činů v působnosti této Úmluvy. Organizace školení a vzdělávání odborníků je ponechána na uvážení smluvních stran.

Článek 16 – Programy preventivní intervence a léčby

Aktivita smluvních stran by měla být směřována také k pachatelům a potenciálním pachatelům, zejména by jim měly být nabídnuty programy zaměřené na to, aby si mohli osvojit nenásilné chování v mezilidských vztazích, s cílem zabránit dalšímu násilí, a aby u nich mohlo dojít ke změně násilných vzorců chování. Smluvní strany mají zavést takové programy či podpořit jejich zavedení, případně podpořit již existující programy pro pachatele domácího násilí. Podporovány by měly být také programy zaměřené na zabránění pachatelům, zejména sexuálním pachatelům, v opakování trestné činnosti.

V České republice tuto úlohu plní systém zdravotní péče. Dále se může uplatnit ochranné léčení podle § 99 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „trestní zákoník“). Při podmíněném upuštění od potrestání může soud uložit pachateli, aby se podrobil vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy [§ 48 odst. 4 písm. b) trestního zákoníku] nebo vhodným programům psychologického poradenství [§ 48 odst. 4 písm. d) trestního zákoníku]. Tuto možnost má soud rovněž při podmíněném odsouzení, podmíněném odsouzení s dohledem, u trestů domácího vězení, obecně prospěšných prací a některých dalších, stejně tak jako při podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody.

Uložení ochranného, resp. omezujícího, opatření je možné rovněž na základě § 52 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“). Takové opatření může spočívat mj. v povinnosti podrobit se vhodnému programu pro zvládání agrese nebo násilného chování. Ministerstvo vnitra a Ministerstvo práce a sociálních věcí prostřednictvím dotačních programů každoročně poskytují finanční prostředky nestátním neziskovým organizacím, které pracují s násilnými osobami. Jedná se např. o dotační program Prevence sociálně patologických jevů se zaměřením na prevenci a eliminaci domácího násilí prostřednictvím práce s násilnými osobami a osobami nevládajícím agresi ve vztazích.

Článek 17 – Zapojení soukromého sektoru a médií

Smluvní strany by měly rozvíjet a podporovat účast soukromého sektoru, sektoru informačních a komunikačních technologií a médií do vypracovávání a zavádění politik a do stanovení pravidel a samoregulačních mechanismů pro předcházení násilí na ženách a zvýšení úcty k jejich důstojnosti; měly by zároveň rozvíjet a podporovat i dovednosti dětí, rodičů a pedagogů pohybovat se v prostředí informačních a sdělovacích prostředků, které mohou zprostředkovávat přístup k závadovému obsahu sexuální nebo násilné povahy.

Nevládní neziskové organizace se účastní na činnosti poradních a pracovních orgánů vlády, zejména Rady pro rovnost žen a mužů a jejích pracovních skupin. V rámci podpory dovedností dětí a pedagogů lze zmínit například projekt Kraje pro bezpečný internet podporovaný Asociací krajů České republiky, jehož cílem je zvýšit informovanost o rizicích internetu a možnostech prevence a pomoci. Tvorba testů a výukových materiálů byla podpořena granty programu prevence kriminality Ministerstva vnitra a na jeho realizaci se podílí mj. společnosti Microsoft a Gordic. Dalším projektem v této oblasti je projekt E-Bezpečí zaměřený na prevenci, vzdělávání, výzkum, intervenci a osvětu spojenou s rizikovým chováním na internetu a souvisejícími fenomény, jehož partnery jsou mj. Ministerstvo vnitra a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy.

Hlava IV – Ochrana a podpora

Článek 18 – Obecné povinnosti

Článek 18 stanoví několik základních principů, které mají být respektovány při poskytování služeb ochrany a podpory. Obsahem prvního odstavce je obecná povinnost smluvních stran k přijetí nezbytných legislativních nebo jiných opatření k ochraně všech obětí před jakýmkoli dalšími násilnými činy. Odstavec 2 požaduje zajištění účinné spolupráce mezi všemi příslušnými orgány, institucemi a dalšími subjekty v oblasti násilí na ženách a domácího násilí. Smluvní strany mají podle tohoto článku zajistit, aby opatření přijatá v souladu s touto hlavou vycházela z chápání násilí na ženách a domácího násilí jako násilí založeného na pohlaví a zaměřila se na lidská práva a bezpečí obětí. Poskytování služeb obětem nesmí být vázáno na ochotu oběti podat trestní oznámení nebo svědčit proti pachateli. Smluvní strany se zavazují

k zajištění konzulární a další ochrany a podpory svým státním příslušníkům a dalším obětem, které mají na tuto ochranu nárok podle závazků plynoucích jim z mezinárodního práva.

Článek 19 – Informace

Podle tohoto ustanovení musí být oběti dostatečně informovány o dostupných podpůrných službách a právních opatřeních v jazyce, kterému rozumějí.

Obětem, které prohlásí, že neovládají český jazyk, jsou podle § 12 zákona o obětech trestných činů informace poskytovány v jazyce, o němž prohlásí, že mu rozumí, nebo v úředním jazyce státu, jehož jsou občany; rozsah informací poskytovaných obětem a případně dotčeným osobám blízkým je pak stanoven v § 8 až 11 zákona o obětech trestných činů.

Článek 20 – Obecné podpůrné služby

V souladu s prvním odstavcem smluvní strany Úmluvy zajistí obětem přístup ke službám usnadňujícím jejich zotavení z násilného útoku, jako jsou např. právní a psychologické poradenství, finanční pomoc, ubytování, vzdělávání, školení a pomoc při hledání zaměstnání. Podle druhého odstavce pak smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která obětem zajistí přístup ke zdravotní péči a sociálním službám a dostatečné prostředky na tyto služby. Smluvní strany mají také zajistit školení pro odborníky, aby byli schopni poskytnout obětem pomoc a odkázat je na vhodné služby. Obecně podpůrné služby jsou poskytovány státními orgány a institucemi, jsou zaměřeny na dlouhodobou pomoc obětem a nejsou zaměřeny specificky na oběti, ale slouží společnosti obecně. Specializované podpůrné služby upravené v článku 22 Úmluvy jsou naopak zaměřeny na poskytnutí pomoci uzpůsobené – často okamžitým – potřebám obětí specifických forem násilí na ženách a domácího násilí a nejsou poskytovány široké společnosti.

Tyto služby jsou obětem poskytovány zejména na základě zákona o obětech trestných činů, zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zdravotních službách“), zákona o sociálních službách a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

Článek 21 – Pomoc při individuálních/hromadných stížnostech

Toto ustanovení zakotvuje povinnost informovat oběti a zajistit jim přístup k příslušným regionálním a mezinárodním mechanismům pro podávání individuálních či hromadných stížností vycházející z mezinárodních instrumentů, které smluvní strany ratifikovaly. Podle důvodové zprávy k Úmluvě jde například o možnost obrátit se na Evropský soud pro lidská práva.

Český právní řád splňuje všechny požadavky, které na něj Úmluva v tomto článku klade.

Článek 22 – Specializované podpůrné služby

Tento článek ukládá smluvním stranám povinnost zajistit okamžité, krátkodobé i dlouhodobé specializované podpůrné služby všem obětem domácího násilí a násilí na ženách podle této Úmluvy. Podle důvodové zprávy k Úmluvě je důležité, aby tyto služby byly dostupné všem obětem na celém území státu. Těmito službami mohou být například bezpečné ubytování, okamžitá lékařská pomoc, krátkodobé i dlouhodobé psychologické poradenství, telefonické linky pomoci či právní poradenství.

Poskytování specializovaných podpůrných služeb se bude řídit zejména zákonem o sociálních službách, zákonem o zdravotních službách a zákonem o obětech trestných činů. Oběti trestných činů podle této Úmluvy budou v zásadě spadat do kategorie zvláště zranitelných obětí podle zákona o obětech trestných činů, na jehož základě jim bude poskytována odborná pomoc, a to i bezplatně za podmínek stanovených tímto zákonem, právní pomoc a za podmínek stanovených zákonem o obětech rovněž i pomoc peněžitá. Podle zákona o sociálních službách je zajištění dostupnosti sociálních služeb v samostatné působnosti krajů. Kraje také ve spolupráci s obcemi, poskytovateli a uživateli sociálních služeb zpracovávají střednědobé plány rozvoje sociálních služeb za účelem zajištění dostupnosti jejich poskytování, které by měly vycházet ze zjištění potřeb na území krajů i obcí.

Článek 23 – Azylové domy

Podle tohoto ustanovení mají smluvní strany zřídit dostatečný počet vhodných, snadno dostupných azylových domů určených k poskytnutí bezpečného bydlení obětem a případně i jejich dětem.

Azylové domy patří mezi služby sociální prevence upravené zákonem o sociálních službách, dle něhož poskytují pobytové služby na přechodnou dobu osobám v nepříznivé životní situaci spojené se ztrátou bydlení. V České republice v současné době existuje 229 azylových domů, přičemž v každém kraji jsou minimálně dva.

V § 42 a násl. zákona o sociálně-právní ochraně dětí je upraveno zřizování, provoz a financování specializovaných zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, která jsou podle zákona výslovně určena pro poskytování pomoci a ochrany mj. dětem tělesně nebo duševně týraným nebo zneužívaným nebo dětem, které se ocitly v situaci, kdy jsou závažným způsobem ohrožena jejich základní práva. Ochrana a pomoc takovému dítěti spočívá v uspokojování základních životních potřeb, včetně ubytování, v zajištění zdravotních služeb a v psychologické a jiné obdobné nutné péči.

Článek 24 – Telefonní linky pomoci

Článek 24 ukládá smluvním stranám, aby zřídily bezplatné telefonní linky pomoci s nepřetržitým provozem pro oběti násilí na ženách a domácího násilí. Provoz takových telefonních linek se řídí zákonem o sociálních službách. Služba telefonické krizové pomoci je terénní služba poskytovaná na přechodnou dobu osobám, které se nacházejí v ohrožení zdraví nebo života nebo v jiné obtížné životní situaci, kterou přechodně nemohou řešit vlastními silami. V České republice v současnosti existuje několik telefonních linek pro oběti domácího násilí. Například Bílý kruh bezpečí provozuje v České republice od roku 2015 nepřetržitou bezplatnou evropskou krizovou linku pro pomoc obětem domácího násilí 116 006.

Článek 25 – Podpora obětem sexuálního násilí

Tento článek zakotvuje povinnost zřízení dostatečného množství vhodných, snadno přístupných krizových referenčních center pro oběti znásilnění nebo sexuálního násilí

za účelem poskytnutí lékařského a forenzního vyšetření, podpory v traumatických stavech a poradenství obětem. Smluvní strany nejsou dle důvodové zprávy k Úmluvě povinny zřídit oba typy center, jde o alternativní opatření. Činnost těchto center se bude řídit zejména zákonem o sociálních službách a zákonem o zdravotních službách, neboť zdravotní služby včetně provádění lékařských vyšetření mohou poskytovat pouze poskytovatelé oprávnění podle tohoto zákona a za podmínek tam stanovených.

Článek 26 – Ochrana a podpora dětských svědků

Tento článek zdůrazňuje ochranu a pomoc poskytovanou dětským svědkům domácího násilí, neboť vystavení fyzickému, sexuálnímu či psychickému násilí a zneužívání mezi rodiči či jinými členy rodiny může mít vážné dopady na děti. Opatření mají zahrnovat také psychosociální poradenství pro dětské svědky všech forem násilí v působnosti Úmluvy, které bude odpovídat jejich věkové vyspělosti a které bude náležitě zohledňovat jejich nejlepší zájem.

Na děti, které jsou svědky domácího násilí, je nahlíženo jako na oběti psychického týrání a jako takovým je jim poskytována sociálně-právní ochrana podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí, byť jim nemusí být způsobena fyzická újma [viz § 6 písm. g) zákona o sociálně-právní ochraně dětí]. Sociálně-právní ochrana dětí je zajišťována na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností po dobu 24 hodin denně tak, aby byla zajištěna pomoc všem dětem v krizové situaci, tedy i dětem, které se stanou oběťmi domácího násilí. Podle zákona o sociálně-právní ochraně dětí jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí povinny poskytovat odbornou poradenskou pomoc všem dětem, které se staly svědky domácího násilí a jsou v postavení tzv. nepřímé oběti domácího násilí. Poskytnutí této pomoci může být orgánem sociálně-právní ochrany dětí zprostředkováno za pomoci intervenčního centra, dalších poskytovatelů sociálních služeb nebo fyzických a právnických osob pověřených k výkonu sociálně-právní ochrany dětí podle § 48 a násl. zákona o sociálně-právní ochraně dětí. Orgány sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností mohou podat soudu návrh na umístění dítěte do jiného vhodného prostředí (§ 14 a § 16 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Tímto vhodným prostředím může být zajištění péče jiné fyzické osoby, která je vůči dítěti příbuzná či blízká. Dále může být pro děti v krizové situaci zajištěna pěstounská péče na přechodnou dobu, která je v České republice jednou z forem

náhradní péče, případně, pokud není ani jedna z předchozích variant možná, lze dítě umístit do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí jsou podle § 403 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „zákon o zvláštních řízeních soudních“), také aktivně legitimovány k tomu, aby jménem nezletilého dítěte podaly soudu návrh na nařízení předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí, kterým může soud uložit násilné osobě povinnost opustit společné obydlí, ve kterém žije nezletilé dítě, nevstupovat do společného obydlí a jeho bezprostředního okolí, zdržet se setkávání s ohroženým dítětem a zdržet se nežádoucího sledování a obtěžování dítěte ohroženého domácím násilím.

Rovněž v rámci Policie České republiky je na děti, které jsou svědky domácího násilí, nahlíženo jako na osoby ohrožené domácím násilím. Při vykazání násilné osoby ze společného obydlí podle ustanovení § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Policii České republiky“), je násilné osobě uložen zákaz vstupu do společného obydlí a povinnost zdržet se styku nebo kontaktu s ohroženými osobami. Za tuto ohroženou osobu je třeba považovat i nezletilé dítě, které obývá společné obydlí [výslovně zakotveno s účinností od 1. ledna 2022 do § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky zákonem č. 418/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony].

Na základě § 75 odst. 3 zákona o odpovědnosti za přestupky je orgánu Policie České republiky nebo jinému správnímu orgánu uložena povinnost bez zbytečného odkladu informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí v případech, kdy byl spáchán přestupek vykazující znaky užití násilí v rodině nebo partnerském vztahu, a to ať již bylo násilí spácháno na osobě mladší 18 let nebo byla-li osoba mladší 18 let svědkem takového přestupku. Ustanovení § 82 odst. 4 téhož zákona pak chrání dítě mladší 15 let v postavení svědka stanovením podmínek, za nichž může probíhat jeho výslech.

Článek 27 – Oznamování

Toto ustanovení požaduje, aby smluvní strany přijaly nezbytná opatření za účelem povzbuzení všech osob, jež se stanou svědky spáchání násilného činu spadajícího do působnosti Úmluvy nebo jež mají oprávněný důvod se domnívat, že k takovému činu může dojít nebo že lze další násilný čin očekávat, aby to oznámily příslušným organizacím nebo úřadům. Dle důvodové zprávy k Úmluvě má toto ustanovení zdůraznit důležitou roli, kterou mají přátelé, sousedé, členové rodiny, kolegové, učitelé a další členové společnosti v prolomení mlčení, která násilí často provází.

Mezi taková opatření patří možnost utajení totožnosti a podoby svědka v trestním řízení v souladu s § 55 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“), využití videokonferenčního zařízení při výslechu svědka v souladu s § 52a trestního řádu a opatření, která mají zabránit sekundární viktimizaci podle zákona o obětech trestných činů. Poškozený i svědek, který není utajovaným svědkem podle § 55 odst. 2 trestního řádu, má podle § 55 odst. 1 písm. c) trestního řádu možnost požádat o to, aby údaje o jeho bydlišti, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání či podnikání nebyly uvedeny v protokolu o úkonu trestního řízení a byly vedeny tak, aby se s nimi mohli seznamovat pouze orgány činné v trestním řízení a úředníci Probační a mediační služby činní v dané věci. V rámci přestupkového řízení je od 1. února 2022 účinný § 72a zákona o odpovědnosti za přestupky upravující ochranu osobních údajů osob vystupujících v řízení o přestupku a posilující procesní práva obětí přestupku spáchaného mezi osobami blízkými, když umožňuje správnímu orgánu vyloučit z nahlížení do spisu údaje o místě trvalého pobytu, popřípadě bydlišti, doručovací adrese, místě výkonu zaměstnání, povolání nebo podnikání osob vystupujících v řízení o přestupku na jejich žádost, vyžaduje-li to ochrana jejich soukromí nebo bezpečnosti. Stejně tak vyloučí správní orgán uvedené údaje z nahlížení do spisu, pokud byl přístup k těmto údajům omezen v předcházejícím trestním řízení o totožném skutku, je-li tato skutečnost správnímu orgánu známa.

Trestní zákoník také obsahuje skutkové podstaty trestných činů podle § 367 (nepřekážení trestného činu) a § 368 (neoznámení trestného činu), dle nichž je možno uložit trest odnětí svobody osobě, která nepřekazí, resp. neoznámí státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu, spáchání či přípravu vyjmenovaných trestných činů, mezi něž patří i trestné činy podle této Úmluvy.

Článek 28 – Oznamování ze strany odborníků

Článek 28 zavazuje smluvní strany k přijetí takových opatření, aby povinnost mlčenlivosti uložená vnitrostátním právem určitým profesním skupinám nebránila oznamování podezření ze spáchání či přípravy násilí na ženách či domácího násilí. Zároveň je však třeba zdůraznit, že zde Úmluva nepožaduje, aby odborníci měli povinnost podat takové oznámení. Toto ustanovení požaduje po smluvních stranách pouze to, aby přijaly taková nezbytná opatření, kterými zajistí, aby jim zásady mlčenlivosti, které vnitrostátní právo ukládá některým profesním skupinám, nebránilo v možnosti za vhodných podmínek podat oznámení příslušným organizacím nebo úřadům, pokud mají oprávněný důvod se domnívat, že byl spáchán závažný násilný čin spadající do působnosti této Úmluvy a že další závažné násilné činy lze očekávat. Obdobná povinnost je stanovena také v článku 12 Úmluvy Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (dále jen „Lanzarotská úmluva“), která pro Českou republiku vstoupila v platnost 1. září 2016. Nemáme poznatky o tom, že by toto ustanovení působilo v praxi problémy. Článek 28 se dle důvodové zprávy k Úmluvě nedotýká práv stanovených v článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod osob obviněných ze spáchání činů spadajících do působnosti této Úmluvy.

To, že článek 28 nepožaduje po smluvních stranách zavedení oznamovací povinnosti pro profesionály, kteří mohou přijít do kontaktu s oběťmi trestných činů podle Úmluvy, potvrzuje ve své Střednědobé horizontální analýze základních hodnotících zpráv (dále jen „Horizontální analýza“) také Expertní skupina pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí (dále také jen „GREVIO“). V této zprávě je uvedeno, že ačkoli uložení oznamovací povinnosti odborníkům není v rozporu s článkem 28 Úmluvy, plošné oznamovací povinnosti mohou vyvolat problémy při poskytování služeb obětem.⁸

Důvodová zpráva k Úmluvě uvádí, že výčet profesí, na které se tato možnost má vztahovat, stanoví smluvní strany a jedná se zejména o lékařské profese. Prolomení povinné mlčenlivosti u zdravotnického personálu umožňuje § 368 trestního zákoníku, který stanoví postih v případě neoznámení vyjmenovaných trestných činů [podle § 51 odst. 2 písm. d) zákona o zdravotních

⁸ Odst. 302. Analýza je dostupná zde: <https://rm.coe.int/prems-010522-gbr-grevio-mid-term-horizontal-review-rev-february-2022/1680a58499>

službách se za porušení povinné mlčenlivosti nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností při plnění zákonem uložené povinnosti překazit nebo oznámit spáchání trestného činu]. Oznamovací povinnost naopak nevyplývá pro zdravotnický personál například při kontaktu s obětí znásilnění, to je však v souladu s článkem 28 Úmluvy, neboť důvodová zpráva k Úmluvě upřesňuje, že „vhodnými podmínkami“ může být i předchozí souhlas oběti s oznámením trestného činu.

V kontextu advokátní profese lze odkázat na skutečnost, že rozsah povinnosti mlčenlivosti advokátů je dán poměrně jednoznačně ustanovením § 21 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů. Podle něj je advokát povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, o nichž se dozvěděl v souvislosti s poskytováním právních služeb. Toto ustanovení zároveň uvádí, že povinností mlčenlivosti není dotčena zákonem uložená povinnost překazit spáchání trestného činu. Již nyní tak mají advokáti povinnost překazit trestný čin (uvedený v § 367 trestního zákoníku). Ministerstvo spravedlnosti neplánuje rozsah povinnosti mlčenlivosti advokátů v souvislosti s požadavky Úmluvy jakkoli měnit.

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí zakotvuje v § 51 odst. 5 písm. b) oznamovací povinnost orgánů sociálně-právní ochrany dětí orgánům činným v trestním řízení nejen o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl na dítěti spáchán trestný čin, ale speciálně také o tom, že dochází k násilí mezi rodiči nebo jinými fyzickými osobami v domácnosti obývané dítětem. Policie České republiky je na druhou stranu povinna nejpozději do 24 hodin informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí o tom, že došlo k vykázaní násilné osoby ze společného obydlí, ve kterém žije nezletilé dítě (§ 47 zákona o Policii České republiky). Rovněž všechny ostatní státní orgány, jakož i školy, školská zařízení, poskytovatelé zdravotních služeb a osoby pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí jsou povinny bezodkladně oznámit místně příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností údaje o dětech, které jsou obětí domácího násilí nebo jiných forem násilí, a to v souladu se zákonnou oznamovací povinností zakotvenou v § 10 odst. 4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

Hlava V – Hmotné právo

Pátá hlava obsahuje hmotněprávní jádro Úmluvy. Tato hlava upravuje povinnost zajistit prostředky ochrany pro oběti v soukromém právu a zároveň zavádí povinnost kriminalizovat

určitá jednání jako trestné činy, čímž je zajištěno dosažení určitého minimálního standardu na území všech smluvních stran.

Článek 29 – Civilní soudní řízení a prostředky nápravy

Cílem tohoto ustanovení je, aby státy poskytly obětem jakékoli formy násilí podle této Úmluvy přiměřené občanskoprávní prostředky nápravy proti pachateli i proti státním orgánům, které selhaly při poskytování preventivních a ochranných opatření v rozsahu svých pravomocí.

Český právní řád poskytuje v rámci zákona o zvláštních řízeních soudních možnost podat návrh na vydání, resp. prodloužení, předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí (§ 400 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních), kterým lze agresora vykázat ze společného obydlí a stanovit další omezující opatření. Tato úprava tak navazuje na úpravu obsaženou ve veřejnoprávních předpisech a doplňuje ji (vykázání podle zákona o Policii České republiky, omezující opatření podle zákona o odpovědnosti za přestupky, kterými lze uložit mj. povinnost zdržet se styku s určitými osobami nebo podrobit se vhodnému programu pro zvládání agresivního chování).

Druhý odstavec v souladu s principem odpovědnosti státních orgánů stanoveným v článku 5 Úmluvy stanoví smluvním stranám povinnost poskytnout obětem přiměřené občanskoprávní prostředky nápravy proti státním orgánům, které nesplnily svou povinnost přijmout v rámci svých pravomocí nezbytná preventivní nebo ochranná opatření. Při nesplnění těchto povinností lze uplatnit postup podle zákona č. 82/1998 Sb., odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád).

Článek 30 – Náhrada škody

Podle tohoto článku náleží právo na náhradu škody všem obětem trestných činů v působnosti této Úmluvy. Smluvní strany musí zajistit, aby oběti mohly požadovat náhradu škody přímo od pachatelů. Přiměřenou náhradu škody má stát poskytovat těm obětem, které utrpěly závažné ublížení na těle nebo újmu na zdraví, a to do té míry, do jaké nebude pokryta z jiných zdrojů, např. od pachatele, z pojištění nebo ze státního zdravotního či sociálního pojištění. Náhrada

škody musí být poskytnuta v přiměřené lhůtě.

Článek 30 koncipuje náhradu škody jako dvoustupňovou, kdy první odstavec stanoví zásadu, že odpovědnost za škodu a náhradu škody nese v první řadě pachatel (primární odškodnění), zatímco odstavec 2 stanoví podpůrnou povinnost na poskytnutí přiměřené náhrady škody ze strany státu. Stát má tedy tzv. sekundární povinnost v případě, že náhrada škody ze strany pachatele není možná, poskytnout obětem přiměřené odškodnění. Tento přístup potvrzuje ve své Horizontální analýze⁹ rovněž GREVIO.

Náhradu škody lze po pachateli vymáhat v trestním i občanském soudním řízení. Poskytování peněžité pomoci obětem trestných činů se řídí § 23 a násl. zákona o obětech trestných činů, který je plně v souladu s požadavky Úmluvy. K uspokojení nároků poškozených lze využít i postupu podle zákona č. 59/2017 Sb., o použití peněžních prostředků z majetkových trestních sankcí uložených v trestním řízení a o změně některých zákonů.

Článek 31 – Svěření do péče, styk s dítětem a bezpečnost

Toto ustanovení má zajistit, aby příslušné orgány rozhodující o svěření dítěte do péče a právu na styk s dítětem vzaly v potaz případy násilí v působnosti Úmluvy. Současně musí být zajištěno, aby výkon jakýchkoli výše uvedených práv neohrozil bezpečnost obětí či dětí.

Podle § 907 odst. 2 občanského zákoníku soud vždy rozhoduje tak, aby rozhodnutí o svěření dítěte do péče odpovídalo zájmu dítěte, a bere ohled mj. na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů a na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí. Soud také vždy bere v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu. Rovněž v případě rozhodování soudu o úpravě styku dítěte s rodičem, který nemá dítě ve své péči, je soud oprávněn rozhodnout o omezení nebo zákazu osobního styku dítěte s rodičem, pokud by tento styk byl v rozporu se zájmem dítěte (§ 891 odst. 2 občanského zákoníku).

⁹ Odst. 314. Analýza je dostupná zde: <https://rm.coe.int/prems-010522-gbr-grevio-mid-term-horizontal-review-rev-february-2022/1680a58499>

Článek 32 – Občanskoprávní důsledky nucených sňatků

Článek 32 požaduje možnost zrušení a prohlášení sňatků uzavřených z donucení za zdánlivé či neplatné. Tento požadavek je splněn § 677 a násl. občanského zákoníku.

Článek 33 – Psychické násilí

Toto ustanovení postihuje úmyslné vážné narušení duševní integrity osoby formou nátlaku nebo výhrůžek. V rámci trestního zákoníku dopadají na takové jednání především skutkové podstaty trestných činů vydírání (§ 175 trestního zákoníku), útisku (§ 177 trestního zákoníku), týrání svěřené osoby (§ 198 trestního zákoníku), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 trestního zákoníku) a nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku).

Útoky nižší intenzity než trestné činy lze postihovat jako přestupky proti občanskému soužití podle § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o některých přestupcích“). Zejména půjde o přestupky podle § 7 odst. 1 písm. b) a c) zákona o některých přestupcích, kterých se může dopustit fyzická osoba tím, že jinému ublíží na zdraví, úmyslně naruší občanské soužití tak, že jinému vyhrožuje újmou na zdraví, jiného nepravdivě obviní z přestupku, se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání. Za tyto přestupky je možné uložit pokutu až ve výši 20 000 Kč [§ 7 odst. 4 písm. b) zákona o některých přestupcích]. Totéž platí rovněž pro ustanovení článků 34 a 35 Úmluvy.

Článek 34 – Nebezpečné pronásledování

Tento článek upravuje tzv. stalking neboli nebezpečné pronásledování, které je Úmluvou definováno jako úmyslné jednání spočívající v opakovaném výhrůžném jednání vůči jiné osobě, které v ní vyvolá obavy o vlastní bezpečnost. S tím koresponduje trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 trestního zákoníku.

Článek 35 – Fyzické násilí

Úmluva zde kriminalizuje úmyslné použití fyzického násilí proti jiné osobě, jehož následkem může být až smrt. Trestní zákoník takové jednání postihuje jako trestný čin ublížení na zdraví (§ 146 trestního zákoníku), případně těžkého ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku) nebo vraždy (§ 140 trestního zákoníku).

Článek 36 – Sexuální násilí včetně znásilnění

Smluvní strany jsou podle článku 36 povinny postihovat sexuální násilí a znásilnění, které může spočívat v provedení vaginálního, análního nebo orálního vniknutí sexuální povahy do těla druhé osoby jakoukoli částí těla nebo předmětem bez jejího souhlasu; ve vykonání jiných činů sexuální povahy s osobou bez jejího souhlasu; nebo v přinucení jiné osoby bez jejího souhlasu k činům sexuální povahy s třetí osobou. Úmluva ponechává dle své důvodové zprávy na smluvních stranách, aby rozhodly o konkrétním znění legislativy a faktorech vylučujících svobodně daný souhlas. Odstavec 2 pouze upřesňuje, že souhlas musí být dán dobrovolně jako projev svobodné vůle posuzované v kontextu souvisejících okolností. V souladu s odstavcem 3 musí být trestány i činy spáchané vůči bývalým nebo současným manželům nebo partnerům.

Požadavky tohoto článku jsou plně provedeny do právního řádu České republiky trestnými činy znásilnění (§ 185 trestního zákoníku), sexuálního nátlaku (§ 186 trestního zákoníku) a pohlavního zneužití (§ 187 trestního zákoníku).

Stávající vymezení znásilnění v trestním zákoníku je založeno jednak na donucení osoby k pohlavnímu styku násilím nebo pod pohrůžku násilí nebo jiné těžké újmy a jednak na zneužití stavu bezbrannosti osoby. Pojem násilí není definován přímo v trestním zákoníku, ale je vymezen judikaturou jako použití fyzické síly za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu. Násilím je i uvedení poškozeného do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem (§ 119 trestního zákoníku). Je přitom jednoznačně judikováno, že pro naplnění znaku násilí není nezbytné, aby oběť kladla zřejmý fyzický odpor, postačí,

že pachateli musela být zjevná nevole oběti s jeho jednáním.¹⁰ Obdobně je pak třeba znak „násilí“ interpretovat ve vztahu k trestnému činu sexuálního nátlaku.

To je v souladu s judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, na kterou odkazuje důvodová zpráva k Úmluvě, který je „přesvědčen, že rigidní přístup ke stíhání sexuálních trestných činů spočívající ve vyžadování důkazu fyzického odporu za všech okolností, představuje riziko, že některé druhy znásilnění zůstanou nepotrestány, čímž bude ohrožena účinná ochrana sexuální autonomie jednotlivce“. V souladu s tím, GREVIO ve svých hodnoceních zdůrazňuje, že národní legislativa by měla pamatovat i na situace, kdy oběť tzv. zamrzne a není schopná žádného viditelného odporu.

Z dosavadních hodnocení provedených GREVIO plyne, že v době prvního hodnocení GREVIO měly ze sedmnácti hodnocených států pouze tři státy (Belgie, Malta a Švédsko, přičemž dva poslední změnily svou legislativní úpravu po ratifikaci Úmluvy) založen trestný čin znásilnění

¹⁰ K tomu například usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 995/2010, kde Nejvyšší soud uvádí: „Pokud jde o trestný čin znásilnění, ze znění ustanovení § 241 odst. 1 tr. zák. je patrné, že tento trestný čin bylo možno spáchat dvěma alternativami. První alternativou je jednání, jímž pachatel násilím nebo pohrůžkou bezprostředního násilí donutil jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku. Druhou alternativou je jednání, jímž pachatel zneužil bezbrannosti jiného k tomu, aby s ním vykonal soulož nebo jiný obdobný pohlavní styk. Násilí nebo pohrůžka bezprostředního násilí není společným znakem obou uvedených alternativ, nýbrž je znakem jen první alternativy. Neexistence znaku násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí je v druhé alternativě nahrazena znakem spočívajícím ve zneužití bezbrannosti jiného. V tom je podstata vzájemného vztahu obou uvedených alternativ. Nejde tedy o to, že by druhá z těchto alternativ spočívala ve znacích uvedených v první alternativě rozšířených navíc o znak ‚zneužití bezbrannosti jiného‘.“ Nebo také usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 929/2011, kde Nejvyšší soud mj. uvádí toto: „Objektem trestného činu znásilnění podle § 241 tr. zák. je právo člověka (ženy i muže) na svobodné rozhodování o svém pohlavním životě. (...) O zneužití bezbrannosti půjde tehdy, je-li oběť bez přičinění pachatele v takovém stavu, ve kterém není vzhledem k okolnostem činu schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem, popř. ve kterém není schopna klást odpor jeho jednání (srov. R 43/1994-II). Je to především stav bezvědomí v důsledku mdloby, požití alkoholických nápojů nebo choroby. Za bezbrannost je možno považovat i stav oběti, která ač není v bezvědomí, je působením alkoholu nebo jiných omamných látek ve stavu takového obluzení, že nemůže hodnotit situaci, ve které má být její stav zneužit k souloži (srov. B 5/1979-24). Ve stavu bezbrannosti je i osoba spoutaná nebo osoba, která pro svou fyzickou neschopnost se nemůže bránit, dále osoba trpící duševní chorobou, pro niž nechápe význam pachatelova jednání. Bezbrannou je rovněž osoba, která je vzhledem k dětskému věku tak nedostatečně vyspělá, že není ani schopna posoudit význam odporu proti vynucované souloži (srov. i R 17/1982, s. 123). (...) Za stav bezbrannosti je možné považovat i hluboký spánek (srov. R 36/1979). Není rozhodné, zda se osoba dostala do stavu bezbrannosti v důsledku svého tělesného stavu nebo zásahem jiné osoby než pachatele bez dorozumění s ním. (...) O zneužití bezbrannosti se jedná i tehdy, kdy je zjednodušeně řečeno využit okamžik, kdy poškozený jedinec nemůže svoji jinou vůli uplatnit, resp. uplatnit ji teoreticky může, ale je uveden do stavu, kdy tak nečiní, ač by tak zjevně jinak učinil. (...) [S]tav bezbrannosti nemusí spočívat pouze v bezbrannosti absolutní (...), tedy v situaci, kdy je poškozený jedinec zcela prost jakékoli možnosti klást odpor (...), ale může spočívat jednoduše ve využití obdobné situace, kdy je obranyschopnost poškozeného jedince, a tím možnost realizovat své rozhodnutí o pohlavním životě, omezena či snížena.“

na nedostatku svobodně daného souhlasu. Počet těchto států ale v současnosti narostl už na patnáct (Belgie, Dánsko, Finsko, Chorvatsko, Island, Irsko, Kypr, Lucembursko, Malta, Německo, Řecko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko a Velká Británie), přičemž mnoho států přistoupilo k této změně v definici znásilnění v posledních letech. Španělsko a Finsko přijaly svou úpravu teprve v loňském roce, Slovinsko v roce 2021, Dánsko v roce 2020 a Řecko ještě o rok dříve. Možná změna zákona je nyní diskutována například v Nizozemsku, jehož vláda předložila příslušný návrh zákona nizozemskému parlamentu v říjnu loňského roku. Legislativní úprava znásilnění ve všech výše uvedených státech vyžaduje nějakou formu souhlasu se sexuálním stykem, ale již nevyžaduje, aby pachatel použil násilí či pohrůžku násilí. Forma souhlasu se v jednotlivých státech liší, v některých je potřeba, aby oběť výslovně se stykem souhlasila, v jiných stačí, aby neprojevila nesouhlas. Přestože GREVIO preferuje koncept často označovaný jako „ano znamená ano“, kdy by měl být souhlas k sexuální styku výslovně udělen všemi stranami, nad konceptem „ne znamená ne“, který je postaven na vyslovení nesouhlasu některé ze stran sexuálního styku, Úmluva ani jeden z těchto konceptů nepreferuje, když pouze stanoví, že je nezbytný svobodně daný souhlas, aniž by uváděla, v jaké podobě musí být dán. Toto bylo potvrzeno i sekretariátem Výboru smluvních stran na jeho jednání v prosinci 2022, kam byly přizvány i signatářské země Úmluvy včetně České republiky.

Článek 37 – Nucený sňatek

Podle tohoto článku musí smluvní strany postihovat trestními sankcemi nucené sňatky dospělých i dětí. Smluvní strany musí postihovat úmyslné jednání, spočívající v donucení osoby uzavřít manželství bez jeho či jejího svobodného a plného souhlasu či ve vylákání osoby na území smluvního státu či na území jiného státu, než ve kterém má osoba trvalý pobyt, a v donucení této osoby uzavřít manželství bez jeho či jejího svobodného a plného souhlasu.

Odstavec 1 požaduje kriminalizaci úmyslného donucení dospělé osoby nebo dítěte k uzavření manželství. Donucením se dle důvodové zprávy k Úmluvě rozumí použití fyzického či psychického násilí zahrnujícího nátlak. Toto jednání lze kvalifikovat jako trestný čin vydírání (§ 175 trestního zákoníku), kterým je postihováno jednání, kterým někdo jiného násilím, pohrůžkou násilí nebo pohrůžkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl. Pohrůžka jiné těžké újmy může spočívat např. v hrozbě způsobení závažné majetkové újmy,

vážné újmy na právech, cti či dobré pověsti oběti, může směřovat k rozvratu manželství nebo rodinného života oběti.

V odstavci 2 je požadována kriminalizace záměrného vylákání dospělé osoby nebo dítěte na území některé smluvní strany nebo jiného státu, než je stát jejího nebo jeho pobytu za účelem donucení této dospělé osoby nebo dítěte k uzavření manželství. Na rozdíl od odstavce 1 nemusí být v tomto případě manželství uzavřeno. Takové jednání lze dle okolností trestat jako vydírání (§ 175 trestního zákoníku), obchodování s lidmi (§ 168 trestního zákoníku) anebo zavlčení (§ 172 trestního zákoníku). Posledně jmenovaný trestný čin rozšířil zákon č. 287/2018 Sb. tak, aby postihoval i zavlčení osoby z jiného státu nebo do jiného státu, než je Česká republika, a byl tak v souladu s požadavkem článku 37 Úmluvy.

Článek 38 – Mrzačení ženských pohlavních orgánů

Článek 38 upravuje postih mrzačení ženských pohlavních orgánů, kterým se dle Úmluvy rozumí:

- a) odstranění, obřízka nebo provedení jakéhokoli jiného mrzačení ženských velkých stydkých pysků, malých stydkých pysků nebo klitorisu nebo jejich částí;
- b) přinucení nebo obstarání ženy k podstoupení některého z úkonů uvedených pod písmenem a);
- c) podněcování, nucení nebo obstarání dívky k podstoupení některého z úkonů uvedených pod písmenem a).

Mrzačení ženských pohlavních orgánů je postižitelné jako trestný čin těžkého ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku) a případně i jako trestný čin vraždy (§ 140 trestního zákoníku) za předpokladu, že osoba provádějící úkon byla srozuměna s možností úmrtí svého „pacienta“ v důsledku tohoto úkonu. Částečné nebo úplné odstranění ženských pohlavních orgánů zde není prováděno pro lékařské účely, nýbrž zpravidla pro účely kulturní či náboženské, a v zásadě vede k řadě okamžitých a dlouhodobých zdravotních komplikací a výjimkou není ani následek spočívající v neplodnosti. Protiprávnost tohoto jednání tak nelze vyloučit ani souhlasem poškozeného a nejedná se ani o zdravotnický úkon podle zákona o zdravotních službách či zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách (dále jen „zákon o specifických

zdravotních službách“).

Písmeno b) zahrnuje přinucení nebo obstarání ženy k podstoupení některého z úkonů podle písmene a). Jednání spočívající v přinucení bude postižitelné jako trestný čin vydírání (§ 175 trestního zákoníku), obstarání ženy pak jako účastenství na trestném činu těžkého ublížení na zdraví [§ 24 odst. 1 písm. c) ve spojení s § 145 trestního zákoníku].

Písmeno c) dopadá na podněcování, nucení nebo obstarání dívky k podstoupení úkonů dle písmene a). Nucení bude opět postižitelné jako trestný čin vydírání podle § 175 trestního zákoníku, podněcování a obstarání dívky jako účastenství na trestném činu těžkého ublížení na zdraví dle § 145 trestního zákoníku.

Článek 39 – Nucené přerušení těhotenství a nucená sterilizace

Toto ustanovení zavádí trestnost úmyslného jednání spočívajícího v provedení přerušení těhotenství ženě bez jejího předchozího a informovaného souhlasu [písm. a)] a provedení chirurgického zákroku, jehož účelem nebo následkem je ukončení přirozené reprodukční schopnosti ženy, bez jejího předchozího a informovaného souhlasu nebo pochopení zásahu [písm. b)].

Nucené přerušení těhotenství je trestné podle § 159 trestního zákoníku. Nucená sterilizace je postižitelná jako trestný čin těžkého ublížení na zdraví (§ 145 trestního zákoníku). Zákon o specifických zdravotních službách rozděluje sterilizaci na sterilizaci provedenou *secundum et intra legem* a jakoukoliv jinou sterilizaci, tj. sterilizaci provedenou *contra legem*. Nedodržení striktně stanovených podmínek včetně informovaného souhlasu požadovaných tímto zákonem představuje sterilizaci *contra legem*, což naplňuje znaky trestného činu těžkého ublížení na zdraví v případě úmyslného zavinění, případně těžkého ublížení na zdraví z nedbalosti v případě nedbalostního zavinění. Pacient musí být vždy předem informovaný a vyjádřit se zákrokem svobodný souhlas. V případě, že by sterilizaci prováděla jiná osoba než lékař, bude se vždy jednat o trestný čin těžkého ublížení na zdraví, neboť bude takové jednání *contra legem* ve vztahu k zákonu o specifických zdravotních službách.

Článek 39 Úmluvy je tak plně proveden v českém právním řádu.

Článek 40 – Sexuální obtěžování

Toto ustanovení upravuje sexuální obtěžování, jímž se rozumí jednání, které může spočívat v nežádoucím verbálním, neverbálním nebo fyzickém jednání sexuální povahy, jehož záměrem nebo důsledkem je narušení důstojnosti osoby, zejména při vytváření zastrašujícího, nepřátelského, ponižujícího, pokořujícího nebo urážlivého prostředí. Úmluva zde ponechává na smluvních stranách, zda bude pachatel takového jednání čelit trestním nebo jiným sankcím.

Sexuální obtěžování je definováno v § 4 odst. 2 antidiskriminačního zákona. Ustanovení § 10 antidiskriminačního zákona pak stanovuje právo domáhat se u soudu upuštění od takového jednání, odstranění následků diskriminačního zásahu a přiměřeného zadostiučinění a případně též náhrady nemajetkové újmy v penězích, kterou s přihlédnutím k závažnosti újmy a okolnostech, za nichž k porušení práva došlo, určí soud. Dle okolností by takové jednání mohlo být kvalifikováno také jako přestupek proti občanskému soužití (§ 7 zákona o některých přestupcích) nebo případně jako trestný čin výtržnictví, pokud takové jednání bude mít podobu hrubé neslušnosti či výtržnosti a dojde k němu veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném (§ 358 trestního zákoníku).

Článek 41 – Napomáhání, účastenství a pokus

Článek 41 požaduje přijetí opatření, která zajistí postih úmyslné pomoci, účastenství a pokusu trestných činů podle této Úmluvy. V případě napomáhání či účastenství půjde o souvislost se spácháním některého z trestných činů podle článků 33, 34, 35, 36, 37, 38 písmene a) a článku 39 Úmluvy; a v případě pokusu půjde o trestné činy podle článků 35, 36, 37, 38 písmene a) a článku 39 Úmluvy.

Toto ustanovení je v českém právním řádu plně provedeno § 21 trestního zákoníku (pokus), § 23 trestního zákoníku (spolupachatel) a § 24 trestního zákoníku (účastník).

Článek 42 – Nepřijatelné ospravedlňování trestných činů, včetně trestných činů spáchaných ve jménu takzvané „cti“

Tento článek zakotvuje nemožnost ospravedlnění trestných činů, které tato Úmluva vymezuje, kulturou, zvyky, náboženstvím, tradicí nebo takzvanou „ctí“. Smluvní strany tak musí zajistit, aby jejich trestní právo hmotné i procesní neobsahovalo takovou možnost ospravedlnění.

Český právní řád je zcela v souladu s tímto požadavkem Úmluvy.

Článek 43 – Postih trestných činů

Článek 43 obsahuje obecný princip, dle něhož budou trestné činy podle této Úmluvy postihovány bez ohledu na povahu vztahu mezi obětí a pachatelem. Toto ustanovení se snaží zamezit tomu, aby byly činěny jakékoli výjimky z trestního stíhání v případě, že pachatel a oběť jsou manželé, partneři či druh a družka. Jako příklad uvádí důvodová zpráva k Úmluvě znásilnění mezi manžely, které nebylo v některých zemích dlouho považováno za trestný čin právě z důvodu vztahu mezi pachatelem a obětí.

Český právní řád zná institut souhlasu poškozeného s trestním stíháním, který prolamuje zásady legality a oficiality. V § 163 trestního řádu jsou vyjmenovány trestné činy, u kterých je zapotřebí souhlasu poškozeného k zahájení nebo pokračování v trestním stíhání proti tomu, kdo je ve vztahu k poškozenému osobou blízkou; některé z těchto trestných činů patří do působnosti Úmluvy. Účelem tohoto ustanovení je zohlednění zájmu poškozeného na trestním stíhání, má-li blízký vztah k pachateli a může tak být v důsledku potrestání pachatele nepřímo také poškozen. Souhlas poškozeného však nejde proti smyslu článku 43 Úmluvy, neboť nebrání trestnímu postihu pachatele, pouze umožňuje poškozenému rozhodnout se, zda se stíháním pachatele souhlasí. Navíc § 163a odst. 1 trestního řádu upravuje případy, kdy není souhlas poškozeného s trestním stíháním třeba, a to například pokud je z okolností zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhružkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností [§ 163a odst. 1 písm. d) trestního řádu], což se může typicky uplatnit v případech domácího násilí a násilí na ženách.

Článek 44 – Působnost

Úmluva po smluvních stranách v odstavci 1 požaduje, aby rozsah působnosti zahrnoval jakýkoliv trestný čin stanovený touto Úmluvou, byl-li takový čin spáchán:

- a) na jejich území; nebo
- b) na palubě lodi plující pod jejich vlajkou; nebo
- c) na palubě letadla registrovaného podle jejich práva; nebo
- d) jejich občanem; nebo
- e) osobou, která má obvyklé bydliště na jejich území.

Český právní řád se na písmeno a) vztahuje na základě zásady teritoriality dle § 4 trestního zákoníku, na písmena b) a c) na základě zásady registrace dle § 5 trestního zákoníku a na písmeno d) na základě zásady personality dle § 6 trestního zákoníku.

Na písmeno e) se však žádná ze zásad nevztahuje, neboť zásada personality podle § 6 trestního zákoníku podmiňuje aplikaci trestního zákoníku tím, že jde o osobu bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt. Z tohoto důvodu učinila Česká republika při podpisu Úmluvy výhradu podle článku 78 odst. 2 Úmluvy tak, aby se článek 44 odst. 1 písm. e) neuplatnil. Česká republika tak nebude stíhat trestné činy podle Úmluvy spáchané osobou, která má obvyklé bydliště na území České republiky. Nadále však může podle § 6 trestního zákoníku stíhat trestné činy spáchané osobou bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt.

Podle druhého odstavce mají smluvní strany usilovat o to, aby jejich působnost zahrnovala trestné činy podle Úmluvy spáchané proti občanovi nebo osobě mající obvyklé bydliště na jejich území. V souladu s § 7 odst. 2 trestního zákoníku je podle zákona České republiky posuzována trestnost činu spáchaného v cizině proti občanovi České republiky nebo proti osobě bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, jestliže je čin v místě spáchání činu trestný nebo jestliže místo spáchání činu nepodléhá žádné trestní pravomoci. Toto ustanovení tak není zcela naplněno, avšak Úmluva zde nestanoví pro smluvní strany povinnost jej provést, když používá dikci „budou usilovat“.

V odstavci 3 požaduje Úmluva po smluvních stranách přijetí opatření, která zajistí, že působnost pro stíhání trestných činů podle článků 36 až 39 Úmluvy (sexuální násilí včetně znásilnění, nucený sňatek, mrzačení ženských pohlavních orgánů, nucené přerušování těhotenství a nucená sterilizace) nebude podléhat podmínce, že jsou tyto činy trestné na území, kde byly spáchány. Pokud by vyjmenované trestné činy byly spáchány v cizině občanem České republiky nebo osobou bez státní příslušnosti mající na jejím území trvalý pobyt, pak by na ně dopadala zásada personality podle § 6 trestního zákoníku. V případě jiné osoby, která má obvyklé bydliště na území České republiky, by se však trestní zákoník neuplatnil, proto se navrhuje učinění výhrady, která by rozšířila již učiněnou výhradu k článku 44 odst. 1 písm. e) Úmluvy. Text výhrady by tak byl následující:

V souladu s článkem 78 odst. 2 Úmluvy si Česká republika vyhrazuje právo neaplikovat ustanovení článku 44 odst. 1 písm. e) a odst. 3.

V souladu s článkem 79 odst. 1 Úmluvy by tato výhrada byla platná po dobu pěti let ode dne vstupu Úmluvy v platnost ve vztahu k České republice – tedy po uplynutí tří měsíců po její ratifikaci ze strany České republiky. Výhradu lze obnovit (i opakovaně), a to opět na dobu pěti let, přičemž obnovení je třeba odůvodnit.

Čtvrtý odstavce zavazuje smluvní strany, aby zajistily, že jejich působnost podle odstavce 1 písmen d) a e) nebude v případě trestných činů podle článků 36 až 39 Úmluvy podléhat podmínce, že trestní stíhání může být zahájeno pouze na základě oznámení oběti nebo na základě poskytnutí informací státem, v němž ke spáchání činu došlo. To je v souladu se zásadou legality obsaženou v § 2 odst. 3 trestního řádu, podle níž má státní zástupce povinnost stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví.

Tento článek upravuje v odstavci 5 založení působnosti pro trestné činy podle Úmluvy v případě, že domnělý pachatel se nachází na území smluvní strany, která jej nevydá jiné smluvní straně pouze z důvodu státní příslušnosti. Tomu odpovídá subsidiární zásada univerzality podle § 8 odst. 1 trestního zákoníku.

Odstavec 6 stanoví postup pro případ, že více smluvních stran dovozuje svou příslušnost ve vztahu k domnělým trestným činům podle Úmluvy. Podle odstavce 7 není touto Úmluvou vyloučena trestní odpovědnost podle vnitrostátního právního řádu.

Článek 45 – Sankce a opatření

Toto ustanovení požaduje, aby za spáchání trestných činů stanovených touto Úmluvou bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující sankce, zejména trest odnětí svobody ve výměře umožňující extradici. České trestní právo umožňuje vydání v případě, že trestní zákoník stanovuje za daný trestný čin trest odnětí svobody, jehož horní hranice je alespoň jeden rok. Toto pravidlo je splněno u všech výše zmíněných trestných činů.

Dále mohou strany přijmout opatření, kterými například odejmou pachateli rodičovská práva či zavedou dohled nad odsouzenými osobami.

Článek 46 – Přitěžující okolnosti

Úmluva v tomto článku vyjmenovává okolnosti, jejichž výskyt je při ukládání trestu považován za přitěžující. Tyto okolnosti musí být buď zahrnuty do samotné skutkové podstaty (typicky tzv. kvalifikovaná skutková podstata), nebo zahrnuty mezi okolnosti, které vnitrostátní právo bere v úvahu při ukládání trestu.

Úmluva požaduje, aby takto byly upraveny:

- a) trestný čin byl spáchán na bývalém nebo současném manželovi nebo partnerovi, jak je uznává vnitrostátní právo, členem rodiny, osobou, která bydlí spolu s obětí, nebo osobou, která zneužila svého postavení – provedeno § 42 písm. h) trestního zákoníku; toto ustanovení sice výslovně nehovoří o „bývalém manželovi“, nicméně výčet přitěžujících okolností v trestním zákoníku je pouze příkladný.
- b) trestný čin nebo činy související byly spáchány opakovaně – v trestním zákoníku provedeno § 42 písm. n), kdy pachatel páchal více trestných činů, dále může jít o znak kvalifikované skutkové podstaty [například § 159 odst. 2 písm. d) trestního zákoníku];
- c) trestný čin byl spáchán vůči osobě, která se stala zranitelnou vlivem konkrétních okolností – v trestním zákoníku provedeno ustanovením § 42 písm. d), kdy pachatel spáchal trestný čin využívaje něčí tísně, bezbrannosti, závislosti nebo podřízenosti;
- d) trestný čin byl spáchán vůči dítěti nebo v jeho přítomnosti – v trestním zákoníku je spáchání trestného činu vůči dítěti uvedeno v § 42 písm. h), kdy pachatel spáchal trestný

čin vůči dítěti, osobě blízké, těhotné, nemocné, zdravotně postižené, vysokého věku nebo nemohoucí; tato přítěžující okolnost je u některých trestných činů podle Úmluvy kvalifikovanými skutkovými podstatami trestných činů, například znásilnění [§ 185 odst. 2 písm. b) a odst. 3 písm. a) trestního zákoníku], sexuálního nátlaku [§ 186 odst. 3 písm. a) a odst. 5 písm. a) trestního zákoníku], nedovoleného přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy [§ 159 odst. 2 a) trestního zákoníku] či těžkého ublížení na zdraví [§ 145 odst. 2 písm. c) trestního zákoníku]. Za škodu se považuje újma majetková i nemajetková; zpravidla se jedná o újmu na tělesné nebo psychické integritě, ale postižena mohou být např. i osobnostní nebo majetková práva;

- e) trestný čin byl spáchán společným jednáním více pachatelů – v trestním zákoníku provedeno ustanovením § 42 písm. o), kdy pachatel spáchá trestný čin s další osobou, případně ustanovením § 42 písm. p), kdy pachatel spáchá trestný čin jako člen spolčení;
- f) trestnému činu předcházelo mimořádné násilí nebo jím byl provázen – v českém trestním zákoníku provedeno § 42 písm. c), kdy pachatel spáchá trestný čin surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně se zvláště lstí nebo jiným obdobným způsobem;
- g) trestný čin byl spáchán za použití zbraně nebo pod hrozbou jejího použití – nejde o obecně přítěžující okolnost podle § 42 trestního zákoníku, tato okolnost je však znakem kvalifikované skutkové podstaty některých trestných činů [například § 175 odst. 2 písm. c) trestního zákoníku nebo § 185 odst. 2 písm. c) trestního zákoníku];
- h) trestný čin měl za následek závažnou fyzickou nebo psychickou újmu oběti – v trestním zákoníku provedeno § 42 písm. k), kdy pachatel způsobil vyšší škodu nebo jiný větší škodlivý následek, tak kvalifikovanými skutkovými podstatami například v případě trestného činu znásilnění [§ 185 odst. 3 písm. c) a odst. 4 trestního zákoníku], či sexuálního nátlaku [§ 186 odst. 5 písm. b) a odst. 6 trestního zákoníku];
- i) pachatel byl již dříve usvědčen z trestných činů podobné povahy – v trestním zákoníku provedeno obecnou přítěžující okolností dle § 42 písm. q).

Článek 47 – Rozsudky vydané jinou smluvní stranou

Úmluva vyžaduje, aby v rámci uložení trestu bylo možné zohlednit i konečné odsuzující rozsudky vydané jinou smluvní stranou za trestné činy stanovené touto Úmluvou. Na pravomocné odsouzení soudem jiného členského státu Evropské unie v trestním řízení se pro účely trestního řízení hledí jako na odsouzení soudem České republiky, pokud bylo vydáno pro čin trestný i podle práva České republiky. Bude-li ovšem zjištěno, že pachatel byl v minulosti odsouzen cizozemským soudem jiného než členského státu Evropské unie, může soud i tuto skutečnost považovat za přitěžující okolnost, a to zejména tehdy, jestliže takové odsouzení bylo zaznamenáno v evidenci Rejstříku trestů [uznaná rozhodnutí a rozhodnutí zaznamenaná v evidenci Rejstříku trestů na základě rozhodnutí Nejvyššího soudu, který může rozhodnout, že se do Rejstříku trestů zaznamenají údaje o odsouzení jiným než členským státem Evropské unie, pokud se týká činu, který je trestný i podle právního řádu České republiky, a je to odůvodněno závažností tohoto činu a trestem, který byl za něj uložen] a na které se tudíž hledí jako na odsouzení soudem České republiky (§ 4 odst. 5 zákona č. 269/1994 Sb., o Rejstříku trestů). I ve zbývajících případech přichází v úvahu zohlednění toho, že pachatel již v minulosti spáchal trestný čin, neboť soud při stanovování druhu a výměry trestu přihlédne k dosavadnímu způsobu života pachatele (§ 39 trestního zákoníku).

Článek 48 – Zákaz řízení a rozsudků v rámci povinného alternativního řešení sporů

Článek 48 ukládá smluvním stranám přijmout opatření k zakázání povinného alternativního řešení sporů, včetně mediace a smířčího řízení, a to ve vztahu ke všem formám násilí spadajícím do působnosti této Úmluvy. Důvodová zpráva k Úmluvě uvádí, že Úmluva nepopírá výhody, které tyto alternativní metody přinášejí, snaží se pouze upozornit na to, že povinné alternativní řešení sporů namísto soudního řízení může mít i negativní následky. V souladu s druhým odstavcem mají smluvní strany také zajistit, aby při uložení peněžitého trestu bylo náležitě přihlédnuto ke schopnosti pachatele dostát svým finančním závazkům vůči oběti.

Český právní řád je zcela v souladu s tímto ustanovením.

Hlava VI – Vyšetřování, trestní stíhání, procesní právo a ochranná opatření

Obsahem této hlavy jsou ustanovení týkající se vyšetřování, stíhání, procesního práva a ochranných opatření proti všem formám násilí v působnosti této Úmluvy tak, aby byly posíleny práva a povinnosti stanovené v předchozích hlavách.

Článek 49 – Obecné povinnosti

Podle tohoto ustanovení má vyšetřování a stíhání činů spadajících do působnosti Úmluvy probíhat bez zbytečného odkladu a s přihlédnutím k právům obětí. Opatření přijatá podle tohoto ustanovení se nedotýkají práva na obhajobu a náležitostí spravedlivého a nestranného procesu podle článku 6 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Článek 50 – Okamžitá reakce, předcházení a ochrana

První odstavec článku 50 upravuje povinnost odpovědných donucovacích orgánů k poskytnutí vhodné a okamžité ochrany obětí trestných činů podle Úmluvy, zatímco druhý odstavec požaduje jejich účast na předcházení a ochraně před všemi formami násilí podle Úmluvy.

Český právní řád je zcela v souladu s těmito požadavky Úmluvy.

Článek 51 – Vyhodnocování a řízení rizik

Podle tohoto ustanovení mají smluvní strany uložit příslušným orgánům, aby za účelem řízení rizik vyhodnocovaly riziko smrti, závažnost situace a riziko opakovaného násilí, a v případě nutnosti poskytovaly koordinovanou ochranu a podporu, za současného náležitého zvážení skutečnosti, že pachatelé násilných činů spadajících do působnosti této Úmluvy vlastní zbraně nebo k nim mají přístup.

Český právní řád je v souladu s tímto článkem.

Článek 52 – Bezpečnostní zákaz vstupu do obydlí

Tento článek ukládá smluvním stranám, aby zajistily, že příslušným orgánům je dána pravomoc v situacích bezprostředního nebezpečí přikázat pachateli domácího násilí, aby na dostatečně dlouhou dobu opustil obydlí oběti nebo ohrožené osoby, a zakázat pachateli vstupovat do tohoto obydlí a navazovat styk s obětí nebo ohroženou osobou. Délka takového opatření je ponechána na uvážení smluvní strany stejně jako určení orgánu příslušného k vydání opatření. Při uplatňování takových opatření je třeba brát ohled na bezpečí oběti či ohrožené osoby.

Toto ustanovení je provedeno § 400 až 414 zákona o zvláštních řízeních soudních, které upravují vydání předběžných opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí, § 44 zákona o Policii České republiky, který upravuje vykazání, a předběžnými opatřeními podle § 88b a násl. trestního řádu.

Článek 53 – Omezující nebo ochranné příkazy

Článek 53 požaduje přijetí nezbytných legislativních nebo jiných opatření, která zajistí, aby obětem všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy byly k dispozici vhodné omezující nebo ochranné příkazy. Tyto příkazy musí být dostupné všem obětem pro jejich okamžitou ochranu a bez jejich zbytečného finančního a administrativního zatížení. Rozhodnutí musí být vydána na určitou dobu nebo do doby jejich změny nebo zrušení; v případě nutnosti vydávána ex parte, a to s okamžitou účinností; dostupná bez ohledu na další soudní řízení nebo vedle nich a státy musí umožnit jejich uplatnění v následném soudním řízení. Možnost žádat o vydání omezujícího či ochranného příkazu nesmí být limitována pouze na oběť násilí. Jejich porušení musí podléhat účinným, přiměřeným a odrazujícím trestním nebo dalším právním sankcím.

Kromě předběžného opatření ve věci ochrany proti domácímu násilí (§ 400 až 414 zákona o zvláštních řízeních soudních) může být obviněnému v rámci trestního řízení zakázáno stýkat se s určitými osobami (zákaz spočívající v kontaktování nebo vyhledávání poškozeného, osob mu blízkých nebo jiných osob – viz § 88d trestního řádu), vstupovat do obydlí, které obývá společně s poškozeným, a jeho bezprostředního okolí a zdržovat se v takovém obydlí (§ 88e trestního řádu), navštěvovat nevhodné prostředí, sportovní, kulturní a jiné společenské akce a stýkat se s určitými osobami (§ 88f trestního řádu). Omezující opatření spočívající

mj. v zákazu navštěvovat určená veřejně přístupná místa a zejména v povinnosti zdržet se styku s určitou osobou nebo vymezeným okruhem osob je možné uložit i podle § 52 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.

Uplatní se i ustanovení § 44 odst. 1 zákona o Policii České republiky, pokud lze důvodně předpokládat, že se osoba dopustí nebezpečného útoku proti životu, zdraví anebo svobodě nebo zvláště závažného útoku proti lidské důstojnosti, je policista oprávněn vykázat tuto osobu z bytu nebo domu společně obývaného s útokem ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí.

Článek 54 – Vyšetřování a dokazování

Podle tohoto ustanovení mají smluvní strany zajistit, aby v kterémkoli občanském či trestním řízení byly důkazy týkající se předchozích sexuálních vztahů a chování oběti přípustné pouze tehdy, bude-li to relevantní a nezbytné. Dle důvodové zprávy k Úmluvě to neznámá, že takové důkazy jsou vždy nepřípustné, avšak měly by být předkládány tak, aby nevedly k sekundární viktimizaci. Podle § 89 trestního řádu může za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci (...) a obdobná úprava se uplatní i v občanském soudním řízení (§ 125 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů).

Podle § 18 zákona o obětech trestných činů lze otázky směřující do intimní oblasti oběti klást jen tehdy, pokud je to nezbytné pro objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení (shodně § 101 odst. 3 trestního řádu). Tyto otázky je třeba klást zvláště šetrně a po obsahové stránce vyčerpávajícím způsobem, aby nebylo nutné výsledk znovu opakovat; jejich formulaci je třeba při zachování potřebné ohleduplnosti přizpůsobit věku, osobním zkušenostem a psychickému stavu oběti. Oběť má navíc právo kdykoliv podat námitky proti zaměření otázky. Dle důvodové zprávy k Úmluvě je cílem tohoto ustanovení právě omezení otázek intimního charakteru, které nemají význam pro danou věc.

Článek 55 – Soudní řízení *ex parte* a *ex officio*

Podle prvního odstavce článku 55 nesmí být vyšetřování nebo trestní stíhání trestných činů stanovených v člancích 35 až 39 této Úmluvy zcela závislé na oznámení nebo žalobě ze strany

oběti a řízení může pokračovat i tehdy, pokud oběť stáhne svou výpověď nebo trestní oznámení. Podle důvodové zprávy k Úmluvě byl termín „zcela závislé“ použit záměrně, aby bylo možné zohlednit procesní rozdíly v právních systémech různých států s ohledem na to, že zajištění vyšetřování a stíhání trestných činů uvedených v tomto článku je odpovědností státu a jeho orgánů.

Na tento článek dopadá § 2 odst. 3 trestního řádu, podle něhož je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví. V souladu s důvodovou zprávou k Úmluvě mají orgány činné v trestním řízení postupovat proaktivně, což naplňuje zásada oficiality stanovená v § 2 odst. 4 trestního řádu, trestní řízení tedy může být provedeno bez ohledu na to, že oběť stáhla trestní oznámení nebo zpochybnila svou předchozí výpověď. Výpověď oběti sice v případech znásilnění či sexuálního napadení bývá významným důkazem, avšak policejní orgán má podle § 158 odst. 1 trestního řádu povinnost na základě vlastních poznatků, trestních oznámení (kohokoliv, nikoliv pouze obětí) i podnětů jiných osob a orgánů činit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele. To plně koresponduje s článkem 55 Úmluvy, když důvodová zpráva k Úmluvě uvádí, že orgány činné v trestním řízení by měly postupovat proaktivně a samy shromažďovat důkazy jako jsou výpovědi svědků či lékařské posudky, aby mohlo být řízení provedeno i v případě, že oběť stáhne svou výpověď či žalobu, a to aspoň v případě způsobení závažné tělesné újmy či smrti.

České trestní právo procesní vůbec nezná institut soukromé žaloby, požadavek na zahájení trestního řízení i bez žaloby oběti je u nás proto nepochybně splněn. Pokud jde o institut souhlasu poškozeného podle § 163 trestního řádu¹¹, pak je třeba uvést, že ani ten neodporuje účelu článku 55, neboť nebrání trestnímu postihu pachatele, pouze umožňuje poškozenému rozhodnout se, zda se stíháním pachatele souhlasí. Účelem § 163 trestního řádu je zohlednění zájmu poškozeného na trestním stíhání, má-li blízký vztah k pachateli a může tak být v důsledku potrestání pachatele nepřímo také postižen, nikoli zabránění stíhání a potrestání pachatele, jde-li o osobu blízkou poškozenému. Navíc nelze opomenout § 163a odst. 1 trestního řádu, který upravuje případy, kdy není souhlas poškozeného s trestním stíháním třeba, a to například pokud

¹¹ Obdobné ustanovení obsahuje i zákon o některých dalších přestupcích, když v § 7 odst. 7 stanoví, že řízení o přestupku proti občanskému soužití podle odstavce 1 písm. b) nebo c) spáchaném mezi osobami blízkými anebo o přestupku podle odstavce 1 písm. a) nebo odstavce 2 písm. a) lze zahájit a v již zahájeném řízení pokračovat pouze se souhlasem osoby přímo postižené spácháním přestupku.

je z okolností zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhružkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností [§ 163a odst. 1 písm. d) trestního řádu], což se může typicky uplatnit v případech domácího násilí a násilí na ženách. Úmluva o institutu souhlasu poškozeného s trestním řízením výslovně nehovoří a výslovně jej tedy ani nezakazuje. Nezdá se však, že by odporoval smyslu tohoto či jiného ustanovení Úmluvy.

Druhý odstavec ukládá smluvním stranám, aby zajistily vládním i nevládním organizacím a poradcům v oblasti domácího násilí možnost pomáhat obětem v celém průběhu trestního stíhání, což umožňuje § 4 zákona o obětech trestných činů; kromě toho v rámci trestního řízení se může poškozený dát nechat zastupovat zmocněncem, kterým může být i právnická osoba, tj. i poškozeným zvolená nezisková organizace.

Článek 56 – Ochranná opatření

Toto ustanovení, inspirované článkem 31 odst. 1 Lanzarotské úmluvy, uvádí demonstrativní výčet ochranných opatření, která mají smluvní strany zajistit obětem v průběhu celého řízení. Jedná se například o poučení obětí o jejich právech a o službách, které jsou jim k dispozici, o vyřízení jejich trestního oznámení, o bodech obžaloby, o obecném průběhu vyšetřování nebo řízení, a jejich roli v rámci řízení, jakož i o výsledcích jejich případů. Dětským obětem a svědkům mají být případně přiznána zvláštní ochranná opatření, která zohlední nejlepší zájmy dítěte.

Tento článek je v českém právním řádu plně proveden trestním řádem a zejména zákonem o obětech trestných činů a zákonem o Policii České republiky.

Článek 57 – Právní pomoc

Článek 57 ukládá smluvním stranám poskytnout obětem právo na právní podporu a bezplatnou právní pomoc za podmínek stanovených jejich vnitrostátním právem, což v českém právním řádu zakotvuje § 6 zákona o obětech trestných činů. Bezplatnou právní pomoc lze poskytnout i za podmínek stanovených § 18 a násl. zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii. Poškozený, který je zvláště zranitelnou obětí (což budou v zásadě všechny oběti trestných činů v působnosti

Istanbulské úmluvy), má v trestním řízení nárok na právní pomoc poskytovanou zmocněncem bezplatně (§ 51a odst. 2 trestního řádu).

Článek 58 – Promlčení

Toto ustanovení obsahuje požadavek na dostatečně dlouhou promlčecí dobu u trestných činů podle článků 36 až 39 Úmluvy tak, aby bylo možné účinně zahájit řízení poté, co oběť dosáhla plnoletosti. Trestní zákoník obsahuje v § 34 progresivní promlčecí dobu závislou na závažnosti spáchaného trestného činu, ve třetím odstavci jsou pak vyjmenovány trestné činy, u nichž se do promlčecí lhůty nezapočítává doba do okamžiku nabytí plnoletosti oběti, kam náleží trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, mezi něž patří znásilnění [§ 34 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku].

V této oblasti byly s účinností od 1. února 2019 provedeny změny zákonem č. 287/2018 Sb., který zavedl do § 34 odst. 3 písm. c) trestního zákoníku rovněž trestný čin těžkého ublížení na zdraví spočívajícího v zmrzačení pohlavních orgánů nebo sterilizaci (§ 145 trestního zákoníku), nedovoleného přerušení těhotenství bez souhlasu těhotné ženy (§ 159 trestního zákoníku), a zavlčení spáchaného za účelem donucení jiného k sňatku (§ 172 trestního zákoníku). Do promlčecí doby se u těchto trestných činů nezapočítává doba, po kterou oběť nedosáhla osmnácti let věku. Tím jsou zcela naplněny požadavky článku 58 Úmluvy.

Hlava VII – Migrace a azyl

Článek 59 – Povolení k pobytu

Podle odstavce 1 musí státy zajistit, aby obětem násilí na ženách či domácího násilí, jejichž povolení k pobytu závisí na povolení k pobytu manžela nebo partnera, bylo v případě zániku manželství nebo partnerství a za zvláště obtížných okolností uděleno na jejich žádost samostatné povolení k pobytu, bez ohledu na dobu trvání manželství nebo partnerství. Přestože současné znění zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), nepřiznává osobám, kterým bylo uděleno povolení k dlouhodobému pobytu za účelem sloučení rodiny podle § 42a tohoto zákona nebo povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka

občana EU podle § 87b tohoto zákona, právo na udělení samostatného povolení k pobytu v případě rozvodu bez ohledu na dobu trvání manželství, je při rušení platnosti výše uvedených povolení třeba dbát na to, aby důsledky rozhodnutí byly přiměřené důvodu pro zrušení platnosti rozhodnutí, zejména k dopadům takového rozhodnutí na soukromý a rodinný život cizince (§ 46a odst. 2 zákona o pobytu cizinců). Rodinnému příslušníkovi občana EU, který sám není občanem EU a jehož manželství s občanem EU zaniklo na základě pravomocného rozhodnutí soudu o rozvodu manželství nebo o prohlášení manželství za neplatné, nebude ukončen přechodný pobyt na území České republiky, jestliže mu bylo rozhodnutím příslušného orgánu nebo dohodou manželů svěřeno do výchovy dítě občana EU nebo mu bylo přiznáno právo pravidelného osobního styku s dítětem občana EU pouze na území České republiky, nebo pokud před zahájením řízení o rozvodu nebo řízení o prohlášení manželství za neplatné toto manželství trvalo alespoň 3 roky a v době trvání manželství měl rodinný příslušník občana EU na našem území povolen pobyt nejméně jeden rok [§ 87f odst. 2 písm. c) zákona o pobytu cizinců]. Zákon o pobytu cizinců dále v § 87f odst. 2 písm. c) uvádí, že přechodný pobyt nebude mimo jiné ukončen rodinnému příslušníkovi občana EU, který se stal obětí domácího násilí a z tohoto důvodu přestal na území pobývat společně s občanem EU.

Podle odstavce 2 mají státy zajistit výjimku obětem násilí na ženách a domácího násilí před vyhoštěním ze země, pokud stát rozhoduje o vyhoštění jejich manžela nebo partnera, a aby tyto oběti mohly požádat o samostatné povolení k pobytu. V takových případech lze postupovat stejně, jako bylo popsáno výše. Podle § 45 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je také možné, aby cizinec s povoleným dlouhodobým pobytem za účelem společného soužití rodiny po 3 letech pobytu na území nebo po dosažení věku 18 let požádal o vydání povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem.

Třetí odstavec popisuje situace, za nichž mají smluvní strany obětem vystavit obnovitelné povolení k pobytu (pobyt je nezbytný vzhledem k osobní situaci oběti anebo pro účely spolupráce s příslušnými orgány při vyšetřování či trestním řízení). Podle § 33 odst. 1 písm. b) zákona o pobytu cizinců lze oběti udělit vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území (cizinec je svědkem nebo poškozeným v trestním řízení a jeho účast na řízení je nezbytná). V návaznosti na tento typ víza může být oběti uděleno povolení k dlouhodobému pobytu za účelem strpění pobytu na území, pokud pobyt cizince bude delší než 6 měsíců a trvají-li důvody, pro které bylo toto vízum uděleno.

Oběti nucených sňatků, které mají na území smluvního státu povolení k pobytu a toto povolení v důsledku zavlečení na území jiného státu pozbydou, mají mít podle odstavce 4 možnost toto povolení znovu získat. Při provádění odstavce 4 Úmluvy lze v případě osob, které měly v České republice trvalý pobyt, jež jim byl v důsledku opuštění území po zákonem stanovené době zrušen, postupovat podle § 66 odst. 1 b) a § 75 odst. 3 zákona o pobytu cizinců (jde o trvalé pobyty z důvodů hodných zvláštního zřetele a z důvodů plnění mezinárodních závazků České republiky). V případě osob s povoleným dlouhodobým pobytem bude postupováno klasicky v režimu zákona o pobytu cizinců. Dlouhodobý pobyt je vázán na konkrétní účel a je z povahy věci udělován na dobu určitou. Je tedy zřejmé, že pokud osoba vycestovala a nějakou dobu v České republice již nepobývala, pominul účel pobytu či uplynula doba, na kterou bylo povolení k pobytu vydáno. Bude-li taková osoba znovu žádat o povolení k pobytu, bude nutné, aby ve své žádosti uvedla nový (nebo stejný) účel pobytu a rovněž tak bude nutné, aby splnila ostatní náležitosti jako v případě své první žádosti (finanční prostředky, ubytování, zdravotní pojištění atd.). Bude umožněno, aby dotčená osoba „mohla toto povolení znovu získat, pokud splní zákonem předepsané podmínky“. Příslušná pracoviště budou poučena, aby věnovala žadatelkám, které se budou odvolávat na Úmluvu, zvláštní pozornost.

Jak je uvedeno výše, vnitrostátní právo pamatuje na všechny situace uvedené v článku 59 Úmluvy, avšak řeší je odlišně, než požaduje Úmluva, což by mohlo působit problémy při její aplikaci. Navrhuje se proto učinění výhrady v následujícím znění:

V souladu s článkem 78 odst. 2 Úmluvy si Česká republika vyhrazuje právo neaplikovat článek 59 v celém jeho rozsahu.

Stejně jako u první navržené výhrady, i zde platí, že výhrada je platná po dobu pěti let od vstupu Úmluvy v platnost pro Českou republiku. Poté je potřeba ji – nejpozději tři měsíce před vypršením její platnosti – případně obnovit a její obnovení odůvodnit.

Článek 60 – Genderově podmíněné žádosti o azyl

Tento článek ukládá smluvním stranám, aby zajistily, aby násilí na ženách založené na pohlaví mohlo být uznáno jako forma pronásledování ve smyslu článku 1, písmene A. odstavce 2 Úmluvy z roku 1951 o právním postavení uprchlíků a jako forma závažné újmy, která zakládá potřebu doplňkové/dodatečné ochrany. Při příjmu a posuzování žádostí o azyl mají smluvní

strany uplatnit postupy přihlížející k genderu. Nejde o žádnou novinku v českém právním řádu, je upravena českými předpisy uvedenými níže.

V souladu se zákonem č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) bude cizinci udělen azyl, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství ve státě jeho posledního trvalého bydliště [§ 12 písm. b) zákona o azylu]. Doplnková ochrana se udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že jsou v jeho případě důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy a že nemůže a není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště (§ 14a zákona o azylu).

Pokud jde o zavedení postupů přihlížejících k pohlaví, § 19 odst. 3 zákona o azylu předpokládá, že pohovor provádí a podklady pro rozhodování připravuje kvalifikovaná osoba. Tato kvalifikovaná osoba je mimo jiné proškolená i v technikách pohovoru (kde je nutné zvolit jiný přístup pro zranitelné skupiny) a rovněž je proškolená v otázkách spojených se zpracováním žádostí podaných zranitelnými osobami se zvláštními potřebami. Z důvodů hodných zvláštního zřetele nebo na výslovnou žádost žadatele o udělení mezinárodní ochrany zajistí ministerstvo vedení pohovoru, a je-li to v jeho možnostech, i tlumočení osobou stejného pohlaví (§ 23 odst. 5 zákona o azylu). Zákon o azylu rovněž upravuje povinnost orgánu, který vede správní řízení o mezinárodní ochraně, a provozovatele azylového zařízení přihlídnout ke specifickým potřebám zranitelných osob (tj. i osob, které byly mučeny, znásilněny nebo podrobeny jiným vážným formám psychického, fyzického či sexuálního násilí).

Článek 61 – Zásada nenavrácení

Zásada nenavrácení neboli princip non-refoulement je zakotvena zejména v Úmluvě OSN o právním postavení uprchlíků, která byla vyhlášena pod č. 208/1993 Sb. Podle tohoto principu není možné vrátit žadatele o azyl či uprchlíky do země, kde by byli ohroženi na životě

nebo kde by mohli být vystaveni týrání, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání. Úmluva specifikuje tuto ochranu pro oběti násilí na ženách, které potřebují ochranu.

V českém právním řádu je zásada nenavracení zakotvena nejen v zákoně o azylu a v zákoně o pobytu cizinců, ale například i v trestním zákoníku. Tato zásada je dodržována i v praxi všemi zainteresovanými subjekty. Nejde tak o novou zásadu.

Hlava VIII – Mezinárodní spolupráce

V této hlavě Úmluva upravuje mezinárodní spolupráci mezi jejími smluvními stranami. Ustanovení se neomezují pouze na justiční spolupráci v civilních a trestních věcech, ale jejich předmětem je také spolupráce při prevenci všech forem násilí v působnosti této Úmluvy a pomoc jejich obětem.

Článek 62 – Obecné zásady

Tento článek obsahuje obecné zásady mezinárodní spolupráce v civilních i trestních věcech, jako je vydání do cizího státu, právní pomoc a výkon rozhodnutí vydaných soudními orgány jiných smluvních stran, ale též předcházení, potírání a stíhání domácího násilí a násilí na ženách, ochrana a pomoc obětem, a vyšetřování trestných činů podle Úmluvy. Ustanovení se věnuje také zařazení prevence násilí na ženách a domácího násilí do programů rozvojové pomoci poskytované třetím zemím.

V odstavci 2 Úmluva požaduje, aby smluvní strany umožnily obětem, na nichž byl spáchán trestný čin vymezený touto Úmluvou mimo stát jejich bydliště, podávat stížnosti u odpovědných orgánů státu svého bydliště a nemusely se tak kvůli podání stížnosti později vracet do státu, kde byl čin spáchán. Policie České republiky je díky zásadě ochrany, kterou stanoví § 7 odst. 2 trestního zákoníku, příslušná také k šetření trestného činu, který byl spáchán v cizině proti občanu České republiky nebo proti osobě bez státní příslušnosti, která má na území České republiky povolen trvalý pobyt, jestliže je čin v místě spáchání činu trestný.

Článek 63 – Opatření vztahující se na ohrožené osoby

Článek 63 má zlepšit výměnu informací tím, že ukládá smluvní straně mající důvodné podezření povinnost poskytnout informace jiné smluvní straně za účelem zajištění přijetí přiměřených ochranných opatření ve prospěch osoby, která se na daném území nachází a která má být bezprostředně ohrožena některým z jednání dle článků 36 až 39 Úmluvy.

Tento článek je v českém právním řádu plně proveden zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Článek 64 – Informace

Tento článek obsahuje závazek výměny informací mezi smluvními stranami, zejména o opatřeních přijatých v rámci mezinárodní spolupráce podle této Úmluvy, a informací vhodných k předejití páčání další trestné činnosti podle této Úmluvy. Ustanovení je plně provedeno zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů.

Článek 65 – Ochrana osobních údajů

Podle tohoto ustanovení mají být osobní údaje ukládány a využívány v souladu s Úmluvou o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů, jejíž smluvní stranou je i Česká republika (publikována pod č. 115/2001 Sb. m. s.).

Hlava IX – Kontrolní mechanismus

Tato hlava zavádí dvoupilířový monitorovací mechanismus Istanbulské úmluvy, jehož hlavním cílem je posuzovat a zlepšovat provádění Úmluvy smluvními stranami. Skládá se ze dvou oddělených, ale současně spolupracujících orgánů – Expertní skupiny pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí GREVIO, která je složená z expertů nominovaných smluvními stranami, a Výboru smluvních stran, který je politickým tělesem složeným ze zástupců smluvních stran. V roce 2019 byla Úřadem vlády zpracována analýza „Rozbor naplňování Úmluvy Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí (Istanbulské

úmluvy) ve vybraných státech Rady Evropy“¹², kde byl analyzován dopad vybraných ustanovení Úmluvy na právní řády deseti států, které byly v době zpracování analýzy smluvními státy Úmluvy nejméně pět let. Vybrány byly jak členské země Evropské unie (Dánsko, Francie, Itálie, Rakousko, Portugalsko, Španělsko a Švédsko), tak nečlenské (Albánie, Černá Hora a Srbsko). Hlavními zdroji informací byly právě výstupy pocházející z hodnotícího mechanismu Úmluvy, a to zprávy jednotlivých států o plnění Úmluvy, hodnotící zprávy GREVIO, reakce států na hodnotící zprávy GREVIO, doporučení Výboru smluvních stran a písemné informace poskytnuté nevládními neziskovými organizacemi v dotčených státech.

Článek 66 – Expertní skupina pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí

Podle tohoto článku má být zavedena expertní skupina GREVIO, která je v současné době sestavena z patnácti členů. Funkční období členů GREVIO je čtyřleté s možností jednoho znovuzvolení. Členové skupiny jsou vybíráni Výborem smluvních stran na základě jejich morálního charakteru, znalostí v oblasti lidských práv, násilí na ženách a domácího násilí, trestního práva a ochrany a pomoci obětem násilí na ženách a domácího násilí. Odstavec 2 zdůrazňuje, že při výběru členů má být brána v úvahu vyváženost zastoupení pohlaví a zeměpisná vyváženost stejně jako jejich víceoborová odbornost.

Skupina bude provádět hodnocení smluvních stran, vypracuje zprávu a sestaví její závěry, které případně ve formě doporučení, která by měla dotčená smluvní strana přijmout k řádné implementaci Úmluvy, schválí Výbor smluvních stran (blíže k tomu článek 68 Úmluvy).

GREVIO může v rámci hodnocení provádět návštěvy států a k tomuto účelu budou jeho členové požívat výsad a imunit stanovených v dodatku k této Úmluvě. Výsady a imunity se vztahují na členy GREVIO i po skončení jejich funkce, avšak vždy pouze na jednání, k nimž došlo při výkonu jejich funkce v GREVIO. Výsady a imunity se týkají pouze výkonu funkce a důvodem pro jejich zavedení v dodatku k Úmluvě je to, že Všeobecná dohoda o výsadách a imunitách fungující v rámci Rady Evropy je přístupná pouze pro členské státy Rady Evropy, zatímco Istanbulská úmluva je otevřena i pro nečlenské státy. Dříve bylo toto řešeno bilaterálními smlouvami s danými nečlenskými státy, to však bylo zdlouhavé a oddalovalo

¹² Analýza je dostupná zde: https://www.vlada.cz/assets/ppov/rovne-prilezitosti-zen-a-muzu/Aktuality/Rozbor-dopadu-Istanbulske-umluvy_4.pdf

to jejich přistoupení k úmluvám. Z tohoto důvodu byl jako preventivní opatření zahrnut dodatek k Úmluvě upravující výsady a imunity v souladu s výše uvedenou dohodou. Obdobně jsou výsady a imunity formulovány také v případě jiných výborů dohlížejících na dodržování mezinárodních lidskoprávních úmluv, které mohou provádět návštěvy států. Lze uvést například přílohu k článku 16 Evropské úmluvy o zabránění mučení a nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání, nebo článek 23 Úmluvy OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání. Obě tyto úmluvy Česká republika ratifikovala.

Článek 67 – Výbor smluvních stran

Tento článek zavádí druhý pilíř monitorovacího systému, a to Výbor smluvních stran, který je politickým orgánem složeným ze zástupců smluvních stran Úmluvy. Jeho první zasedání se uskutečnilo 4. května 2015, dosud poslední – v pořadí již třinácté – zasedání pak ve dnech 5. – 6. prosince 2022 hybridně, tedy jak prezenčně, tak prostřednictvím videokonference.

Ustanovení Výboru smluvních stran má zajistit rovnocenné zapojení všech smluvních stran v rozhodovacím procesu a monitorování Úmluvy. Rovněž tak má být posílena spolupráce mezi smluvními stranami a GREVIO tak, aby byla zajištěna řádná a účinná implementace Úmluvy. Výbor smluvních stran přijímá vlastní jednací řád.

Článek 68 – Postup

Článek 68 podrobně popisuje fungování monitorovacího postupu a spolupráci mezi Výborem smluvních stran a GREVIO. Monitorování bude rozděleno do hodnotících kol a je úkolem GREVIO rozhodnout, na jaká ustanovení Úmluvy se bude hodnocení v daném kole soustředit.

V souladu s odstavci 1 a 2 GREVIO projedná se smluvní stranou zprávu k obecné právní úpravě a dalším opatřením vytvořenou na základě dotazníku vyvinutého GREVIO. Cílem tohoto prvního kola monitoringu je získání základního obecného přehledu o legislativních a dalších opatřeních v daném státu. Dle odstavce 4 určí GREVIO vhodné prostředky k provedení monitoringu, což může zahrnovat dotazník či jakýkoli jiný způsob žádosti o informace. Smluvní strany jsou povinny dotazníky zodpovědět. Odstavec 5 pak zavádí možnost,

aby informace poskytovaly rovněž nevládní neziskové organizace, občanská společnost či národní instituce na ochranu lidských práv. V souladu s odstavci 6, 7 a 8 má GREVIO využívat již existující zdroje informací, aby tak zbytečně nebyla duplikovaná práce provedená například jinými hodnotícími mechanismy. Dle odstavce 9 může GREVIO rovněž navštívit hodnocené státy. Jde však jen o podpůrné opatření, a to za předpokladu, že poskytnuté informace nejsou dostatečné a nelze je získat jinak, nebo získá-li GREVIO spolehlivé informace, kdy problémy vyžadují okamžitou pozornost GREVIO k předejití či omezení několika závažných porušení Istanbulské úmluvy. Návštěvy států musí být organizovány společně s příslušnými národními orgány, tzn. že termín musí být stanoven s předstihem a po domluvě s příslušnými národními orgány. Odstavce 10 a 11 popisují vypracování zprávy a závěrů GREVIO. GREVIO musí jak při přípravě zprávy, tak jejích závěrů vést dialog se smluvními stranami. Zpráva a závěry budou zveřejněny společně se všemi komentáři příslušné smluvní strany. Zpráva ani závěry nemohou být měněny, avšak doporučení schvaluje až Výbor smluvních stran a tato se mohou lišit od závěrů GREVIO.¹³ Podle odstavce 12 může Výbor smluvních stran schválit doporučení k implementování závěrů GREVIO a, je-li to nezbytné, stanoví termín k podání informací o jejich plnění. Tento mechanismus má zajistit respektování nezávislosti GREVIO při zavedení politického dialogu mezi smluvními stranami v rámci Výboru smluvních stran.

Odstavce 13, 14 a 15 umožňují zvláštní postup, kdy si může GREVIO vyžádat od dotčené smluvní strany předložení zprávy týkající se opatření přijatých k předejití vážným, značným či trvalým vzorcům forem násilí pokrytých Úmluvou. V odůvodněných případech a se souhlasem dotčené smluvní strany může být součástí šetření i návštěva jejího území.

Článek 69 – Obecná doporučení

Toto ustanovení, které bylo inspirováno článkem 21 Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen, umožňuje GREVIO přijmout tam, kde je to vhodné, obecná doporučení k provádění Úmluvy, která nejsou specificky zaměřena na určitou smluvní stranu, ale mají obecný význam. Tato doporučení nejsou právně závazná.

¹³ V současné době probíhá první obecné kolo hodnocení, dosud vydané hodnotící zprávy a doporučení jsou dostupné zde: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/country-monitoring-work>.

Článek 70 – Účast parlamentů na kontrole

Tento článek upravuje roli národních parlamentů v procesu monitorování provádění Úmluvy. Povinností smluvních stran je přizvat národní parlamenty k účasti na kontrole opatření přijatých k provádění Úmluvy a předložit jim zprávy GREVIO ke konzultaci. Do monitorování má být zapojeno i Parlamentní shromáždění Rady Evropy, které se problematice násilí na ženách a domácímu násilí dlouhodobě věnuje a přijalo v této oblasti řadu doporučení.

Hlava X – Vztah k jiným mezinárodním instrumentům

Článek 71 – Vztah k jiným mezinárodním instrumentům

Článek 71 upravuje vztah k dalším mezinárodním instrumentům a možnost států uzavírat dvoustranné nebo vícestranné dohody o otázkách upravených touto Úmluvou. Touto Úmluvou nejsou dotčena práva ani povinnosti vyplývající z dvoustranných či vícestranných mezinárodních instrumentů, zejména Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a protokolů na ni navazujících (publikována pod č. 209/1992 Sb.), Evropské sociální charty (publikována pod č. 14/2000 Sb. m. s.), Úmluvy Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidmi (publikována pod č. 33/2017 Sb. m. s.), Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace žen (publikována pod č. 62/1987 Sb.), Úmluvy OSN o právech dítěte (publikována pod č. 104/1991 Sb.) a na ni navazujících Opčních protokolů o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů (publikován pod č. 45/2003 Sb. m. s.) a o prodeji dětí, dětské prostituci a dětské pornografii (publikován pod č. 74/2013 Sb. m. s.), Mezinárodní úmluvy o odstranění všech forem rasové diskriminace (publikována pod č. 95/1974 Sb.), Úmluvy o právním postavení uprchlíků a Protokolu týkajícího se právního postavení uprchlíků (publikována pod č. 208/1993 Sb.) a Úmluvy OSN o právech osob se zdravotním postižením (publikována pod č. 10/2010 Sb. m. s.). Cílem Úmluvy je ochranu založenou na existujících instrumentech dále rozvíjet a posilovat. Smluvní strany mohou uzavírat mezinárodní smlouvy upravující oblasti, které pokrývá Istanbulská úmluva, avšak nemohou uzavírat dvoustranné či vícestranné smlouvy, které by se od této Úmluvy odchylovaly.

Hlava XI a XII – Změny Úmluvy a Závěrečná ustanovení

Poslední dvě hlavy obsahují ustanovení obvyklá pro úmluvy sjednávané v rámci Rady Evropy. Jedná se o změny Úmluvy, její účinky, řešení sporů, podpis a vstup v platnost, přistoupení k Úmluvě, územní působnost, výhrady, platnost a přezkoumání výhrad, vypovězení a oznámení.

Závěr

Úmluva je v souladu s ústavním pořádkem a ostatními součástmi právního řádu České republiky, se závazky vyplývajícími z členství České republiky v Evropské unii, se závazky převzatými v rámci jiných platných smluv a s obecně uznávanými zásadami mezinárodního práva.

Úmluva upravuje práva a povinnosti osob a záležitosti, jejichž úprava je vyhrazena zákonu, a proto se jedná o smlouvu prezidentskou, k jejíž ratifikaci je třeba souhlasu obou komor Parlamentu České republiky ve smyslu článku 49 písm. a) a e) ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Úmluva vstoupí pro Českou republiku v platnost první den měsíce následujícího po uplynutí období tří měsíců od uložení ratifikační listiny depositáři.

Z provádění Úmluvy nevzniknou České republice finanční závazky ani výdaje, které by vyžadovaly navýšení příslušných kapitol státního rozpočtu.

Ratifikace Úmluvy je v souladu se zahraničně-politickými zájmy České republiky, doporučení k ratifikaci Úmluvy byla České republice uložena jak Výborem OSN pro lidská práva v rámci čtvrté periodické hodnotící zprávy, tak v rámci hodnocení naplňování Úmluvy OSN k odstranění všech forem diskriminace žen či Univerzálního periodického přezkumu, který zkoumá stav lidských práv v rámci členských států OSN. Ratifikace Úmluvy také napomůže prevenci a potírání násilí založeného na pohlaví a domácího násilí a posílí mezinárodní spolupráci smluvních stran v těchto oblastech.

Vláda schválila návrh na ratifikaci Úmluvy svým usnesením ze dne 21. června 2023 č. 440.

Předseda vlády:

prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D., LL.M.

podepsáno elektronicky

Příloha č. 1
k usnesení
ze dne č.

**Výhrady České republiky k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí
na ženách a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011)**

V souladu s článkem 78 odst. 2 Úmluvy si Česká republika vyhrazuje právo neaplikovat ustanovení článku 44 odst. 1 písm. e) a odst. 3.

In accordance with Article 78, paragraph 2, of the Convention, the Czech Republic reserves the right not to apply the provisions laid down in Article 44, paragraph 1.e and paragraph 3, of the Convention.

V souladu s článkem 78 odst. 2 Úmluvy si Česká republika vyhrazuje právo neaplikovat ustanovení článku 59.

In accordance with Article 78, paragraph 2, of the Convention, the Czech Republic reserves the right not to apply the provisions laid down in Article 59 of the Convention.

Příloha č. 2
k usnesení
ze dne č.

**Prohlášení České republiky k Úmluvě Rady Evropy o prevenci a potírání násilí
na ženách a domácího násilí (Istanbul, 11. 5. 2011)**

Česká republika má za to, že předmětem a účelem Úmluvy je ochrana žen proti všem formám násilí, stejně jako předcházení, stíhání a odstranění násilí na ženách a domácího násilí.

V souladu s článkem 2 odstavcem 2 Úmluvy bude Česká republika uplatňovat Úmluvu na všechny oběti domácího násilí.

Česká republika má za to, že ustanovení Úmluvy nezasahují do legislativních pravomocí jejích smluvních stran v oblastech, které tato Úmluva neupravuje, jako je rodinné právo, a neobsahují povinnost upravit definice manželství či genderové identity ve vnitrostátním právu.

***Declaration of the Czech Republic to the Council of Europe Convention on preventing
and combating violence against women and domestic violence (Istanbul, 11. 5. 2011)***

The Czech Republic considers that the object and purpose of the Convention is the protection of women against all forms of violence, as well as the prevention, prosecution and elimination of violence against women and domestic violence.

In accordance with Article 2, paragraph 2 of the Convention, the Czech Republic will apply the Convention to all victims of domestic violence.

The Czech Republic considers that the provisions of the Convention do not interfere with the legislative competence of its Parties in the areas not regulated by the Convention, such as family law, and they do not contain obligation to regulate definitions of marriage or gender identity in national law.

Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí na ženách a domácího násilí

Istanbul, 11. 5. 2011

Preamble

Členské státy Rady Evropy a další signatáři této Úmluvy,

připomínající Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod (ETS č. 5, 1950) a její protokoly, Evropskou sociální chartu (ETS č. 35, 1961, revidovanou v roce 1996, ETS č. 163), Úmluvu Rady Evropy o opatřeních proti obchodování s lidskými bytostmi (CETS č. 197, 2005) a Úmluvu Rady Evropy o ochraně dětí proti sexuálnímu vykořisťování a pohlavnímu zneužívání (CETS č. 201, 2007);

připomínající následující doporučení Výboru ministrů členským státům Rady Evropy: Doporučení Rec(2002)5 o ochraně žen proti násilí, Doporučení CM/Rec(2007)17 o standardech a mechanismech rovnosti pohlaví, Doporučení CM/Rec(2010)10 o roli žen a mužů při předcházení konfliktů a jejich řešení a při budování míru, a další relevantní doporučení;

berouce v úvahu rostoucí počet rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva, jenž stanoví důležité standardy v oblasti násilí na ženách;

přihlížejíce k Mezinárodnímu paktu o občanských a politických právech (1966), k Mezinárodnímu paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech (1966), Úmluvě OSN o odstranění všech forem diskriminace žen („CEDAW“, 1979) a jejímu Opčnímu protokolu (1999), jakož i k Obecnému doporučení č. 19 Výboru CEDAW o násilí na ženách, k Úmluvě OSN o právech dítěte (1989) a jejím Opčním protokolům (2000) a k Úmluvě OSN o právech osob se zdravotním postižením (2006);

přihlížejíce k Římskému statutu Mezinárodního trestního soudu (2002);

připomínající základní zásady mezinárodního humanitárního práva a zejména Ženevskou úmluvu (IV) o ochraně civilních osob za války (1949) a její Dodatkové protokoly I a II (1977);

odsuzující veškeré formy násilí na ženách a domácího násilí;

uvědomující si, že klíčovým prvkem prevence násilí na ženách je zavedení rovnosti mezi ženami a muži *de iure* a *de facto*;

uvědomující si, že násilí na ženách je projevem historicky nerovných mocenských vztahů mezi ženami a muži, které vedly k dominanci mužů nad ženami a k diskriminaci žen ze strany mužů, a bránily ženám v plném rozvoji;

uvědomující si, že násilí na ženách je ze své strukturální povahy násilím založeným na pohlaví a že násilí na ženách je klíčovým společenským mechanismem, nutícím ženy do podřízeného postavení vůči mužům;

uvědomující si s velkým znepokojením, že ženy a dívky jsou často vystavovány závažným formám násilí, jako je domácí násilí, sexuální obtěžování, znásilnění, nucené sňatky, zločiny spáchané ve jménu takzvané „cti“ a mrzačení genitálií, jež představují závažná porušení lidských práv žen a dívek a hlavní překážku k dosažení rovnosti mezi ženami a muži;

uvědomující si, že přetrvávající porušování lidských práv během ozbrojených konfliktů, které postihuje civilní obyvatelstvo, zejména ženy, formou rozsáhlého nebo systematického

znásilňování a sexuálního násilí a možnosti zvýšeného výskytu násilí založeného na pohlaví, a to jak během, tak i po skončení konfliktu;

uvědomující si, že ženy a dívky jsou vystaveny vyššímu riziku násilí založeného na pohlaví než muži;

uvědomující si, že domácí násilí nepoměrně více postihuje ženy a zároveň že oběťmi domácího násilí mohou být i muži;

uvědomující si, že oběťmi domácího násilí jsou i děti, a to i jako svědkové násilí v rodině;

ve snaze vybudovat Evropu osvobozenou od násilí na ženách a od domácího násilí,

se dohodli na následujícím:

Hlava I – Účel, definice, rovnost a nediskriminace, obecné povinnosti

Článek 1 Účel Úmluvy

1. Účelem této Úmluvy je:

- a) chránit ženy proti všem formám násilí a předcházet, stíhat a odstraňovat násilí na ženách a domácí násilí;
- b) přispět k odstranění všech forem diskriminace žen a prosazovat skutečnou rovnost mezi ženami a muži, včetně posílení postavení žen;
- c) vytvořit komplexní rámec, politiky a opatření na ochranu a pomoc všem obětem násilí na ženách a domácího násilí;
- d) podporovat mezinárodní spolupráci zaměřenou na odstranění násilí na ženách a domácího násilí;
- e) poskytovat podporu a pomoc organizacím a donucovacím orgánům při účinné spolupráci za účelem přijetí společného postupu při odstraňování násilí na ženách a domácího násilí.

2. Za účelem zajištění účinného provádění ustanovení této Úmluvy smluvními stranami zřizuje Úmluva zvláštní kontrolní mechanismus.

Článek 2 Rozsah působnosti Úmluvy

1. Tato Úmluva se vztahuje na všechny formy násilí na ženách, včetně domácího násilí, které nepoměrně více postihuje ženy.

2. Smluvní strany se vyzývají, aby tuto Úmluvu uplatňovaly na všechny oběti domácího násilí. Při provádění ustanovení této Úmluvy budou smluvní strany věnovat zvláštní pozornost ženským obětem násilí založeného na pohlaví.

3. Tato Úmluva bude uplatňována v dobách míru i v případech ozbrojených konfliktů.

Článek 3 **Vymezení pojmů**

Pro účely této Úmluvy:

- a) „násilí na ženách” se považuje za porušení lidských práv a formu diskriminace žen a rozumí se jím všechny násilné činy založené na pohlaví, které vedou nebo pravděpodobně povedou k fyzické, sexuální, psychické nebo ekonomické újmě nebo utrpení žen, včetně hrozeb takovým činem, donucování či svévolného zbavení svobody, ať na veřejnosti nebo v soukromí;
- b) „domácím násilím” se rozumí všechny činy fyzického, sexuálního, psychického nebo ekonomického násilí, k nimž dojde v rámci rodiny či domácnosti, nebo mezi bývalými či současnými manželi a partnery, bez ohledu na to, zda pachatel sdílí nebo sdílel společné bydliště s obětí;
- c) „gender” znamená společensky ustanovené role, chování, jednání a vlastnosti, které daná společnost pokládá za odpovídající pro ženy a muže;
- d) „násilí založené na pohlaví páchané na ženách” znamená násilí zaměřené proti ženě proto, že je žena, nebo které postihuje ženy nepoměrně více;
- e) „obětí” se rozumí každá fyzická osoba, která je objektem jednání popsanych v písmenech a) a b);
- f) „ženami” se rozumí i dívky mladší 18 let.

Článek 4 **Základní práva, rovnost a nediskriminace**

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření k prosazování a ochraně práva každého, zejména žen, na život bez násilí ve veřejné i soukromé oblasti.

2. Smluvní strany odsuzují všechny formy diskriminace žen a bezodkladně přijmou legislativní a jiná opatření nezbytná k jejímu zabránění, zejména tím, že:

- zakotví do svých národních ústav nebo jiných příslušných právních předpisů zásadu rovnosti žen a mužů a zajistí praktické uskutečnění této zásady;
- zakážou diskriminaci žen, včetně použití sankcí tam, kde jich bude třeba;
- zruší zákony a postupy, které jsou vůči ženám diskriminační.

3. Provádění ustanovení této Úmluvy smluvními stranami, zvláště opatření na ochranu práv obětí, musí být zajištěna bez jakékoliv diskriminace, zejména diskriminace na základě pohlaví, genderu, rasy, barvy pleti, jazyka, náboženství, politického nebo jiného smýšlení,

národnostního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní menšině, majetku, narození, sexuální orientace, genderové identity, věku, zdravotního stavu, zdravotního postižení, rodinného stavu, postavení migranta nebo uprchlíka či jiného postavení.

4. Zvláštní opatření, která jsou nezbytná k zabránění násilí založenému na pohlaví a k ochraně žen před ním, nebudou podle této Úmluvy pokládána za diskriminaci.

Článek 5

Povinnosti státu a náležitá péče

1. Smluvní strany se zdrží zapojení do jakéhokoli násilného jednání vůči ženám a zajistí, aby státní orgány, úředníci, zástupci státu, instituce a další subjekty jednající jménem státu postupovali v souladu s touto povinností.

2. Smluvní strany přijmou legislativní a jiná opatření nezbytná k výkonu náležité péče za účelem předcházení, vyšetřování, trestání a odškodňování za násilné činy spadající do působnosti této Úmluvy, kterých se dopustí nestátní subjekty.

Článek 6

Politiky zohledňující rovnost žen a mužů

Smluvní strany se zavazují, že do provádění a hodnocení dopadu ustanovení této Úmluvy začlení hledisko přihlížející k pohlaví a že budou podporovat a účinně prosazovat politiku rovnosti žen a mužů a posílení postavení žen.

Hlava II – Ucelený přístup a shromažďování údajů

Článek 7

Komplexní a koordinovaný přístup

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření k přijetí a provádění celostátního účinného, komplexního a koordinovaného přístupu, zahrnujícího veškerá příslušná opatření k předcházení a potírání všech forem násilí spadající do působnosti této Úmluvy a k zajištění ucelené reakce na násilí na ženách.

2. Smluvní strany zajistí, aby se podle přístupů uvedených v odstavci 1 stala těžištěm veškerých opatření práva oběti a aby tato opatření byla prováděna prostřednictvím účinné spolupráce mezi všemi příslušnými orgány, institucemi a organizacemi.

3. Opatření přijatá podle tohoto článku budou tam, kde je to vhodné, zahrnovat všechny příslušné subjekty, jako jsou vládní instituce, národní, regionální a místní parlamenty a úřady, národní instituce pro lidská práva a občanské organizace.

Článek 8

Finanční zdroje

Smluvní strany poskytnou přiměřené finanční a lidské zdroje pro účely zajištění náležitého provádění uceleného přístupu, opatření a programů pro předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, včetně těch, které vykonávají nevládní organizace a občanská společnost.

Článek 9

Nevládní organizace a občanská společnost

Smluvní strany budou uznávat, podněcovat a na všech úrovních podporovat činnost příslušných nevládních organizací a občanské společnosti, které působí v oblasti boje proti násilí na ženách, a zavedou účinnou spolupráci s těmito organizacemi.

Článek 10

Koordinační orgán

1. Smluvní strany určí či zřídí jeden nebo více úředních orgánů zodpovědných za koordinaci, provádění, kontrolu a hodnocení postupů a opatření k předcházení a potírání všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy. Tyto orgány budou koordinovat shromažďování údajů uvedených v článku 11, analyzovat je a rozšiřovat své výsledky.

2. Smluvní strany zajistí, aby orgány určené či zřízené podle tohoto článku získávaly informace obecné povahy o opatřeních přijatých na základě Hlavy VIII.

3. Smluvní strany zajistí, aby orgány určené či zřízené podle tohoto článku měly možnost přímo komunikovat a udržovat vztahy se svými protějšky v ostatních smluvních stranách.

Článek 11

Shromažďování údajů a výzkum

1. Pro účely provádění této Úmluvy se smluvní strany zavazují:

a) shromažďovat v pravidelných intervalech rozčleněné příslušné statistické údaje o případech všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy;

b) podporovat výzkum v oblasti všech forem násilí spadajících do působnosti Úmluvy za účelem zkoumání jejich hlavních příčin a následků, míry výskytu a odsouzení, jakož i účinnosti opatření přijatých k provádění této Úmluvy.

2. Smluvní strany se budou snažit provádět v pravidelných intervalech průzkumy mezi obyvatelstvem za účelem vyhodnocení převažujících jevů a trendů všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy.

3. Smluvní strany poskytnou skupině expertů podle článku 66 této Úmluvy informace shromážděné na základě tohoto článku za účelem podpory mezinárodní spolupráce a umožnění mezinárodního srovnávání.

4. Smluvní strany zajistí, aby informace shromážděné na základě tohoto článku byly přístupné veřejnosti.

Hlava III – Prevence

Článek 12

Obecné povinnosti

1. Smluvní strany přijmou nezbytná opatření k prosazování změn společenských a kulturních vzorců, pokud jde o chování žen a mužů s cílem vymýcení předsudků, obyčejů, tradic a veškerých dalších zvyklostí, které jsou založené na myšlence podřazenosti žen nebo na stereotypních úlohách žen a mužů.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření k předcházení všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, spáchaných jakoukoli fyzickou nebo právnickou osobou.

3. Veškerá opatření přijatá na základě této hlavy budou zohledňovat a řešit specifické potřeby osob, které se staly zranitelnými vlivem konkrétních okolností, přičemž těžištěm těchto opatření budou lidská práva všech obětí.

4. Smluvní strany přijmou nezbytná opatření, kterými budou podporovat všechny členy společnosti, především muže a chlapce, aby aktivně přispívali k předcházení všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy.

5. Smluvní strany zajistí, aby žádné násilné činy spadající do působnosti této Úmluvy nebylo možno ospravedlnit jinou kulturou, zvyky, náboženstvím, tradicí, nebo takzvanou „ctí“.

6. Smluvní strany přijmou nezbytná opatření k podpoře programů a aktivit zaměřených na posílení postavení žen.

Článek 13

Zvyšování obecného povědomí

1. Smluvní strany budou pravidelně a na všech úrovních podporovat nebo uskutečňovat kampaně nebo programy, a to i ve spolupráci s národními institucemi pro lidská práva a orgány pro prosazování rovnosti, občanskou společností a nevládními organizacemi, zejména ženskými organizacemi, kde je to vhodné, zaměřené na zvýšení obecného povědomí a porozumění širokou veřejností různých projevů všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, jejich dopadů na děti a nutnosti předcházení takovému násilí.

2. Smluvní strany zajistí, že mezi širokou veřejností budou rozsáhle šířeny informace o dostupných opatřeních pro předcházení násilným činům spadajících do působnosti této Úmluvy.

Článek 14

Vzdělávání

1. Smluvní strany učiní tam, kde je to vhodné, nezbytné kroky k využívání výukového materiálu o otázkách jako je rovnost žen a mužů, nestereotypní role žen a mužů, vzájemná úcta, nenásilné řešení konfliktů v mezilidských vztazích, násilí založené na pohlaví páchané na ženách a právo na osobní integritu, který by byl přizpůsoben rozvíjejícím se schopnostem žáků a zahrnut do formálních školních osnov na všech úrovních vzdělávacího systému.
2. Smluvní strany učiní nezbytné kroky k podpoře zásad uvedených v odstavci 1 v neformálních vzdělávacích zařízeních, stejně jako ve sportovních a kulturních zařízeních, zařízeních pro trávení volného času a v médiích.

Článek 15

Školení odborníků

1. Smluvní strany poskytnou nebo posílí odpovídající školení příslušných odborníků, zabývajících se obětmi nebo pachateli všech násilných činů spadajících do působnosti této Úmluvy, o předcházení a odhalování takového násilí, o rovnosti žen a mužů, o potřebách a právech obětí, stejně jako o tom, jak předcházet druhotné viktimizaci.
2. Smluvní strany budou podporovat, aby školení uvedená v odstavci 1 zahrnovala školení o koordinované mezioborové spolupráci, která umožní komplexní a odpovídající řešení zaznamenaných případů násilí spadajících do působnosti této Úmluvy.

Článek 16

Programy preventivní intervence a léčby

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření ke zřízení nebo k podpoře programů zaměřených na výuku pachatelů domácího násilí, aby si osvojili nenásilné chování v mezilidských vztazích, s cílem zabránit dalšímu násilí a změnit násilné vzorce chování.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření ke zřízení nebo k podpoře programů léčby zaměřených na zabránění pachatelům, zejména sexuálním pachatelům, v opakování trestné činnosti.
3. Při přijímání opatření podle odstavců 1 a 2 smluvní strany zajistí, aby jejich prvořadými zájmy byly bezpečí, podpora a lidská práva obětí a aby tam, kde je to vhodné, byly tyto programy zřízeny a prováděny v úzké spolupráci se speciálními službami na podporu obětí.

Článek 17

Zapojení soukromého sektoru a médií

1. Smluvní strany budou podporovat, aby se soukromý sektor, sektor informačních a komunikačních technologií a média, s náležitým ohledem na svobodu projevu a jejich nezávislost, zapojily do vypracovávání a zavádění politik a aby si stanovily pravidla a samoregulační standardy pro předcházení násilí na ženách a zvýšení úcty k jejich důstojnosti.

2. Ve spolupráci se zástupci soukromého sektoru budou smluvní strany rozvíjet a podporovat dovednosti dětí, rodičů a pedagogů týkající se toho, jak se pohybovat v prostředí informačních a sdělovacích prostředků zprostředkovávajících přístup k závadnému obsahu sexuální nebo násilné povahy, který by mohl mít škodlivý vliv.

Hlava IV – Ochrana a podpora

Článek 18

Obecné povinnosti

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k ochraně všech obětí před jakýmkoliv dalšími násilnými činy.

2. V souladu s vnitrostátním právem přijmou smluvní strany nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zavedení vhodných mechanismů pro účinnou spolupráci mezi všemi příslušnými státními orgány, včetně soudů, státních zastupitelství, donucovacích orgánů, místních a regionálních úřadů, stejně jako nevládních organizací a dalších příslušných organizací a subjektů, při poskytování ochrany a pomoci obětem a svědkům všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy, včetně odkazu na obecné a speciální podpůrné služby upravené v článcích 20 a 22 této Úmluvy.

3. Smluvní strany zajistí, aby opatření přijatá v souladu s touto hlavou:

- vycházela z chápání násilí na ženách a domácího násilí jako násilí založeného na pohlaví a zaměřila se na lidská práva a bezpečí obětí;
- vycházela z komplexního přístupu, který zohlední vztahy mezi oběťmi, pachateli, dětmi a jejich širší sociální prostředí;
- byla zaměřená na zamezení druhotné viktimizace;
- byla zaměřená na posílení postavení a ekonomické nezávislosti obětí násilí z řad žen;
- umožnila, tam, kde je to vhodné, umístění škály ochranných a podpůrných služeb ve stejných prostorách;
- řešila konkrétní potřeby zranitelných osob, včetně dětských obětí, a aby jim tato opatření byla dostupná.

4. Tyto služby budou poskytovány bez ohledu na ochotu obětí podat trestní oznámení, nebo svědčit proti jakémukoliv pachateli.

5. Smluvní strany přijmou vhodná opatření k poskytování konzulární a další ochrany a podpory svým státním příslušníkům a dalším obětem, které mají na tuto ochranu nárok podle závazků plynoucích jim z mezinárodního práva.

Článek 19

Informace

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, že oběti včas a v dostatečném rozsahu obdrží informace o dostupných podpůrných službách a právních opatřeních v jazyce, kterému rozumí.

Článek 20

Obecné podpůrné služby

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která obětem zajistí přístup ke službám usnadňujícím jejich zotavení z násilného útoku. Tato opatření by v případě nutnosti měla zahrnovat i služby jako je právní a psychologické poradenství, finanční pomoc, ubytování, vzdělávání, školení a pomoc při hledání zaměstnání.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která obětem zajistí přístup ke zdravotní péči a sociálním službám, dostatečné prostředky na tyto služby a školení pro odborníky, aby byli schopni poskytnout obětem pomoc a odkázat je na vhodné služby.

Článek 21

Pomoc při individuálních/hromadných stížnostech

Smluvní strany zajistí, aby oběti měly informace a přístup k příslušným regionálním a mezinárodním mechanismům pro podávání individuálních/hromadných stížností. Při předkládání těchto stížností budou smluvní strany podporovat poskytování citlivé a dobře informované pomoci obětem.

Článek 22

Specializované podpůrné služby

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí v přiměřeném územním rozložení okamžité, krátkodobé i dlouhodobé specializované služby všem obětem jakéhokoli násilného činu spadajícího do působnosti této Úmluvy.

2. Smluvní strany poskytnou nebo zajistí specializované ženské podpůrné služby na pomoc všem ženám, které se staly oběťmi násilí, a jejich dětem.

Článek 23

Azylové domy

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření ke zřízení dostatečného množství vhodných, snadno dostupných azylových domů určených k poskytnutí bezpečného bydlení, a budou je aktivně nabízet obětem, zejména ženám a jejich dětem.

Článek 24

Telefonní linky pomoci

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření ke zřízení celostátní bezplatné telefonní linky pomoci s nepřetržitým provozem (24 hodin denně/7 dní v týdnu) pro poskytování pomoci volajícím ohledně jakékoli formy násilí spadající do působnosti této Úmluvy, a to důvěrně nebo s náležitým ohledem na anonymitu volajících.

Článek 25

Podpora obětem sexuálního násilí

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření ke zřízení dostatečného množství vhodných, snadno přístupných krizových referenčních center pro oběti znásilnění nebo sexuálního násilí za účelem poskytnutí lékařského a forenzního vyšetření, podpory v traumatických stavech a poradenství obětem.

Článek 26

Ochrana a podpora dětských svědků

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby při poskytování služeb na ochranu a podporu obětem byla náležitě zohledněna i práva a potřeby dětských svědků všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy.
2. Opatření přijatá podle tohoto článku budou zahrnovat psychosociální poradenství přiměřené věku pro dětské svědky všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy a budou náležitě zohledňovat nejlepší zájem dítěte.

Článek 27

Oznamování

Smluvní strany přijmou nezbytná opatření za účelem povzbuzení všech osob, jež se stanou svědkem spáchání násilného činu spadajícího do působnosti této Úmluvy nebo jež mají oprávněný důvod se domnívat, že k takovému činu může dojít nebo že lze další násilný čin očekávat, aby to oznámily příslušným organizacím nebo úřadům.

Článek 28

Oznamování ze strany odborníků

Smluvní strany přijmou taková nezbytná opatření, kterými zajistí, aby jim zásady mlčenlivosti, které vnitrostátní právo ukládá některým profesním skupinám, nebránilo v možnosti za vhodných podmínek podat oznámení příslušným organizacím nebo úřadům, pokud mají oprávněný důvod se domnívat, že byl spáchán závažný násilný čin spadající do působnosti této Úmluvy a že další závažné násilné činy lze očekávat.

Hlava V – Hmotné právo

Článek 29

Civilní soudní řízení a prostředky nápravy

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která poskytnou obětem přiměřené občanskoprávní prostředky nápravy proti pachateli.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která v souladu s obecnými zásadami mezinárodního práva poskytnou obětem přiměřené občanskoprávní prostředky nápravy proti státním orgánům, které nesplnily svou povinnost přijmout v rámci svých pravomocí nezbytná preventivní nebo ochranná opatření.

Článek 30

Náhrada škody

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí obětem právo požadovat od pachatelů náhradu škody za jakýkoliv trestný čin stanovený touto Úmluvou.
2. Přiměřenou náhradu škody poskytne stát těm osobám, které utrpěly závažné ublížení na těle nebo újmu na zdraví v rozsahu, v němž odškodné není uhrazeno z jiných zdrojů, například od pachatele, z pojištění nebo ze státních finančních zdrojů určených na zdravotní a sociální potřeby. To smluvním stranám nebrání, aby vyrovnání za poskytnutou náhradu škody požadovaly na pachateli, pokud je přitom náležitě zohledněna bezpečnost oběti.
3. Opatření přijatá v souladu s odstavcem 2 zajistí, aby taková náhrada škody byla poskytnuta v přiměřené lhůtě.

Článek 31

Svěření do péče, styk s dítětem a bezpečnost

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k tomu, aby při určování práva na svěření do péče a práva na styk s dítětem byly brány v úvahu případy násilí spadající do působnosti této Úmluvy.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k tomu, aby výkon práva na styk s dítětem nebo na svěření do péče neohrozil práva a bezpečnost oběti či dětí.

Článek 32

Občanskoprávní důsledky nucených sňatků

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k tomu, aby sňatky uzavřené z donucení bylo možno prohlásit za zdánlivé, neplatné, nebo je rozvázat bez zbytečného finančního nebo administrativního zatížení obětí.

Článek 33

Psychické násilí

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost takového úmyslného jednání, které formou nátlaku nebo vyhrůžek vážně naruší duševní integritu osoby.

Článek 34

Nebezpečné pronásledování

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost úmyslného jednání spočívajícího v opakovaném výhružném jednání vůči jiné osobě, které v ní vyvolá obavy o vlastní bezpečnost.

Článek 35

Fyzické násilí

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost spáchání úmyslných činů fyzického násilí proti jiné osobě.

Článek 36

Sexuální násilí včetně znásilnění

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost následujícího úmyslného jednání:

- a) provedení vaginálního, análního nebo orálního vniknutí sexuální povahy do těla druhé osoby jakoukoli částí těla nebo předmětem bez jejího souhlasu;
- b) vykonání jiných činů sexuální povahy s osobou bez jejího souhlasu;
- c) přinucení jiné osoby bez jejího souhlasu k činům sexuální povahy s třetí osobou.

2. K souhlasu musí dojít dobrovolně jako k projevu svobodné vůle, posuzované v kontextu souvisejících okolností.

3. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, že ustanovení odstavce 1 se budou vztahovat i na činy spáchané vůči bývalým nebo současným manželům nebo partnerům, jak je uznává vnitrostátní právo.

Článek 37

Nucený sňatek

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost úmyslného donucení dospělé osoby nebo dítěte k uzavření manželství.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost záměrného vylákání dospělé osoby nebo dítěte na území některé smluvní strany nebo jiného státu než je stát jejího nebo jeho pobytu za účelem donucení této dospělé osoby nebo dítěte k uzavření manželství.

Článek 38

Mrzačení ženských pohlavních orgánů

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost následujícího úmyslného jednání:

- a) odstranění, obřízka nebo provedení jakéhokoli jiného mrzačení ženských velkých stydkých pysků, malých stydkých pysků nebo klitorisu nebo jejich částí;
- b) přinucení nebo obstarání ženy k podstoupení některého z úkonů uvedených pod písmenem a);
- c) podněcování, nucení nebo obstarání dívky k podstoupení některého z úkonů uvedených pod písmenem a).

Článek 39

Nucené přerušování těhotenství a nucená sterilizace

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost následujícího úmyslného jednání:

- a) provedení přerušování těhotenství ženě bez jejího předchozího a informovaného souhlasu;
- b) provedení chirurgického zákroku, jehož účelem nebo následkem je ukončení přirozené reprodukční schopnosti ženy, bez jejího předchozího a informovaného souhlasu nebo pochopení zásahu.

Článek 40

Sexuální obtěžování

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zajištění, aby jakákoli forma nežádoucího verbálního, neverbálního nebo fyzického jednání sexuální povahy, jehož záměrem nebo důsledkem je narušení důstojnosti osoby, zejména při vytváření zastrašujícího, nepřátelského, ponižujícího, pokořujícího nebo urážlivého prostředí, podléhala trestním nebo jiným právním sankcím.

Článek 41

Napomáhání, účastenství a pokus

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost jakékoliv úmyslné formy napomáhání či účastenství na spáchání trestných činů podle článků 33, 34, 35, 36, 37, 38 písmene a) a článku 39 této Úmluvy.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí trestnost úmyslného pokusu spáchat trestný čin podle článků 35, 36, 37, 38 písmene a) a článku 39 této Úmluvy.

Článek 42

Nepřijatelné ospravedlňování trestných činů, včetně trestných činů spáchaných ve jménu takzvané „cti“

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby v trestních řízeních, zahájených v důsledku spáchání jakéhokoli násilného činu spadajícího do působnosti této Úmluvy, nebylo možné ospravedlnit takový čin kulturou, zvyky, náboženstvím, tradicí nebo takzvanou „ctí“. To se vztahuje zejména na tvrzení, že oběť porušila kulturní, náboženské či společenské normy, tradici nebo zvyky vhodného chování.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, že navádění dítěte ke spáchání jakéhokoli z trestných činů uvedených v odstavci 1 ze strany jakékoli osoby nesníží trestní odpovědnost této osoby za spáchané činy.

Článek 43

Postih trestných činů

Trestné činy stanovené touto Úmluvou budou postihovány bez ohledu na povahu vztahu mezi obětí a pachatelem.

Článek 44

Působnost

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby rozsah působnosti zahrnoval jakýkoliv trestný čin stanovený touto Úmluvou, byl-li takový čin spáchán:

- a) na jejich území; nebo
- b) na palubě lodi plující pod jejich vlajkou; nebo
- c) na palubě letadla registrovaného podle jejich práva; nebo
- d) jejich občanem; nebo
- e) osobou, která má obvyklé bydliště na jejich území.

2. Smluvní strany budou usilovat o přijetí nezbytných legislativních a jiných opatření, která zajistí, aby rozsah působnosti zahrnoval jakýkoliv trestný čin podle této Úmluvy, byl-li spáchán proti občanovi nebo osobě mající obvyklé bydliště na jejich území.

3. Pro stíhání trestných činů podle článků 36, 37, 38 a 39 této Úmluvy přijmou smluvní strany nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, že působnost nebude podléhat podmínce, že jsou tyto činy trestné na území, kde byly spáchány.

4. Pro stíhání trestných činů podle článků 36, 37, 38 a 39 této Úmluvy přijmou smluvní strany nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, že jejich působnost podle odstavce 1 písmen d) a e) nebude podléhat podmínce, že trestní stíhání může být zahájeno pouze na základě oznámení oběti nebo na základě poskytnutí informací státem, v němž ke spáchání činu došlo.

5. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k založení působnosti pro trestné činy podle této Úmluvy, pokud se domnělý pachatel nachází na jejich území a tyto ho nevydají druhé smluvní straně pouze z důvodu státní příslušnosti.

6. Pokud se více než jedna smluvní strana domáhá své působnosti ve vztahu k domnělým trestným činům podle této Úmluvy, dotčené smluvní strany spolu budou případně jednat s cílem určit nejvhodnější působnost pro stíhání činu.

7. Aniž jsou dotčena obecná pravidla mezinárodního práva, tato Úmluva nevylučuje výkon trestněprávní působnosti smluvní strany v souladu s jejími vnitrostátními právními předpisy.

Článek 45

Sankce a opatření

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření, která zajistí, aby za spáchání trestných činů stanovených touto Úmluvou bylo možné uložit účinné, přiměřené a odrazující sankce, s ohledem na jejich závažnost. Tyto sankce zahrnují, kde je to vhodné, uložení trestu odnětí svobody ve výši, která zakládá důvod pro vydání osoby do cizího státu.

2. Smluvní strany mohou přijmout další opatření vůči pachatelům, například:

- sledování nebo dohled nad odsouzenými osobami;
- zbavení rodičovských práv, nelze-li jiným způsobem zajistit nejlepší zájem dítěte, který může zahrnovat i bezpečí oběti.

Článek 46 Přitěžující okolnosti

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby následující okolnosti, pokud již samy nejsou prvky zakládajícími trestný čin, byly podle příslušných ustanovení vnitrostátního práva brány v úvahu jako přitěžující okolnosti při určování trestů za trestné činy stanovené touto Úmluvou:

- a) trestný čin byl spáchán na bývalém nebo současném manželovi nebo partnerovi, jak je uznává vnitrostátní právo, členem rodiny, osobou, která bydlí spolu s obětí, nebo osobou, která zneužila svého postavení;
- b) trestný čin nebo činy související byly spáchány opakovaně;
- c) trestný čin byl spáchán vůči osobě, která se stala zranitelnou vlivem konkrétních okolností;
- d) trestný čin byl spáchán vůči dítěti nebo v jeho přítomnosti;
- e) trestný čin byl spáchán společným jednáním více pachatelů;
- f) trestnému činu předcházelo mimořádné násilí nebo jím byl provázen;
- g) trestný čin byl spáchán za použití zbraně nebo pod hrozbou jejího použití;
- h) trestný čin měl za následek závažnou fyzickou nebo psychickou újmu oběti;
- i) pachatel byl již dříve usvědčen z trestných činů podobné povahy.

Článek 47 Rozsudky vydané jinou smluvní stranou

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby v rámci ukládání sankcí mohly být zohledněny konečné odsuzující rozsudky vydané jinou smluvní stranou za trestné činy stanovené touto Úmluvou.

Článek 48

Zákaz řízení a rozsudků v rámci povinného alternativního řešení sporů

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zakázání povinného alternativního řešení sporů, včetně mediace a smírčího řízení, a to ve vztahu ke všem formám násilí spadajícím do působnosti této Úmluvy.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby v případě uložení peněžitého trestu bylo náležitě přihlédnuto ke schopnosti pachatele dostát svým finančním závazkům vůči oběti.

Hlava VI – Vyšetřování, trestní stíhání, procesní právo a ochranná opatření

Článek 49

Obecné povinnosti

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby vyšetřování a soudní řízení ve vztahu ke všem formám násilí spadajícím do působnosti této Úmluvy proběhla bez zbytečného odkladu a aby ve všech fázích trestního řízení byla brána v úvahu práva oběti.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření, která zajistí, aby v souladu se základními zásadami lidských práv a s ohledem na genderově chápané násilí bylo zajištěno účinné vyšetřování a trestní stíhání trestných činů stanovených touto Úmluvou.

Článek 50

Okamžitá reakce, předcházení a ochrana

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby odpovědné orgány činné v trestním řízení reagovaly na všechny formy násilí spadající do působnosti této Úmluvy neprodleně a přiměřeně tak, že nabídnou obětem vhodnou a okamžitou ochranu.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby se odpovědné orgány činné v trestním řízení neprodleně a přiměřeně zapojily do předcházení a ochrany před všemi formami násilí spadajícími do působnosti této Úmluvy, včetně zavedení preventivně operativních opatření a shromažďování důkazů.

Článek 51

Vyhodnocování a řízení rizik

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření, která zajistí, aby všechny příslušné orgány za účelem řízení rizik vyhodnocovaly riziko smrti, závažnost situace a riziko opakovaného násilí, a v případě nutnosti poskytovaly koordinovanou ochranu a podporu.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby byla při vyhodnocování rizik podle odstavce 1 ve všech fázích vyšetřování a při ukládání ochranných opatření náležitě zvažena skutečnost, že pachatelé násilných činů spadajících do působnosti této Úmluvy vlastní zbraně nebo k nim mají přístup.

Článek 52

Bezpečnostní zákaz vstupu do obydlí

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby byla příslušným orgánům dána pravomoc v situacích bezprostředního nebezpečí přikázat pachateli domácího násilí, aby na dostatečně dlouhou dobu opustil obydlí oběti nebo ohrožené osoby, a zakázat pachateli vstupovat do tohoto obydlí a navazovat styk s obětí nebo ohroženou osobou. Opatření učiněná podle tohoto článku musí upřednostňovat bezpečí obětí nebo ohrožených osob.

Článek 53

Omezující nebo ochranné příkazy

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby obětem všech forem násilí spadajících do působnosti této Úmluvy byly k dispozici vhodné omezující nebo ochranné příkazy.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby omezující nebo ochranné příkazy podle odstavce 1 byly:

- dostupné pro okamžitou ochranu, aniž by to představovalo zbytečnou finanční a administrativní zátěž pro oběť;
- vydávány na určitou dobu nebo do doby jejich změny nebo zrušení;
- v případě nutnosti vydávány *ex parte*, a to s okamžitou účinností;
- dostupné bez ohledu na další soudní řízení nebo vedle nich;
- přípustné pro uplatnění v následném soudním řízení.

3. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby porušení omezujících nebo ochranných příkazů vydaných podle odstavce 1 podléhalo účinným, přiměřeným a odrazujícím trestním nebo dalším právním sankcím.

Článek 54

Vyšetřování a dokazování

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby v kterémkoli občanském či trestním řízení byly důkazy týkající se předchozích sexuálních vztahů a chování oběti přípustné pouze tehdy, bude-li to relevantní a nezbytné.

Článek 55

Soudní řízení *ex parte* a *ex officio*

1. Smluvní strany zajistí, že vyšetřování nebo trestní stíhání trestných činů stanovených v člancích 35, 36, 37, 38 a 39 této Úmluvy nebude zcela závislé na oznámení nebo žalobě ze strany oběti, pokud byl trestný čin spáchán celkově nebo částečně na jejich území, a že řízení může pokračovat i tehdy, pokud oběť stáhne svou výpověď nebo trestní oznámení.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby v souladu s podmínkami stanovenými jejich vnitrostátním právem poskytl možnost vládním a nevládním organizacím a poradcům v oblasti domácího násilí pomáhat obětem a/nebo je podporovat na jejich žádost v průběhu vyšetřování a soudních řízení v souvislosti s trestnými činy stanovenými touto Úmluvou.

Článek 56

Ochranná opatření

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k ochraně práv a zájmů obětí, včetně zajištění jejich zvláštních potřeb jako svědků ve všech fázích vyšetřování a soudního řízení, a to zejména tím, že:
 - a) zajistí ochranu obětí, jejich rodin a svědků před zastrašováním, odplatou a opakovanou viktimizací;
 - b) zajistí, aby byly oběti alespoň v případech, kdy by ony a jejich rodiny mohly být vystaveny nebezpečí, informovány o tom, že pachatel utekl nebo byl částečně nebo úplně propuštěn;
 - c) oběti za podmínek stanovených vnitrostátním právem poučí o jejich právech a o službách, které jsou jim k dispozici, a o vyřízení jejich trestního oznámení, o bodech obžaloby, o obecném průběhu vyšetřování nebo řízení, a jejich roli v rámci řízení, jakož i o výsledcích jejich případů;
 - d) obětem způsobem odpovídajícím pravidlům vnitrostátního práva zajistí možnost být slyšeny, předložit důkazní prostředky a přednést své názory, potřeby a obavy, přímo nebo skrze prostředníka, a aby tyto byly brány v úvahu;
 - e) obětem poskytnou náležité podpůrné služby, které zajistí, aby jejich práva a zájmy mohly být řádně předneseny a zohledněny;
 - f) zajistí, aby mohla být přijata opatření na ochranu soukromí a podoby obětí;
 - g) zajistí, aby se tam, kde je to možné, oběti a pachatelé trestných činů nedostali na soudech a vyšetřovacích služebnách do styku;
 - h) poskytnou obětem nezávislé a kvalifikované tlumočníky, jestliže jsou oběti účastníky řízení nebo jestliže předkládají důkazy;

i) umožní obětem vypovídat v souladu s pravidly svého vnitrostátního práva v soudní síni bez jejich osobní přítomnosti nebo alespoň bez přítomnosti údajného pachatele, a to zejména prostřednictvím využití vhodných komunikačních technologií, pokud jsou tyto k dispozici.

2. Dětské oběti a dětskému svědkovi násilí na ženách a domácího násilí budou případně přiznána zvláštní ochranná opatření, která zohlední nejlepší zájmy dítěte.

Článek 57

Právní pomoc

Smluvní strany poskytnou obětem právo na právní podporu a bezplatnou právní pomoc za podmínek stanovených jejich vnitrostátním právem.

Článek 58

Promlčení

Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní a jiná opatření, která zajistí, aby promlčecí lhůta pro zahájení jakéhokoli soudního řízení ve vztahu k trestným činům stanoveným v člancích 36, 37, 38 a 39 této Úmluvy trvala dostatečně dlouhou dobu a byla úměrná závažnosti příslušného trestného činu, aby bylo možné účinně zahájit řízení poté, co oběť dosáhla plnoletosti.

Hlava VII – Migrace a azyl

Článek 59

Povolení k pobytu

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby obětem, jejichž povolení k pobytu závisí na povolení k pobytu manžela nebo partnera, jak je uznává vnitrostátní právo, bylo v případě zániku manželství nebo partnerství a za zvláště obtížných okolností uděleno na jejich žádost samostatné povolení k pobytu, bez ohledu na dobu trvání manželství nebo partnerství. Podmínky týkající se udělení a trvání samostatného povolení k pobytu se řídí vnitrostátním právem.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby oběti mohly dosáhnout přerušení řízení o vyhoštění vedeného v souvislosti s povolením k pobytu závislejícím na povolení k pobytu manžela nebo partnera, jak je uznává vnitrostátní právo, aby oběti mohly požádat o samostatné povolení k pobytu.

3. Smluvní strany vystaví obětem obnovitelné povolení k pobytu v některé z následujících dvou situací, nebo v obou dvou zároveň:

a) když se příslušný orgán domnívá, že jejich pobyt je nezbytný vzhledem k jejich osobní situaci;

b) když se příslušný orgán domnívá, že jejich pobyt je nezbytný pro účely spolupráce s příslušnými orgány při vyšetřování nebo trestním řízení.

4. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby oběti nucených sňatků zavlčené do jiné země za účelem sňatku, které následkem toho pozbyly svého povolení k pobytu v zemi jejich obvyklého bydliště, mohly toto povolení znovu získat.

Článek 60

Genderově podmíněné žádosti o azyl

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby násilí založené na pohlaví páchané na ženách mohlo být uznáno jako forma pronásledování ve smyslu článku 1, písmene A. odstavce 2 Úmluvy z roku 1951 o právním postavení uprchlíků a jako forma závažné újmy, která zakládá potřebu doplňkové/dodatečné ochrany.

2. Smluvní strany zajistí, aby každý z důvodů pronásledování uvedených v Úmluvě byl vykládán genderově citlivě, a tam, kde bude zjištěno, že obavy z pronásledování obsahují jeden nebo více těchto důvodů, bude žadateli přiznán status uprchlíka v souladu s příslušnými souvisejícími dokumenty.

3. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zavedení genderově citlivých postupů, které se týkají přijetí žadatele o azyl a podpůrných služeb pro něj, stejně jako instrukcí a genderově citlivých postupů v rámci řízení o azylu, včetně rozhodování o statusu uprchlíka a žádosti o mezinárodní ochranu.

Článek 61

Zásada nenavrácení

1. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření k zohledňování zásady nenavrácení v souladu se stávajícími závazky v rámci mezinárodního práva.

2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby oběti násilí na ženách, které potřebují ochranu, nebyly, bez ohledu na svůj status nebo pobytový režim, za žádných okolností navraceny do kterékoli země, kde by byly ohroženy na životě nebo kde by mohly být vystaveny mučení nebo nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestání.

Hlava VIII – Mezinárodní spolupráce

Článek 62

Obecné zásady

1. Smluvní strany budou vzájemně spolupracovat v souladu s ustanoveními této Úmluvy a při použití příslušných mezinárodních a regionálních nástrojů týkajících se spolupráce v civilních a trestních věcech, ujednání založených na jednotných nebo recipročních úpravách právních předpisů a vnitrostátního práva, a to v co největším rozsahu, za účelem:

- a) předcházení, potírání a stíhání všech forem násilí, spadajících do působnosti této Úmluvy;
 - b) ochrany a pomoci obětem;
 - c) vyšetřování nebo řízení týkajících se trestných činů stanovených touto Úmluvou;
 - d) výkonu příslušných občanskoprávních a trestněprávních soudních rozhodnutí, vydaných soudními orgány smluvních stran, včetně ochranných příkazů.
2. Smluvní strany přijmou nezbytná legislativní nebo jiná opatření, která zajistí, aby oběti trestných činů stanovených touto Úmluvou a spáchaných na území jiné smluvní strany než té, kde pobývají, mohly podávat stížnosti u odpovědných orgánů státu svého bydliště.
3. Pokud smluvní strana, která váže vzájemnou právní pomoc v trestních věcech, vydání do cizího státu nebo výkon rozhodnutí v civilních nebo trestních věcech vydaných jinou smluvní stranou této Úmluvy na existenci smlouvy, obdrží žádost o vzájemnou právní pomoc od smluvní strany, se kterou neuzavřela takovou smlouvu, může tato smluvní strana pokládat tuto Úmluvu za právní základ pro vzájemnou právní pomoc v trestních věcech, vydání do cizího státu nebo výkon rozhodnutí v občanských nebo trestních věcech, vydaných jinou smluvní stranou ve vztahu k trestným činům stanovených touto Úmluvou.
4. Smluvní strany ve vhodných případech usilují o zařazení prevence a potírání násilí na ženách a domácího násilí do programů rozvojové spolupráce s třetími zeměmi, a to i uzavřením dvoustranných a vícestranných dohod s třetími zeměmi za účelem usnadnění ochrany obětí podle článku 18 odstavce 5.

Článek 63

Opatření vztahující se na ohrožené osoby

Pokud má smluvní strana na základě jí dostupných informací důvodné podezření, že je osoba bezprostředně ohrožená některým z násilných činů uvedených v článcích 36, 37, 38 a 39 této Úmluvy na území jiné smluvní strany, smluvní strana, která disponuje takovými informacemi, se vyzývá, aby je bez prodlení předala jiné smluvní straně za účelem zajištění přijetí přiměřených ochranných opatření. Tam, kde je to vhodné, budou tyto informace obsahovat podrobnosti o stávajících ochranných opatřeních ve prospěch ohrožené osoby.

Článek 64

Informace

1. Dožádaná smluvní strana bude neprodleně informovat dožadující smluvní stranu o konečném výsledku úkonů provedených podle této hlavy. Dožádaná smluvní strana rovněž neprodleně informuje dožadující smluvní stranu o okolnostech, které znemožňují provádění zamýšlených úkonů anebo mohou vést k jejich značnému zpoždění.
2. Smluvní strana může v rozsahu vymezeném svým vnitrostátním právem předat bez předchozí žádosti jiné smluvní straně informace získané v rámci svého vlastního vyšetřování, uváží-li, že odhalení těchto informací by mohlo smluvní straně přijímající informace pomoci předejít páchání trestných činů stanovených touto Úmluvou, nebo zahájit

či provést vyšetřování nebo řízení týkající se takových trestných činů, nebo které by mohlo vést k podání žádosti o spolupráci touto smluvní stranou podle této hlavy.

3. Smluvní strana, která získá informace podle odstavce 2, předá tyto informace svým příslušným orgánům tak, aby mohlo být zahájeno řízení, bude-li to považováno za vhodné, nebo aby se k těmto informacím mohlo přihlídnout v příslušných občanských a trestních řízeních.

Článek 65

Ochrana osobních údajů

Osobní údaje budou uloženy a využívány v souladu se závazky smluvních stran vyplývajících z Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů (ETS č. 108).

Hlava IX – Kontrolní mechanismus

Článek 66

Expertní skupina pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí

1. Expertní skupina pro boj proti násilí na ženách a domácímu násilí (dále jen „GREVIO“) dohlíží na provádění této Úmluvy smluvními stranami.

2. GREVIO se bude skládat z nejméně 10 a nejvýše 15 členů, s přihlédnutím k vyváženosti zastoupení pohlaví a zeměpisné vyváženosti, stejně jako víceoborové odbornosti. Její členové budou voleni Výborem smluvních stran z kandidátů nominovaných smluvními stranami na čtyřleté funkční období, s možností jednoho znovuzvolení, a budou vybíráni z občanů států, jež jsou smluvními stranami této Úmluvy.

3. Úvodní volba 10 členů se uskuteční v průběhu jednoho roku po vstupu této Úmluvy v platnost. Volba dalších pěti členů se uskuteční po 25. ratifikaci nebo přistoupení.

4. Volba členů GREVIO bude založena na těchto zásadách:

a) členové GREVIO jsou vybíráni transparentním postupem z osob s vysokým morálním charakterem, známých pro jejich uznávané odborné schopnosti v oblastech lidských práv, rovnosti žen a mužů, násilí na ženách a domácího násilí, nebo pro pomoc a ochranu obětem, nebo které prokázaly odborné zkušenosti v oblastech upravených touto Úmluvou;

b) žádní dva členové GREVIO nemohou být státními příslušníky stejného státu;

c) členové GREVIO by měli zastupovat hlavní právní systémy;

d) členové GREVIO by měli zastupovat příslušné představitele a organizace v oblasti násilí na ženách a domácího násilí;

e) členové GREVIO zasedají jako soukromé osoby, jsou nezávislí a nestranní při výkonu svých funkcí, a musí být k dispozici pro účinné vykonávání svých povinností.

5. Postup pro volbu členů GREVIO bude do šesti měsíců po vstupu této Úmluvy v platnost určen Výborem ministrů Rady Evropy, po konzultaci se smluvními stranami Úmluvy a získání jejich jednomyslného souhlasu.

6. GREVIO přijme vlastní jednací řád.

7. Členové GREVIO a další členové delegací, kteří budou provádět návštěvy států, jak stanovuje článek 68 odstavce 9 a 14, budou požívat výsad a imunit stanovených v dodatku k této Úmluvě.

Článek 67

Výbor smluvních stran

1. Výbor smluvních stran se skládá ze zástupců smluvních stran Úmluvy.

2. Výbor smluvních států svolává generální tajemník Rady Evropy. První zasedání Výboru smluvních stran se uskuteční do jednoho roku ode dne, kdy tato Úmluva vstoupila v platnost za účelem zvolení členů GREVIO. Následně se bude scházet kdykoliv na základě žádosti jedné třetiny smluvních stran, předsedy Výboru smluvních stran nebo generálního tajemníka.

3. Výbor smluvních stran přijme vlastní jednací řád.

Článek 68

Postup

1. Na základě dotazníku připraveného GREVIO předloží smluvní strany generálnímu tajemníkovi Rady Evropy zprávu o legislativních a dalších opatřeních, kterými jsou naplňována ustanovení této Úmluvy, k posouzení GREVIO.

2. GREVIO projedná zprávu předloženou podle odstavce 1 se zástupci dotčené smluvní strany.

3. Následný proces hodnocení bude rozdělen do kol, jejichž délku určí GREVIO. Na začátku každého kola GREVIO určí konkrétní ustanovení, kterých se hodnotící proces bude týkat, a rozešle dotazník.

4. GREVIO určí vhodné prostředky k provedení tohoto kontrolního postupu. Může zejména schválit dotazník pro každé kolo hodnocení, který bude sloužit jako základ pro hodnocení prováděné smluvními stranami. Tento dotazník bude zaslán všem smluvním stranám. Smluvní strany odpoví na tento dotazník stejně jako na ostatní žádosti o informace od GREVIO.

5. GREVIO může přijímat informace o provádění této Úmluvy od nevládních organizací a občanské společnosti, stejně jako od národních institucí na ochranu lidských práv.

6. GREVIO náležitě uváže informace dostupné z jiných regionálních a mezinárodních instrumentů a orgánů v oblastech spadajících do působnosti této Úmluvy.

7. Při schvalování dotazníku pro každé kolo hodnocení GREVIO náležitě zváží stávající sběry dat a průzkumy ze smluvních států uvedené v článku 11 této Úmluvy.

8. GREVIO může přijímat informace o provádění Úmluvy od komisaře Rady Evropy pro lidská práva, Parlamentního shromáždění a příslušných specializovaných orgánů Rady Evropy, stejně jako od orgánů zřízených na základě jiných mezinárodních instrumentů. Oznámení podaná u těchto orgánů a jejich výstupy budou pro GREVIO zpřístupněny.

9. GREVIO může podpůrně, ve spolupráci s národními orgány a s pomocí nezávislých národních expertů, organizovat návštěvy států, a to jestliže jsou získané informace nedostatečné, nebo v případech stanovených v odstavci 14. Během těchto návštěv mohou GREVIO pomáhat odborníci na jednotlivé oblasti.

10. GREVIO připraví návrh zprávy obsahující analýzu provádění ustanovení, kterých se hodnocení týká, stejně jako doporučení a návrhy týkající se způsobu, kterým může dotčená smluvní strana řešit zjištěné problémy. Návrh zprávy bude předložen k připomínkám smluvní straně, která je hodnocena. Její připomínky vezme GREVIO v úvahu při schvalování zprávy.

11. Na základě veškerých obdržení informací a připomínek smluvních stran schválí GREVIO svou zprávu a závěry týkající se opatření přijatých dotčenou smluvní stranou za účelem provádění ustanovení této Úmluvy. Tato zpráva a závěry budou zaslány dotčené smluvní straně a Výboru smluvních stran. Zpráva a závěry GREVIO budou zveřejněny po jejich schválení společně s případnými připomínkami dotčené smluvní strany.

12. Aniž by byl dotčen postup uvedený v odstavcích 1 až 8, Výbor smluvních stran může na základě zprávy a závěrů GREVIO schválit doporučení určená této smluvní straně:

a) týkající se opatření, která mají být přijata k provedení závěrů GREVIO, a je-li to nezbytné, stanovit lhůtu pro podání informací o jejich provedení, a

b) s cílem podporovat spolupráci s touto smluvní stranou za účelem řádného provádění této Úmluvy.

13. Pokud GREVIO obdrží spolehlivé informace poukazující na situaci, kdy problémy vyžadují okamžitou pozornost k předejití nebo omezení rozsahu nebo počtu závažných porušení Úmluvy, může požadovat bezodkladné předložení zvláštní zprávy týkající se opatření přijatých k předejití závažného, rozsáhlého nebo dlouhotrvajícího vzorce násilného chování vůči ženám.

14. S přihlédnutím k informacím předloženým dotčenou smluvní stranou a k dalším spolehlivým dostupným informacím, může GREVIO určit jednoho nebo více svých členů, aby provedli šetření a neprodleně podali zprávu GREVIO. V odůvodněných případech a se souhlasem smluvní strany může být součástí šetření i návštěva jejího území.

15. Po přezkoumání výsledků šetření uvedeného v odstavci 14 zašle GREVIO tyto závěry dotčené smluvní straně, a pokud je to vhodné, i Výboru smluvních stran a Výboru ministrů Rady Evropy, společně s připomínkami a doporučeními.

Článek 69

Obecná doporučení

GREVIO může, pokud je to vhodné, přijmout obecná doporučení k provádění této Úmluvy.

Článek 70

Účast parlamentů na kontrole

1. Národní parlamenty budou přizvány k účasti na kontrole opatření přijatých k provádění této Úmluvy.
2. Smluvní státy budou svým národním parlamentům předkládat zprávy GREVIO.
3. Parlamentní shromáždění Rady Evropy bude vyzváno k pravidelnému přezkumu provádění této Úmluvy.

Hlava X – Vztah k jiným mezinárodním instrumentům

Článek 71

Vztah k jiným mezinárodním instrumentům

1. Touto Úmluvou nejsou dotčeny povinnosti vyplývající z jiných mezinárodních instrumentů, jichž jsou smluvní strany této Úmluvy smluvními stranami nebo se jimi stanou, a které obsahují ustanovení o otázkách upravených touto Úmluvou.
2. Za účelem doplnění nebo posílení ustanovení této Úmluvy nebo za účelem usnadnění použití zásad v ní zakotvených mohou smluvní strany Úmluvy mezi sebou uzavírat dvoustranné nebo vícestranné dohody o otázkách upravených touto Úmluvou.

Hlava XI – Změny Úmluvy

Článek 72

Změny

1. Veškeré návrhy změn Úmluvy navržené smluvní stranou musí být sděleny generálnímu tajemníkovi Rady Evropy a jím předány členským státům Rady Evropy, signatářům, ostatním smluvním stranám Úmluvy, Evropské unii, ostatním státům, které byly přizvány k podpisu této Úmluvy v souladu s ustanovením článku 75 a všem státům přizvaným přistoupit k této Úmluvě v souladu s ustanovením článku 76.
2. Výbor ministrů Rady Evropy přezkoumá navrhované změny a po konzultacích se smluvními stranami této Úmluvy, které nejsou členskými státy Rady Evropy, může změny přijmout většinou podle článku 20 písmene d) Statutu Rady Evropy.
3. Text každé změny přijaté Výborem ministrů podle odstavce 2 bude postoupen k přijetí smluvním stranám.

4. Veškeré změny přijaté podle odstavce 2 vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí lhůty jednoho měsíce po datu, kdy všechny smluvní strany informovaly generálního tajemníka o přijetí změn.

Hlava XII – Závěrečná ustanovení

Článek 73 Účinky Úmluvy

Ustanoveními této Úmluvy nejsou dotčena ta ustanovení vnitrostátního práva a závazných mezinárodních instrumentů, které jsou již v platnosti nebo které mohou vstoupit v platnost, a podle nichž jsou nebo mohou být osobám přiznána příznivější práva na předcházení a potírání násilí na ženách a domácího násilí.

Článek 74 Řešení sporů

1. Strany jakéhokoli sporu, který by mohl vyvstat při provádění nebo výkladu ustanovení této Úmluvy, budou nejprve usilovat o vyřešení sporu jednáním, smířčím řízením, rozhodčím řízením nebo jakýmkoliv jiným způsobem smírného urovnání sporu přijatým jejich vzájemnou dohodou.

2. Výbor ministrů Rady Evropy může stanovit postupy řešení sporů, které budou dostupné k využití smluvními stranami v případě sporu, pokud se tak dohodnou.

Článek 75 Podpis a vstup v platnost

1. Tato Úmluva je otevřena k podpisu členskými státy Rady Evropy, nečlenskými státy, které se podílely na vypracování této Úmluvy, a Evropské unii.

2. Tato Úmluva podléhá ratifikaci, přijetí či schválení. Ratifikační listiny, listiny o přijetí či o schválení jsou uloženy u generálního tajemníka Rady Evropy.

3. Tato Úmluva vstoupí v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí lhůty tří měsíců od data, ke kterému deset signatářů, z nichž alespoň osm je členskými státy Rady Evropy, vyjádřilo souhlas být vázáno touto Úmluvou v souladu s ustanoveními odstavce 2.

4. Ve vztahu ke státu uvedenému v odstavci 1 nebo Evropské unii, jenž následně vyjádří souhlas být vázán touto Úmluvou, vstoupí Úmluva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí lhůty tří měsíců od data uložení ratifikační listiny, listiny o přijetí či o schválení.

Článek 76

Přistoupení k Úmluvě

1. Po vstupu této Úmluvy v platnost může Výbor ministrů Rady Evropy, po konzultacích se smluvními stranami Úmluvy a po obdržení jejich jednomyslného souhlasu, vyzvat kterýkoli nečlenský stát Rady Evropy, který se nepodílel na vypracování této Úmluvy, aby přistoupil k této Úmluvě, a to na základě rozhodnutí přijatého většinou stanovenou v článku 20 písmeni d) Statutu Rady Evropy, formou jednomyslného hlasování zástupců smluvních stran oprávněných zasedat ve Výboru ministrů.
2. Ve vztahu ke každému přistupujícímu státu vstupuje Úmluva v platnost prvním dnem měsíce, který následuje po uplynutí lhůty tří měsíců od data uložení listiny o přistoupení u generálního tajemníka Rady Evropy.

Článek 77

Územní působnost

1. Každý stát nebo Evropská unie může při podpisu nebo při uložení své ratifikační listiny nebo listiny o přijetí, schválení či o přistoupení vymezit území, na které, nebo na která se tato Úmluva vztahuje.
2. Každá smluvní strana může poté kdykoliv formou prohlášení učiněnému generálnímu tajemníkovi Rady Evropy rozšířit působnost této Úmluvy na jakékoliv další území vymezené v prohlášení, za jehož mezinárodní vztahy zodpovídá nebo jehož jménem může uzavírat závazky. Ve vztahu k tomuto území vstoupí Úmluva v platnost prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí lhůty tří měsíců od data přijetí tohoto prohlášení generálním tajemníkem.
3. Každé prohlášení učiněné podle předcházejících dvou odstavců může být ve vztahu ke každému území v něm uvedenému odvoláno prostřednictvím oznámení učiněného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Odvolání nabude účinnosti prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí lhůty tří měsíců od data přijetí tohoto oznámení generálním tajemníkem.

Článek 78

Výhrady

1. K ustanovením této Úmluvy nemohou být vznášeny žádné výhrady, s výjimkami upravenými v odstavcích 2 a 3.
2. Každý stát nebo Evropská unie může při podpisu nebo při uložení své ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení či o přistoupení formou prohlášení učiněnému generálnímu tajemníkovi Rady Evropy prohlásit, že si vyhrazuje právo neuplatnit nebo uplatnit pouze ve zvláštních případech či za zvláštních podmínek ustanovení uvedená v:
 - článku 30 odstavci 2;
 - článku 44 odstavci 1 písmeni e) a odstavcích 3 a 4;

- článku 55 odstavci 1 ohledně článku 35 týkajícího se méně závažných trestných činů;
- článku 58 ohledně článků 37, 38 a 39;
- článku 59.

3. Každý stát nebo Evropská unie může při podpisu nebo při uložení své ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení či o přistoupení formou prohlášení učiněnému generálnímu tajemníkovi Rady Evropy prohlásit, že si vyhrazuje právo ukládat za jednání uvedené v článcích 33 a 34 místo trestních sankcí sankce netrestní.

4. Každá smluvní strana může plně nebo částečně odvolat výhradu prostřednictvím oznámení učiněného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy. Toto oznámení nabude účinnosti datem jeho přijetí generálním tajemníkem.

Článek 79

Platnost a přezkoumání výhrad

1. Výhrady uvedené v článku 78 odstavci 2 a 3 budou platné po dobu pěti let ode dne vstupu této Úmluvy v platnost ve vztahu k dotčené smluvní straně. Tyto výhrady však mohou být obnovovány na stejně dlouhá období.

2. Osmnáct měsíců před datem ukončení platnosti výhrady generální sekretariát Rady Evropy oznámí dotčené smluvní straně konec její platnosti. Nejpozději do tří měsíců před ukončením platnosti výhrady oznámí smluvní strana generálnímu tajemníkovi, že hodlá svou výhradu ponechat v platnosti, pozměnit nebo odvolat. Pokud dotčená smluvní strana takové oznámení neučiní, generální sekretariát tuto smluvní stranu uvědomí o tom, že její výhrada je automaticky považována za prodlouženou na období šesti měsíců. Jestliže dotčená smluvní strana neoznámí svůj úmysl výhradu ponechat v platnosti nebo ji změnit před uplynutím této lhůty, platnost této výhrady zanikne.

3. Jestliže smluvní strana vznesle výhradu v souladu s článkem 78 odstavci 2 a 3, poskytne před jejím obnovením nebo na žádost GREVIO vysvětlení odůvodňující její pokračování.

Článek 80

Vypovězení

1. Každá smluvní strana může kdykoliv vypovědět tuto Úmluvu prostřednictvím oznámení učiněného generálnímu tajemníkovi Rady Evropy.

2. Toto vypovězení nabude účinnosti prvním dnem měsíce následujícího po uplynutí tří měsíců do data přijetí tohoto oznámení generálním tajemníkem.

Článek 81

Oznámení

Generální tajemník Rady Evropy oznámí členským státům Rady Evropy, nečlenským státům, které se podílely na vypracování této Úmluvy, všem signatářům, všem smluvním stranám, Evropské unii a každému státu, který byl přizván k přistoupení k této Úmluvě:

- a) každý podpis;
- b) uložení každé ratifikační listiny, listiny o přijetí, schválení či o přistoupení,
- c) každé datum vstupu této Úmluvy v platnost v souladu s články 75 a 76,
- d) každou změnu přijatou podle článku 72 a datum vstupu v platnost této změny,
- e) každou výhradu a odvolání výhrady učiněné podle článku 78,
- f) každé vypovězení učiněné podle ustanovení článku 80,
- g) každý další akt, oznámení nebo sdělení týkající se této Úmluvy.

Na důkaz čehož připojili níže podepsaní řádně zplnomocnění zástupci k této Úmluvě své podpisy.

V Istanbulu dne 11. května 2011, v jazyce anglickém a francouzském, přičemž obě znění jsou stejně závazná, v jednom vyhotovení, které je uloženo v archivech Rady Evropy. Generální tajemník Rady Evropy zašle ověřené opisy každému členskému státu Rady Evropy, nečlenským státům, které se podílely na vypracování této Úmluvy, Evropské unii a každému státu, který bude přizván k přistoupení k této Úmluvě.

Příloha – Výsady a imunity (Článek 66)

1. Tato příloha se vztahuje na členy GREVIO uvedené v článku 66 Úmluvy a na další členy delegací, které provádějí návštěvy států. Pro účely této přílohy zahrnuje výraz „další členové delegací, které provádějí návštěvy států“ nezávislé národní experty a specialisty zmíněné v článku 68 odstavci 9 Úmluvy, zaměstnance Rady Evropy a tlumočníky zaměstnané Radou Evropy, kteří budou doprovázet členy GREVIO během návštěv států.

2. Členové GREVIO a další členové delegací, které provádějí návštěvy států, požívají při výkonu svých funkcí týkajících se příprav a uskutečnění návštěv států, při zajišťování výstupů z nich a během svých cest souvisejících s těmito funkcemi, následujících výsad a imunit:

a) imunitu vůči zatčení či zadržení a vůči zabavení osobních zavazadel a ve vztahu k výroků nebo písemným projevům a všem činům vykonaným při výkonu své funkce vynětí ze všech právních řízení;

b) vynětí z jakýchkoliv omezení svobody pohybu při odjezdu a návratu do země jejich pobytu, při vstupu a odjezdu ze země, ve které vykonávají své funkce a při cizinecké přihlašovací povinnosti v zemi, kterou navštěvují nebo kterou projíždějí při výkonu své funkce.

3. Při cestách konaných při výkonu jejich funkcí požívají členové GREVIO a další členové delegací, které provádějí návštěvy států, při celních a devizových kontrolách stejné výhody, jaké jsou přiznávány představitelům cizích vlád pověřených dočasným úředním posláním.

4. Písemnosti týkající se hodnocení provádění této Úmluvy, které u sebe mají členové GREVIO a další členové delegací, které provádějí návštěvy států, jsou nedotknutelné, pokud se týkají činnosti GREVIO. Úřední korespondence GREVIO ani úřední sdělení členů GREVIO a dalších členů delegací, které provádějí návštěvy států, nemohou být zadržovány nebo podrobeny cenzuře.

5. S cílem zajistit členům GREVIO a dalším členům delegací, které provádějí návštěvy států, naprostou svobodu projevu a úplnou nezávislost při výkonu jejich povinností, bude pokračovat vynětí z právních řízení ve vztahu k výroků ústním i písemným a všem úkonům, která učinili při výkonu svých funkcí, bez ohledu na to, že dotyčné osoby již takovéto funkce nevykonávají.

6. Výsady a imunity se poskytují osobám uvedeným v odstavci 1 této přílohy nikoliv pro osobní prospěch jednotlivců samotných, nýbrž na zabezpečení nezávislého výkonu jejich funkcí v zájmu GREVIO. Generální tajemník Rady Evropy zruší imunitu osob uvedených v odstavci 1 této přílohy v každém případě, kdy by podle jeho či jejího mínění tato imunita bránila výkonu spravedlnosti a kdy je možné ji zrušit bez újmy zájmům GREVIO.

**COUNCIL OF EUROPE CONVENTION
ON PREVENTING AND COMBATING
VIOLENCE AGAINST WOMEN
AND DOMESTIC VIOLENCE**

**CONVENTION DU CONSEIL DE L'EUROPE
SUR LA PRÉVENTION ET LA LUTTE
CONTRE LA VIOLENCE À L'ÉGARD DES FEMMES
ET LA VIOLENCE DOMESTIQUE**

Istanbul, 11.V.2011

Council of Europe Treaty Series
Série des traités du Conseil de l'Europe **/210**

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories hereto,

Recalling the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 5, 1950) and its Protocols, the European Social Charter (ETS No. 35, 1961, revised in 1996, ETS No. 163), the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (CETS No. 197, 2005) and the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (CETS No. 201, 2007);

Recalling the following recommendations of the Committee of Ministers to member States of the Council of Europe: Recommendation Rec(2002)5 on the protection of women against violence, Recommendation CM/Rec(2007)17 on gender equality standards and mechanisms, Recommendation CM/Rec(2010)10 on the role of women and men in conflict prevention and resolution and in peace building, and other relevant recommendations;

Taking account of the growing body of case law of the European Court of Human Rights which sets important standards in the field of violence against women;

Having regard to the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women ("CEDAW", 1979) and its Optional Protocol (1999) as well as General Recommendation No. 19 of the CEDAW Committee on violence against women, the United Nations Convention on the Rights of the Child (1989) and its Optional Protocols (2000) and the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006);

Having regard to the Rome Statute of the International Criminal Court (2002);

Recalling the basic principles of international humanitarian law, and especially the Geneva Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949) and the Additional Protocols I and II (1977) thereto;

Condemning all forms of violence against women and domestic violence;

Recognising that the realisation of *de jure* and *de facto* equality between women and men is a key element in the prevention of violence against women;

Recognising that violence against women is a manifestation of historically unequal power relations between women and men, which have led to domination over, and discrimination against, women by men and to the prevention of the full advancement of women;

Préambule

Les Etats membres du Conseil de l'Europe et les autres signataires de la présente Convention,

Rappelant la Convention de sauvegarde des droits de l'homme et des libertés fondamentales (STE n° 5, 1950) et ses Protocoles, la Charte sociale européenne (STE n° 35, 1961, révisée en 1996, STE n° 163), la Convention du Conseil de l'Europe sur la lutte contre la traite des êtres humains (STCE n° 197, 2005) et la Convention du Conseil de l'Europe sur la protection des enfants contre l'exploitation et les abus sexuels (STCE n° 201, 2007);

Rappelant les recommandations suivantes du Comité des Ministres aux Etats membres du Conseil de l'Europe: la Recommandation Rec(2002)5 sur la protection des femmes contre la violence, la Recommandation CM/Rec(2007)17 sur les normes et mécanismes d'égalité entre les femmes et les hommes, la Recommandation CM/Rec(2010)10 sur le rôle des femmes et des hommes dans la prévention et la résolution des conflits et la consolidation de la paix, et les autres recommandations pertinentes;

Tenant compte du volume croissant de la jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme qui établit des normes importantes en matière de violence à l'égard des femmes;

Ayant à l'esprit le Pacte international relatif aux droits civils et politiques (1966), le Pacte international relatif aux droits économiques, sociaux et culturels (1966), la Convention des Nations Unies sur l'élimination de toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes (« CEDEF », 1979) et son Protocole facultatif (1999) ainsi que la Recommandation générale n° 19 du Comité de la CEDEF sur la violence à l'égard des femmes, la Convention des Nations Unies relative aux droits de l'enfant (1989) et ses Protocoles facultatifs (2000) et la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées (2006);

Ayant à l'esprit le Statut de Rome de la Cour pénale internationale (2002);

Rappelant les principes de base du droit humanitaire international, et en particulier la Convention (IV) de Genève relative à la protection des personnes civiles en temps de guerre (1949) et ses Protocoles additionnels I et II (1977);

Condamnant toutes les formes de violence à l'égard des femmes et de violence domestique;

Reconnaissant que la réalisation *de jure* et *de facto* de l'égalité entre les femmes et les hommes est un élément clé dans la prévention de la violence à l'égard des femmes;

Reconnaissant que la violence à l'égard des femmes est une manifestation des rapports de force historiquement inégaux entre les femmes et les hommes ayant conduit à la domination et à la discrimination des femmes par les hommes, privant ainsi les femmes de leur pleine émancipation;

Recognising the structural nature of violence against women as gender-based violence, and that violence against women is one of the crucial social mechanisms by which women are forced into a subordinate position compared with men;

Recognising, with grave concern, that women and girls are often exposed to serious forms of violence such as domestic violence, sexual harassment, rape, forced marriage, crimes committed in the name of so-called "honour" and genital mutilation, which constitute a serious violation of the human rights of women and girls and a major obstacle to the achievement of equality between women and men;

Recognising the ongoing human rights violations during armed conflicts that affect the civilian population, especially women in the form of widespread or systematic rape and sexual violence and the potential for increased gender-based violence both during and after conflicts;

Recognising that women and girls are exposed to a higher risk of gender-based violence than men;

Recognising that domestic violence affects women disproportionately, and that men may also be victims of domestic violence;

Recognising that children are victims of domestic violence, including as witnesses of violence in the family;

Aspiring to create a Europe free from violence against women and domestic violence,

Have agreed as follows:

Chapter I – Purposes, definitions, equality and non-discrimination, general obligations

Article 1 – Purposes of the Convention

- 1 The purposes of this Convention are to:
 - a protect women against all forms of violence, and prevent, prosecute and eliminate violence against women and domestic violence;
 - b contribute to the elimination of all forms of discrimination against women and promote substantive equality between women and men, including by empowering women;
 - c design a comprehensive framework, policies and measures for the protection of and assistance to all victims of violence against women and domestic violence;
 - d promote international co-operation with a view to eliminating violence against women and domestic violence;
 - e provide support and assistance to organisations and law enforcement agencies to effectively co-operate in order to adopt an integrated approach to eliminating violence against women and domestic violence.
- 2 In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention establishes a specific monitoring mechanism.

Reconnaissant que la nature structurelle de la violence à l'égard des femmes est fondée sur le genre, et que la violence à l'égard des femmes est un des mécanismes sociaux cruciaux par lesquels les femmes sont maintenues dans une position de subordination par rapport aux hommes;

Reconnaissant avec une profonde préoccupation que les femmes et les filles sont souvent exposées à des formes graves de violence telles que la violence domestique, le harcèlement sexuel, le viol, le mariage forcé, les crimes commis au nom du prétendu « honneur » et les mutilations génitales, lesquelles constituent une violation grave des droits humains des femmes et des filles et un obstacle majeur à la réalisation de l'égalité entre les femmes et les hommes;

Reconnaissant les violations constantes des droits de l'homme en situation de conflits armés affectant la population civile, et en particulier les femmes, sous la forme de viols et de violences sexuelles généralisés ou systématiques et la potentialité d'une augmentation de la violence fondée sur le genre aussi bien pendant qu'après les conflits;

Reconnaissant que les femmes et les filles sont exposées à un risque plus élevé de violence fondée sur le genre que ne le sont les hommes;

Reconnaissant que la violence domestique affecte les femmes de manière disproportionnée et que les hommes peuvent également être victimes de violence domestique;

Reconnaissant que les enfants sont des victimes de la violence domestique, y compris en tant que témoins de violence au sein de la famille;

Aspirant à créer une Europe libre de violence à l'égard des femmes et de violence domestique,

Sont convenus de ce qui suit:

Chapitre I – Buts, définitions, égalité et non-discrimination, obligations générales

Article 1 – Buts de la Convention

- 1 La présente Convention a pour buts:
 - a de protéger les femmes contre toutes les formes de violence, et de prévenir, poursuivre et éliminer la violence à l'égard des femmes et la violence domestique;
 - b de contribuer à éliminer toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes et de promouvoir l'égalité réelle entre les femmes et les hommes, y compris par l'autonomisation des femmes;
 - c de concevoir un cadre global, des politiques et des mesures de protection et d'assistance pour toutes les victimes de violence à l'égard des femmes et de violence domestique;
 - d de promouvoir la coopération internationale en vue d'éliminer la violence à l'égard des femmes et la violence domestique;
 - e de soutenir et d'assister les organisations et services répressifs pour coopérer de manière effective afin d'adopter une approche intégrée visant à éliminer la violence à l'égard des femmes et la violence domestique.
- 2 Afin d'assurer une mise en œuvre effective de ses dispositions par les Parties, la présente Convention établit un mécanisme de suivi spécifique.

Article 2 – Scope of the Convention

- 1 This Convention shall apply to all forms of violence against women, including domestic violence, which affects women disproportionately.
- 2 Parties are encouraged to apply this Convention to all victims of domestic violence. Parties shall pay particular attention to women victims of gender-based violence in implementing the provisions of this Convention.
- 3 This Convention shall apply in times of peace and in situations of armed conflict.

Article 3 – Definitions

For the purpose of this Convention:

- a “violence against women” is understood as a violation of human rights and a form of discrimination against women and shall mean all acts of gender-based violence that result in, or are likely to result in, physical, sexual, psychological or economic harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life;
- b “domestic violence” shall mean all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim;
- c “gender” shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men;
- d “gender-based violence against women” shall mean violence that is directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately;
- e “victim” shall mean any natural person who is subject to the conduct specified in points a and b;
- f “women” includes girls under the age of 18.

Article 4 – Fundamental rights, equality and non-discrimination

- 1 Parties shall take the necessary legislative and other measures to promote and protect the right for everyone, particularly women, to live free from violence in both the public and the private sphere.
- 2 Parties condemn all forms of discrimination against women and take, without delay, the necessary legislative and other measures to prevent it, in particular by:
 - embodying in their national constitutions or other appropriate legislation the principle of equality between women and men and ensuring the practical realisation of this principle;
 - prohibiting discrimination against women, including through the use of sanctions, where appropriate;
 - abolishing laws and practices which discriminate against women.

Article 2 – Champ d'application de la Convention

- 1 La présente Convention s'applique à toutes les formes de violence à l'égard des femmes, y compris la violence domestique, qui affecte les femmes de manière disproportionnée.
- 2 Les Parties sont encouragées à appliquer la présente Convention à toutes les victimes de violence domestique. Les Parties portent une attention particulière aux femmes victimes de violence fondée sur le genre dans la mise en œuvre des dispositions de la présente Convention.
- 3 La présente Convention s'applique en temps de paix et en situation de conflit armé.

Article 3 – Définitions

Aux fins de la présente Convention :

- a le terme « violence à l'égard des femmes » doit être compris comme une violation des droits de l'homme et une forme de discrimination à l'égard des femmes, et désigne tous les actes de violence fondés sur le genre qui entraînent, ou sont susceptibles d'entraîner pour les femmes, des dommages ou souffrances de nature physique, sexuelle, psychologique ou économique, y compris la menace de se livrer à de tels actes, la contrainte ou la privation arbitraire de liberté, que ce soit dans la vie publique ou privée ;
- b le terme « violence domestique » désigne tous les actes de violence physique, sexuelle, psychologique ou économique qui surviennent au sein de la famille ou du foyer ou entre des anciens ou actuels conjoints ou partenaires, indépendamment du fait que l'auteur de l'infraction partage ou a partagé le même domicile que la victime ;
- c le terme « genre » désigne les rôles, les comportements, les activités et les attributions socialement construits, qu'une société donnée considère comme appropriés pour les femmes et les hommes ;
- d le terme « violence à l'égard des femmes fondée sur le genre » désigne toute violence faite à l'égard d'une femme parce qu'elle est une femme ou affectant les femmes de manière disproportionnée ;
- e le terme « victime » désigne toute personne physique qui est soumise aux comportements spécifiés aux points a et b ;
- f le terme « femme » inclut les filles de moins de 18 ans.

Article 4 – Droits fondamentaux, égalité et non-discrimination

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives et autres nécessaires pour promouvoir et protéger le droit de chacun, en particulier des femmes, de vivre à l'abri de la violence aussi bien dans la sphère publique que dans la sphère privée.
- 2 Les Parties condamnent toutes les formes de discrimination à l'égard des femmes et prennent, sans retard, les mesures législatives et autres nécessaires pour la prévenir, en particulier :
 - en inscrivant dans leurs constitutions nationales ou toute autre disposition législative appropriée, le principe de l'égalité entre les femmes et les hommes, et en assurant l'application effective dudit principe ;
 - en interdisant la discrimination à l'égard des femmes, y compris le cas échéant par le recours à des sanctions ;
 - en abrogeant toutes les lois et pratiques qui discriminent les femmes.

- 3 The implementation of the provisions of this Convention by the Parties, in particular measures to protect the rights of victims, shall be secured without discrimination on any ground such as sex, gender, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth, sexual orientation, gender identity, age, state of health, disability, marital status, migrant or refugee status, or other status.
- 4 Special measures that are necessary to prevent and protect women from gender-based violence shall not be considered discrimination under the terms of this Convention.

Article 5 – State obligations and due diligence

- 1 Parties shall refrain from engaging in any act of violence against women and ensure that State authorities, officials, agents, institutions and other actors acting on behalf of the State act in conformity with this obligation.
- 2 Parties shall take the necessary legislative and other measures to exercise due diligence to prevent, investigate, punish and provide reparation for acts of violence covered by the scope of this Convention that are perpetrated by non-State actors.

Article 6 – Gender-sensitive policies

Parties shall undertake to include a gender perspective in the implementation and evaluation of the impact of the provisions of this Convention and to promote and effectively implement policies of equality between women and men and the empowerment of women.

Chapter II – Integrated policies and data collection

Article 7 – Comprehensive and co-ordinated policies

- 1 Parties shall take the necessary legislative and other measures to adopt and implement State-wide effective, comprehensive and co-ordinated policies encompassing all relevant measures to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention and offer a holistic response to violence against women.
- 2 Parties shall ensure that policies referred to in paragraph 1 place the rights of the victim at the centre of all measures and are implemented by way of effective co-operation among all relevant agencies, institutions and organisations.
- 3 Measures taken pursuant to this article shall involve, where appropriate, all relevant actors, such as government agencies, the national, regional and local parliaments and authorities, national human rights institutions and civil society organisations.

Article 8 – Financial resources

Parties shall allocate appropriate financial and human resources for the adequate implementation of integrated policies, measures and programmes to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention, including those carried out by non-governmental organisations and civil society.

- 3 La mise en œuvre des dispositions de la présente Convention par les Parties, en particulier les mesures visant à protéger les droits des victimes, doit être assurée sans discrimination aucune, fondée notamment sur le sexe, le genre, la race, la couleur, la langue, la religion, les opinions politiques ou toute autre opinion, l'origine nationale ou sociale, l'appartenance à une minorité nationale, la fortune, la naissance, l'orientation sexuelle, l'identité de genre, l'âge, l'état de santé, le handicap, le statut marital, le statut de migrant ou de réfugié, ou toute autre situation.
- 4 Les mesures spécifiques qui sont nécessaires pour prévenir et protéger les femmes contre la violence fondée sur le genre ne sont pas considérées comme discriminatoires en vertu de la présente Convention.

Article 5 – Obligations de l'Etat et diligence voulue

- 1 Les Parties s'abstiennent de commettre tout acte de violence à l'égard des femmes et s'assurent que les autorités, les fonctionnaires, les agents et les institutions étatiques, ainsi que les autres acteurs qui agissent au nom de l'Etat se comportent conformément à cette obligation.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives et autres nécessaires pour agir avec la diligence voulue afin de prévenir, enquêter sur, punir, et accorder une réparation pour les actes de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention commis par des acteurs non étatiques.

Article 6 – Politiques sensibles au genre

Les Parties s'engagent à inclure une perspective de genre dans la mise en œuvre et l'évaluation de l'impact des dispositions de la présente Convention et à promouvoir et mettre en œuvre de manière effective des politiques d'égalité entre les femmes et les hommes, et d'autonomisation des femmes.

Chapitre II – Politiques intégrées et collecte des données

Article 7 – Politiques globales et coordonnées

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives et autres nécessaires pour adopter et mettre en œuvre des politiques nationales effectives, globales et coordonnées, incluant toutes les mesures pertinentes pour prévenir et combattre toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention, et offrir une réponse globale à la violence à l'égard des femmes.
- 2 Les Parties veillent à ce que les politiques mentionnées au paragraphe 1 placent les droits de la victime au centre de toutes les mesures et soient mises en œuvre par le biais d'une coopération effective entre toutes les agences, institutions et organisations pertinentes.
- 3 Les mesures prises conformément au présent article doivent impliquer, le cas échéant, tous les acteurs pertinents tels que les agences gouvernementales, les parlements et les autorités nationales, régionales et locales, les institutions nationales des droits de l'homme et les organisations de la société civile.

Article 8 – Ressources financières

Les Parties allouent des ressources financières et humaines appropriées pour la mise en œuvre adéquate des politiques intégrées, mesures et programmes visant à prévenir et combattre toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention, y compris ceux réalisés par les organisations non gouvernementales et la société civile.

Article 9 – Non-governmental organisations and civil society

Parties shall recognise, encourage and support, at all levels, the work of relevant non-governmental organisations and of civil society active in combating violence against women and establish effective co-operation with these organisations.

Article 10 – Co-ordinating body

- 1 Parties shall designate or establish one or more official bodies responsible for the co-ordination, implementation, monitoring and evaluation of policies and measures to prevent and combat all forms of violence covered by this Convention. These bodies shall co-ordinate the collection of data as referred to in Article 11, analyse and disseminate its results.
- 2 Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article receive information of a general nature on measures taken pursuant to Chapter VIII.
- 3 Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article shall have the capacity to communicate directly and foster relations with their counterparts in other Parties.

Article 11 – Data collection and research

- 1 For the purpose of the implementation of this Convention, Parties shall undertake to:
 - a collect disaggregated relevant statistical data at regular intervals on cases of all forms of violence covered by the scope of this Convention;
 - b support research in the field of all forms of violence covered by the scope of this Convention in order to study its root causes and effects, incidences and conviction rates, as well as the efficacy of measures taken to implement this Convention.
- 2 Parties shall endeavour to conduct population-based surveys at regular intervals to assess the prevalence of and trends in all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 3 Parties shall provide the group of experts, as referred to in Article 66 of this Convention, with the information collected pursuant to this article in order to stimulate international co-operation and enable international benchmarking.
- 4 Parties shall ensure that the information collected pursuant to this article is available to the public.

Chapter III – Prevention

Article 12 – General obligations

- 1 Parties shall take the necessary measures to promote changes in the social and cultural patterns of behaviour of women and men with a view to eradicating prejudices, customs, traditions and all other practices which are based on the idea of the inferiority of women or on stereotyped roles for women and men.

Article 9 – Organisations non gouvernementales et société civile

Les Parties reconnaissent, encouragent et soutiennent, à tous les niveaux, le travail des organisations non gouvernementales pertinentes et de la société civile qui sont actives dans la lutte contre la violence à l'égard des femmes et établissent une coopération effective avec ces organisations.

Article 10 – Organe de coordination

- 1 Les Parties désignent ou établissent un ou plusieurs organes officiels responsables pour la coordination, la mise en œuvre, le suivi et l'évaluation des politiques et des mesures prises afin de prévenir et combattre toutes les formes de violence couvertes par la présente Convention. Ces organes coordonnent la collecte des données mentionnées à l'article 11, analysent et en diffusent les résultats.
- 2 Les Parties veillent à ce que les organes désignés ou établis conformément au présent article reçoivent des informations de nature générale portant sur les mesures prises conformément au chapitre VIII.
- 3 Les Parties veillent à ce que les organes désignés ou établis conformément au présent article aient la capacité de communiquer directement et d'encourager des relations avec leurs homologues dans les autres Parties.

Article 11 – Collecte des données et recherche

- 1 Aux fins de la mise en œuvre de la présente Convention, les Parties s'engagent :
 - a à collecter les données statistiques désagrégées pertinentes, à intervalle régulier, sur les affaires relatives à toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention ;
 - b à soutenir la recherche dans les domaines relatifs à toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention, afin d'étudier leurs causes profondes et leurs effets, leur fréquence et les taux de condamnation, ainsi que l'efficacité des mesures prises pour mettre en œuvre la présente Convention.
- 2 Les Parties s'efforcent d'effectuer des enquêtes basées sur la population, à intervalle régulier, afin d'évaluer l'étendue et les tendances de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention.
- 3 Les Parties fournissent les informations collectées conformément au présent article au groupe d'experts, mentionné à l'article 66 de la présente Convention, afin de stimuler la coopération internationale et de permettre une comparaison internationale.
- 4 Les Parties veillent à ce que les informations collectées conformément au présent article soient mises à la disposition du public.

Chapitre III – Prévention

Article 12 – Obligations générales

- 1 Les Parties prennent les mesures nécessaires pour promouvoir les changements dans les modes de comportement socioculturels des femmes et des hommes en vue d'éradiquer les préjugés, les coutumes, les traditions et toute autre pratique fondés sur l'idée de l'infériorité des femmes ou sur un rôle stéréotypé des femmes et des hommes.

- 2 Parties shall take the necessary legislative and other measures to prevent all forms of violence covered by the scope of this Convention by any natural or legal person.
- 3 Any measures taken pursuant to this chapter shall take into account and address the specific needs of persons made vulnerable by particular circumstances and shall place the human rights of all victims at their centre.
- 4 Parties shall take the necessary measures to encourage all members of society, especially men and boys, to contribute actively to preventing all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 5 Parties shall ensure that culture, custom, religion, tradition or so-called "honour" shall not be considered as justification for any acts of violence covered by the scope of this Convention.

- 6 Parties shall take the necessary measures to promote programmes and activities for the empowerment of women.

Article 13 – Awareness-raising

- 1 Parties shall promote or conduct, on a regular basis and at all levels, awareness-raising campaigns or programmes, including in co-operation with national human rights institutions and equality bodies, civil society and non-governmental organisations, especially women's organisations, where appropriate, to increase awareness and understanding among the general public of the different manifestations of all forms of violence covered by the scope of this Convention, their consequences on children and the need to prevent such violence.
- 2 Parties shall ensure the wide dissemination among the general public of information on measures available to prevent acts of violence covered by the scope of this Convention.

Article 14 – Education

- 1 Parties shall take, where appropriate, the necessary steps to include teaching material on issues such as equality between women and men, non-stereotyped gender roles, mutual respect, non-violent conflict resolution in interpersonal relationships, gender-based violence against women and the right to personal integrity, adapted to the evolving capacity of learners, in formal curricula and at all levels of education.
- 2 Parties shall take the necessary steps to promote the principles referred to in paragraph 1 in informal educational facilities, as well as in sports, cultural and leisure facilities and the media.

Article 15 – Training of professionals

- 1 Parties shall provide or strengthen appropriate training for the relevant professionals dealing with victims or perpetrators of all acts of violence covered by the scope of this Convention, on the prevention and detection of such violence, equality between women and men, the needs and rights of victims, as well as on how to prevent secondary victimisation.

- 2 Les Parties prennent les mesures législatives et autres nécessaires afin de prévenir toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention par toute personne physique ou morale.
- 3 Toutes les mesures prises conformément au présent chapitre tiennent compte et traitent des besoins spécifiques des personnes rendues vulnérables du fait de circonstances particulières, et placent les droits de l'homme de toutes les victimes en leur centre.
- 4 Les Parties prennent les mesures nécessaires afin d'encourager tous les membres de la société, en particulier les hommes et les garçons, à contribuer activement à la prévention de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention.
- 5 Les Parties veillent à ce que la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu « honneur » ne soient pas considérés comme justifiant des actes de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention.
- 6 Les Parties prennent les mesures nécessaires pour promouvoir des programmes et des activités visant l'autonomisation des femmes.

Article 13 – Sensibilisation

- 1 Les Parties promeuvent ou conduisent, régulièrement et à tous les niveaux, des campagnes ou des programmes de sensibilisation y compris en coopération avec les institutions nationales des droits de l'homme et les organes compétents en matière d'égalité, la société civile et les organisations non gouvernementales, notamment les organisations de femmes, le cas échéant, pour accroître la prise de conscience et la compréhension par le grand public des différentes manifestations de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention et leurs conséquences sur les enfants, et de la nécessité de les prévenir.
- 2 Les Parties assurent une large diffusion parmi le grand public d'informations sur les mesures disponibles pour prévenir les actes de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention.

Article 14 – Education

- 1 Les Parties entreprennent, le cas échéant, les actions nécessaires pour inclure dans les programmes d'étude officiels et à tous les niveaux d'enseignement du matériel d'enseignement sur des sujets tels que l'égalité entre les femmes et les hommes, les rôles non stéréotypés des genres, le respect mutuel, la résolution non violente des conflits dans les relations interpersonnelles, la violence à l'égard des femmes fondée sur le genre, et le droit à l'intégrité personnelle, adapté au stade de développement des apprenants.
- 2 Les Parties entreprennent les actions nécessaires pour promouvoir les principes mentionnés au paragraphe 1 dans les structures éducatives informelles ainsi que dans les structures sportives, culturelles et de loisirs, et les médias.

Article 15 – Formation des professionnels

- 1 Les Parties dispensent ou renforcent la formation adéquate des professionnels pertinents ayant affaire aux victimes ou aux auteurs de tous les actes de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention, sur la prévention et la détection de cette violence, l'égalité entre les femmes et les hommes, les besoins et les droits des victimes, ainsi que sur la manière de prévenir la victimisation secondaire.

- 2 Parties shall encourage that the training referred to in paragraph 1 includes training on co-ordinated multi-agency co-operation to allow for a comprehensive and appropriate handling of referrals in cases of violence covered by the scope of this Convention.

Article 16 – Preventive intervention and treatment programmes

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support programmes aimed at teaching perpetrators of domestic violence to adopt non-violent behaviour in interpersonal relationships with a view to preventing further violence and changing violent behavioural patterns.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support treatment programmes aimed at preventing perpetrators, in particular sex offenders, from re-offending.
- 3 In taking the measures referred to in paragraphs 1 and 2, Parties shall ensure that the safety of, support for and the human rights of victims are of primary concern and that, where appropriate, these programmes are set up and implemented in close co-ordination with specialist support services for victims.

Article 17 – Participation of the private sector and the media

- 1 Parties shall encourage the private sector, the information and communication technology sector and the media, with due respect for freedom of expression and their independence, to participate in the elaboration and implementation of policies and to set guidelines and self-regulatory standards to prevent violence against women and to enhance respect for their dignity.
- 2 Parties shall develop and promote, in co-operation with private sector actors, skills among children, parents and educators on how to deal with the information and communications environment that provides access to degrading content of a sexual or violent nature which might be harmful.

Chapter IV – Protection and support

Article 18 – General obligations

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect all victims from any further acts of violence.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures, in accordance with internal law, to ensure that there are appropriate mechanisms to provide for effective co-operation between all relevant state agencies, including the judiciary, public prosecutors, law enforcement agencies, local and regional authorities as well as non-governmental organisations and other relevant organisations and entities, in protecting and supporting victims and witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention, including by referring to general and specialist support services as detailed in Articles 20 and 22 of this Convention.

- 2 Les Parties encouragent l'inclusion dans la formation mentionnée au paragraphe 1 d'une formation sur la coopération coordonnée interinstitutionnelle afin de permettre une gestion globale et adéquate des orientations dans les affaires de violence couverte par le champ d'application de la présente Convention.

Article 16 – Programmes préventifs d'intervention et de traitement

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour établir ou soutenir des programmes visant à apprendre aux auteurs de violence domestique à adopter un comportement non violent dans les relations interpersonnelles en vue de prévenir de nouvelles violences et de changer les schémas comportementaux violents.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour établir ou soutenir des programmes de traitement destinés à prévenir la récidive des auteurs d'infractions, en particulier des auteurs d'infractions à caractère sexuel.
- 3 En prenant les mesures mentionnées aux paragraphes 1 et 2, les Parties veillent à ce que la sécurité, le soutien et les droits de l'homme des victimes soient une priorité et que, le cas échéant, ces programmes soient établis et mis en œuvre en étroite coordination avec les services spécialisés dans le soutien aux victimes.

Article 17 – Participation du secteur privé et des médias

- 1 Les Parties encouragent le secteur privé, le secteur des technologies de l'information et de la communication et les médias, dans le respect de la liberté d'expression et de leur indépendance, à participer à l'élaboration et à la mise en œuvre des politiques, ainsi qu'à mettre en place des lignes directrices et des normes d'autorégulation pour prévenir la violence à l'égard des femmes et renforcer le respect de leur dignité.
- 2 Les Parties développent et promeuvent, en coopération avec les acteurs du secteur privé, les capacités des enfants, parents et éducateurs à faire face à un environnement des technologies de l'information et de la communication qui donne accès à des contenus dégradants à caractère sexuel ou violent qui peuvent être nuisibles.

Chapitre IV – Protection et soutien

Article 18 – Obligations générales

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour protéger toutes les victimes contre tout nouvel acte de violence.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires, conformément à leur droit interne, pour veiller à ce qu'il existe des mécanismes adéquats pour mettre en œuvre une coopération effective entre toutes les agences étatiques pertinentes, y compris les autorités judiciaires, les procureurs, les services répressifs, les autorités locales et régionales, ainsi que les organisations non gouvernementales et les autres organisations ou entités pertinentes pour la protection et le soutien des victimes et des témoins de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention, y compris en se référant aux services de soutien généraux et spécialisés visés aux articles 20 et 22 de la présente Convention.

- 3 Parties shall ensure that measures taken pursuant to this chapter shall:
 - be based on a gendered understanding of violence against women and domestic violence and shall focus on the human rights and safety of the victim;
 - be based on an integrated approach which takes into account the relationship between victims, perpetrators, children and their wider social environment;
 - aim at avoiding secondary victimisation;
 - aim at the empowerment and economic independence of women victims of violence;
 - allow, where appropriate, for a range of protection and support services to be located on the same premises;
 - address the specific needs of vulnerable persons, including child victims, and be made available to them.
- 4 The provision of services shall not depend on the victim's willingness to press charges or testify against any perpetrator.
- 5 Parties shall take the appropriate measures to provide consular and other protection and support to their nationals and other victims entitled to such protection in accordance with their obligations under international law.

Article 19 – Information

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims receive adequate and timely information on available support services and legal measures in a language they understand.

Article 20 – General support services

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to services facilitating their recovery from violence. These measures should include, when necessary, services such as legal and psychological counselling, financial assistance, housing, education, training and assistance in finding employment.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to health care and social services and that services are adequately resourced and professionals are trained to assist victims and refer them to the appropriate services.

Article 21 – Assistance in individual/collective complaints

Parties shall ensure that victims have information on and access to applicable regional and international individual/collective complaints mechanisms. Parties shall promote the provision of sensitive and knowledgeable assistance to victims in presenting any such complaints.

Article 22 – Specialist support services

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide or arrange for, in an adequate geographical distribution, immediate, short- and long-term specialist support services to any victim subjected to any of the acts of violence covered by the scope of this Convention.

- 3 Les Parties veillent à ce que les mesures prises conformément à ce chapitre :
 - soient fondées sur une compréhension fondée sur le genre de la violence à l'égard des femmes et de la violence domestique, et se concentrent sur les droits de l'homme et la sécurité de la victime ;
 - soient fondées sur une approche intégrée qui prenne en considération la relation entre les victimes, les auteurs des infractions, les enfants et leur environnement social plus large ;
 - visent à éviter la victimisation secondaire ;
 - visent l'autonomisation et l'indépendance économique des femmes victimes de violence ;
 - permettent, le cas échéant, la mise en place d'un ensemble de services de protection et de soutien dans les mêmes locaux ;
 - répondent aux besoins spécifiques des personnes vulnérables, y compris les enfants victimes, et leur soient accessibles.
- 4 La fourniture de services ne doit pas dépendre de la volonté des victimes d'engager des poursuites ou de témoigner contre tout auteur d'infraction.
- 5 Les Parties prennent les mesures adéquates pour garantir une protection consulaire ou autre, et un soutien à leurs ressortissants et aux autres victimes ayant droit à cette protection conformément à leurs obligations découlant du droit international.

Article 19 – Information

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes reçoivent une information adéquate et en temps opportun sur les services de soutien et les mesures légales disponibles, dans une langue qu'elles comprennent.

Article 20 – Services de soutien généraux

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes aient accès à des services facilitant leur rétablissement. Ces mesures devraient inclure, si nécessaire, des services tels que le conseil juridique et psychologique, l'assistance financière, les services de logement, l'éducation, la formation et l'assistance en matière de recherche d'emploi.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes aient accès à des services de santé et des services sociaux, que les services disposent des ressources adéquates et que les professionnels soient formés afin de fournir une assistance aux victimes et de les orienter vers les services adéquats.

Article 21 – Soutien en matière de plaintes individuelles/collectives

Les Parties veillent à ce que les victimes bénéficient d'informations sur les mécanismes régionaux et internationaux de plaintes individuelles/collectives applicables et de l'accès à ces mécanismes. Les Parties promeuvent la mise à disposition d'un soutien sensible et avisé aux victimes dans la présentation de leurs plaintes.

Article 22 – Services de soutien spécialisés

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour fournir ou aménager, selon une répartition géographique adéquate, des services de soutien spécialisés immédiats, à court et à long terme, à toute victime ayant fait l'objet de tout acte de violence couvert par le champ d'application de la présente Convention.

- 2 Parties shall provide or arrange for specialist women's support services to all women victims of violence and their children.

Article 23 – Shelters

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting-up of appropriate, easily accessible shelters in sufficient numbers to provide safe accommodation for and to reach out pro-actively to victims, especially women and their children.

Article 24 – Telephone helplines

Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up state-wide round-the-clock (24/7) telephone helplines free of charge to provide advice to callers, confidentially or with due regard for their anonymity, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

Article 25 – Support for victims of sexual violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting up of appropriate, easily accessible rape crisis or sexual violence referral centres for victims in sufficient numbers to provide for medical and forensic examination, trauma support and counselling for victims.

Article 26 – Protection and support for child witnesses

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that in the provision of protection and support services to victims, due account is taken of the rights and needs of child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Measures taken pursuant to this article shall include age-appropriate psychosocial counselling for child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention and shall give due regard to the best interests of the child.

Article 27 – Reporting

Parties shall take the necessary measures to encourage any person witness to the commission of acts of violence covered by the scope of this Convention or who has reasonable grounds to believe that such an act may be committed, or that further acts of violence are to be expected, to report this to the competent organisations or authorities.

Article 28 – Reporting by professionals

Parties shall take the necessary measures to ensure that the confidentiality rules imposed by internal law on certain professionals do not constitute an obstacle to the possibility, under appropriate conditions, of their reporting to the competent organisations or authorities if they have reasonable grounds to believe that a serious act of violence covered by the scope of this Convention, has been committed and further serious acts of violence are to be expected.

- 2 Les Parties fournissent ou aménagent des services de soutien spécialisés pour toutes les femmes victimes de violence et leurs enfants.

Article 23 – Refuges

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour permettre la mise en place de refuges appropriés, facilement accessibles et en nombre suffisant, afin d'offrir des logements sûrs pour les victimes, en particulier les femmes et leurs enfants, et pour les aider de manière proactive.

Article 24 – Permanences téléphoniques

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour mettre en place à l'échelle nationale des permanences téléphoniques gratuites, accessibles vingt-quatre heures sur vingt-quatre, sept jours sur sept, pour fournir aux personnes qui appellent, de manière confidentielle ou dans le respect de leur anonymat, des conseils concernant toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention.

Article 25 – Soutien aux victimes de violence sexuelle

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour permettre la mise en place de centres d'aide d'urgence pour les victimes de viols et de violences sexuelles, appropriés, facilement accessibles et en nombre suffisant, afin de leur dispenser un examen médical et médico-légal, un soutien lié au traumatisme et des conseils.

Article 26 – Protection et soutien des enfants témoins

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que, dans l'offre des services de protection et de soutien aux victimes, les droits et les besoins des enfants témoins de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention soient dûment pris en compte.
- 2 Les mesures prises conformément au présent article incluent les conseils psychosociaux adaptés à l'âge des enfants témoins de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention et tiennent dûment compte de l'intérêt supérieur de l'enfant.

Article 27 – Signalement

Les Parties prennent les mesures nécessaires pour encourager toute personne témoin de la commission de tout acte de violence couvert par le champ d'application de la présente Convention, ou qui a de sérieuses raisons de croire qu'un tel acte pourrait être commis ou que des nouveaux actes de violence sont à craindre, à les signaler aux organisations ou autorités compétentes.

Article 28 – Signalement par les professionnels

Les Parties prennent les mesures nécessaires pour que les règles de confidentialité imposées par leur droit interne à certains professionnels ne constituent pas un obstacle à la possibilité, dans les conditions appropriées, d'adresser un signalement aux organisations ou autorités compétentes s'ils ont de sérieuses raisons de croire qu'un acte grave de violence couvert par le champ d'application de la présente Convention a été commis et que de nouveaux actes graves de violence sont à craindre.

Chapter V – Substantive law

Article 29 – Civil lawsuits and remedies

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims with adequate civil remedies against the perpetrator.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims, in accordance with the general principles of international law, with adequate civil remedies against State authorities that have failed in their duty to take the necessary preventive or protective measures within the scope of their powers.

Article 30 – Compensation

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have the right to claim compensation from perpetrators for any of the offences established in accordance with this Convention.
- 2 Adequate State compensation shall be awarded to those who have sustained serious bodily injury or impairment of health, to the extent that the damage is not covered by other sources such as the perpetrator, insurance or State-funded health and social provisions. This does not preclude Parties from claiming regress for compensation awarded from the perpetrator, as long as due regard is paid to the victim's safety.

- 3 Measures taken pursuant to paragraph 2 shall ensure the granting of compensation within a reasonable time.

Article 31 – Custody, visitation rights and safety

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in the determination of custody and visitation rights of children, incidents of violence covered by the scope of this Convention are taken into account.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the exercise of any visitation or custody rights does not jeopardise the rights and safety of the victim or children.

Article 32 – Civil consequences of forced marriages

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that marriages concluded under force may be voidable, annulled or dissolved without undue financial or administrative burden placed on the victim.

Article 33 – Psychological violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of seriously impairing a person's psychological integrity through coercion or threats is criminalised.

Article 34 – Stalking

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of repeatedly engaging in threatening conduct directed at another person, causing her or him to fear for her or his safety, is criminalised.

Chapitre V – Droit matériel

Article 29 – Procès civil et voies de droit

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour fournir aux victimes des recours civils adéquats à l'encontre de l'auteur de l'infraction.
- 2 Conformément aux principes généraux du droit international, les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour fournir aux victimes des réparations civiles adéquates à l'encontre des autorités étatiques ayant manqué à leur devoir de prendre des mesures de prévention ou de protection nécessaires dans la limite de leurs pouvoirs.

Article 30 – Indemnisation

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes aient le droit de demander une indemnisation de la part des auteurs de toute infraction établie conformément à la présente Convention.
- 2 Une indemnisation adéquate par Etat devrait être octroyée à ceux qui ont subi des atteintes graves à l'intégrité corporelle ou à la santé, dans la mesure où le préjudice n'est pas couvert par d'autres sources, notamment par l'auteur de l'infraction, par les assurances ou par les services sociaux et médicaux financés par l'Etat. Cela n'empêche pas les Parties de demander à l'auteur de l'infraction le remboursement de l'indemnisation octroyée, à condition que la sécurité de la victime soit dûment prise en compte.
- 3 Les mesures prises conformément au paragraphe 2 doivent garantir l'octroi de l'indemnisation dans un délai raisonnable.

Article 31 – Garde, droit de visite et sécurité

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que, lors de la détermination des droits de garde et de visite concernant les enfants, les incidents de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention soient pris en compte.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l'exercice de tout droit de visite ou de garde ne compromette pas les droits et la sécurité de la victime ou des enfants.

Article 32 – Conséquences civiles des mariages forcés

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les mariages contractés en ayant recours à la force puissent être annulables, annulés ou dissous sans faire peser sur la victime une charge financière ou administrative excessive.

Article 33 – Violence psychologique

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale le fait, lorsqu'il est commis intentionnellement, de porter gravement atteinte à l'intégrité psychologique d'une personne par la contrainte ou les menaces.

Article 34 – Harcèlement

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale le fait, lorsqu'il est commis intentionnellement, d'adopter, à plusieurs reprises, un comportement menaçant dirigé envers une autre personne, conduisant celle-ci à craindre pour sa sécurité.

Article 35 – Physical violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of committing acts of physical violence against another person is criminalised.

Article 36 – Sexual violence, including rape

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:
 - a engaging in non-consensual vaginal, anal or oral penetration of a sexual nature of the body of another person with any bodily part or object;
 - b engaging in other non-consensual acts of a sexual nature with a person;
 - c causing another person to engage in non-consensual acts of a sexual nature with a third person.
- 2 Consent must be given voluntarily as the result of the person's free will assessed in the context of the surrounding circumstances.
- 3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the provisions of paragraph 1 also apply to acts committed against former or current spouses or partners as recognised by internal law.

Article 37 – Forced marriage

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of forcing an adult or a child to enter into a marriage is criminalised.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of luring an adult or a child to the territory of a Party or State other than the one she or he resides in with the purpose of forcing this adult or child to enter into a marriage is criminalised.

Article 38 – Female genital mutilation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a excising, infibulating or performing any other mutilation to the whole or any part of a woman's labia majora, labia minora or clitoris;
- b coercing or procuring a woman to undergo any of the acts listed in point a;
- c inciting, coercing or procuring a girl to undergo any of the acts listed in point a.

Article 39 – Forced abortion and forced sterilisation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a performing an abortion on a woman without her prior and informed consent;

Article 35 – Violence physique

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale le fait, lorsqu'il est commis intentionnellement, de commettre des actes de violence physique à l'égard d'une autre personne.

Article 36 – Violence sexuelle, y compris le viol

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale, lorsqu'ils sont commis intentionnellement :
 - a la pénétration vaginale, anale ou orale non consentie, à caractère sexuel, du corps d'autrui avec toute partie du corps ou avec un objet ;
 - b les autres actes à caractère sexuel non consentis sur autrui ;
 - c le fait de contraindre autrui à se livrer à des actes à caractère sexuel non consentis avec un tiers.
- 2 Le consentement doit être donné volontairement comme résultat de la volonté libre de la personne considérée dans le contexte des circonstances environnantes.
- 3 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les dispositions du paragraphe 1 s'appliquent également à des actes commis contre les anciens ou actuels conjoints ou partenaires, conformément à leur droit interne.

Article 37 – Mariages forcés

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale le fait, lorsqu'il est commis intentionnellement, de forcer un adulte ou un enfant à contracter un mariage.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infraction pénale le fait, lorsqu'il est commis intentionnellement, de tromper un adulte ou un enfant afin de l'emmener sur le territoire d'une Partie ou d'un Etat autre que celui où il réside avec l'intention de le forcer à contracter un mariage.

Article 38 – Mutilations génitales féminines

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infractions pénales, lorsqu'ils sont commis intentionnellement :

- a l'excision, l'infibulation ou toute autre mutilation de la totalité ou partie des labia majora, labia minora ou clitoris d'une femme ;
- b le fait de contraindre une femme à subir tout acte énuméré au point a ou de lui fournir les moyens à cette fin ;
- c le fait d'inciter ou de contraindre une fille à subir tout acte énuméré au point a ou de lui fournir les moyens à cette fin.

Article 39 – Avortement et stérilisation forcés

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infractions pénales, lorsqu'ils sont commis intentionnellement :

- a le fait de pratiquer un avortement chez une femme sans son accord préalable et éclairé ;

- b performing surgery which has the purpose or effect of terminating a woman's capacity to naturally reproduce without her prior and informed consent or understanding of the procedure.

Article 40 – Sexual harassment

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that any form of unwanted verbal, non-verbal or physical conduct of a sexual nature with the purpose or effect of violating the dignity of a person, in particular when creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment, is subject to criminal or other legal sanction.

Article 41 – Aiding or abetting and attempt

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as an offence, when committed intentionally, aiding or abetting the commission of the offences established in accordance with Articles 33, 34, 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as offences, when committed intentionally, attempts to commit the offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.

Article 42 – Unacceptable justifications for crimes, including crimes committed in the name of so-called "honour"

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in criminal proceedings initiated following the commission of any of the acts of violence covered by the scope of this Convention, culture, custom, religion, tradition or so-called "honour" shall not be regarded as justification for such acts. This covers, in particular, claims that the victim has transgressed cultural, religious, social or traditional norms or customs of appropriate behaviour.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that incitement by any person of a child to commit any of the acts referred to in paragraph 1 shall not diminish the criminal liability of that person for the acts committed.

Article 43 – Application of criminal offences

The offences established in accordance with this Convention shall apply irrespective of the nature of the relationship between victim and perpetrator.

Article 44 – Jurisdiction

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:
 - a in their territory; or
 - b on board a ship flying their flag; or
 - c on board an aircraft registered under their laws; or
 - d by one of their nationals; or
 - e by a person who has her or his habitual residence in their territory.

- b le fait de pratiquer une intervention chirurgicale qui a pour objet ou pour effet de mettre fin à la capacité d'une femme de se reproduire naturellement sans son accord préalable et éclairé ou sans sa compréhension de la procédure.

Article 40 – Harcèlement sexuel

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que toute forme de comportement non désiré, verbal, non-verbal ou physique, à caractère sexuel, ayant pour objet ou pour effet de violer la dignité d'une personne, en particulier lorsque ce comportement crée un environnement intimidant, hostile, dégradant, humiliant ou offensant, soit soumise à des sanctions pénales ou autres sanctions légales.

Article 41 – Aide ou complicité et tentative

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infractions pénales, lorsqu'elles sont commises intentionnellement, l'aide ou la complicité dans la commission des infractions établies conformément aux articles 33, 34, 35, 36, 37, 38.a et 39 de la présente Convention.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour ériger en infractions pénales, lorsqu'elles sont commises intentionnellement, les tentatives de commission des infractions établies conformément aux articles 35, 36, 37, 38.a et 39 de la présente Convention.

Article 42 – Justification inacceptable des infractions pénales, y compris les crimes commis au nom du prétendu « honneur »

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour s'assurer que, dans les procédures pénales diligentées à la suite de la commission de l'un des actes de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention, la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu « honneur » ne soient pas considérés comme justifiant de tels actes. Cela couvre, en particulier, les allégations selon lesquelles la victime aurait transgressé des normes ou coutumes culturelles, religieuses, sociales ou traditionnelles relatives à un comportement approprié.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l'incitation faite par toute personne à un enfant de commettre tout acte mentionné au paragraphe 1 ne diminue pas la responsabilité pénale de cette personne pour les actes commis.

Article 43 – Application des infractions pénales

Les infractions établies conformément à la présente Convention s'appliquent indépendamment de la nature de la relation entre la victime et l'auteur de l'infraction.

Article 44 – Compétence

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour établir leur compétence à l'égard de toute infraction établie conformément à la présente Convention, lorsque l'infraction est commise :
 - a sur leur territoire ; ou
 - b à bord d'un navire battant leur pavillon ; ou
 - c à bord d'un aéronef immatriculé selon leurs lois internes ; ou
 - d par un de leurs ressortissants ; ou
 - e par une personne ayant sa résidence habituelle sur leur territoire.

- Parties shall endeavour to take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention where the offence is committed against one of their nationals or a person who has her or his habitual residence in their territory.
- 3 For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction is not subordinated to the condition that the acts are criminalised in the territory where they were committed.
 - 4 For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction as regards points d and e of paragraph 1 is not subordinated to the condition that the prosecution can only be initiated following the reporting by the victim of the offence or the laying of information by the State of the place where the offence was committed.
 - 5 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention, in cases where an alleged perpetrator is present on their territory and they do not extradite her or him to another Party, solely on the basis of her or his nationality.
 - 6 When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult each other with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.
 - 7 Without prejudice to the general rules of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with its internal law.

Article 45 – Sanctions and measures

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the offences established in accordance with this Convention are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, taking into account their seriousness. These sanctions shall include, where appropriate, sentences involving the deprivation of liberty which can give rise to extradition.
- 2 Parties may adopt other measures in relation to perpetrators, such as:
 - monitoring or supervision of convicted persons;
 - withdrawal of parental rights, if the best interests of the child, which may include the safety of the victim, cannot be guaranteed in any other way.

Article 46 – Aggravating circumstances

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following circumstances, insofar as they do not already form part of the constituent elements of the offence, may, in conformity with the relevant provisions of internal law, be taken into consideration as aggravating circumstances in the determination of the sentence in relation to the offences established in accordance with this Convention:

- a the offence was committed against a former or current spouse or partner as recognised by internal law, by a member of the family, a person cohabiting with the victim or a person having abused her or his authority;
- b the offence, or related offences, were committed repeatedly;
- c the offence was committed against a person made vulnerable by particular circumstances;

- 2 Les Parties s'efforcent de prendre les mesures législatives ou autres nécessaires pour établir leur compétence à l'égard de toute infraction établie conformément à la présente Convention, lorsque l'infraction est commise contre l'un de leurs ressortissants ou contre une personne ayant sa résidence habituelle sur leur territoire.
- 3 Pour la poursuite des infractions établies conformément aux articles 36, 37, 38 et 39 de la présente Convention, les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l'établissement de leur compétence ne soit pas subordonné à la condition que les faits soient également incriminés sur le territoire où ils ont été commis.
- 4 Pour la poursuite des infractions établies conformément aux articles 36, 37, 38 et 39 de la présente Convention, les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l'établissement de leur compétence au titre des points d et e du paragraphe 1 ne soit pas subordonné à la condition que la poursuite soit précédée d'une plainte de la victime ou d'une dénonciation de l'Etat du lieu où l'infraction a été commise.
- 5 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour établir leur compétence à l'égard de toute infraction établie conformément à la présente Convention, dans les cas où l'auteur présumé est présent sur leur territoire et ne peut être extradé vers une autre Partie uniquement en raison de sa nationalité.
- 6 Lorsque plusieurs Parties revendiquent leur compétence à l'égard d'une infraction présumée établie conformément à la présente Convention, les Parties concernées se concertent, le cas échéant, afin de déterminer la mieux à même d'exercer les poursuites.
- 7 Sans préjudice des règles générales de droit international, la présente Convention n'exclut aucune compétence pénale exercée par une Partie conformément à son droit interne.

Article 45 – Sanctions et mesures

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les infractions établies conformément à la présente Convention soient passibles de sanctions effectives, proportionnées et dissuasives, au regard de leur gravité. Celles-ci incluent, le cas échéant, des peines privatives de liberté pouvant donner lieu à l'extradition.
- 2 Les Parties peuvent adopter d'autres mesures à l'égard des auteurs d'infractions, telles que :
 - le suivi ou la surveillance de la personne condamnée;
 - la déchéance des droits parentaux si l'intérêt supérieur de l'enfant, qui peut inclure la sécurité de la victime, ne peut être garanti d'aucune autre façon.

Article 46 – Circonstances aggravantes

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires afin que les circonstances suivantes, pour autant qu'elles ne relèvent pas déjà des éléments constitutifs de l'infraction, puissent, conformément aux dispositions pertinentes de leur droit interne, être prises en compte en tant que circonstances aggravantes lors de la détermination des peines relatives aux infractions établies conformément à la présente Convention :

- a l'infraction a été commise à l'encontre d'un ancien ou actuel conjoint ou partenaire, conformément au droit interne, par un membre de la famille, une personne cohabitant avec la victime, ou une personne ayant abusé de son autorité;
- b l'infraction, ou les infractions apparentées, ont été commises de manière répétée;
- c l'infraction a été commise à l'encontre d'une personne rendue vulnérable du fait de circonstances particulières;

- d the offence was committed against or in the presence of a child;
- e the offence was committed by two or more people acting together;
- f the offence was preceded or accompanied by extreme levels of violence;
- g the offence was committed with the use or threat of a weapon;
- h the offence resulted in severe physical or psychological harm for the victim;
- i the perpetrator had previously been convicted of offences of a similar nature.

Article 47 – Sentences passed by another Party

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the possibility of taking into account final sentences passed by another Party in relation to the offences established in accordance with this Convention when determining the sentence.

Article 48 – Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to prohibit mandatory alternative dispute resolution processes, including mediation and conciliation, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that if the payment of a fine is ordered, due account shall be taken of the ability of the perpetrator to assume his or her financial obligations towards the victim.

Chapter VI – Investigation, prosecution, procedural law and protective measures

Article 49 – General obligations

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that investigations and judicial proceedings in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention are carried out without undue delay while taking into consideration the rights of the victim during all stages of the criminal proceedings.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures, in conformity with the fundamental principles of human rights and having regard to the gendered understanding of violence, to ensure the effective investigation and prosecution of offences established in accordance with this Convention.

Article 50 – Immediate response, prevention and protection

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies respond to all forms of violence covered by the scope of this Convention promptly and appropriately by offering adequate and immediate protection to victims.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies engage promptly and appropriately in the prevention and protection against all forms of violence covered by the scope of this Convention, including the employment of preventive operational measures and the collection of evidence.

- d l'infraction a été commise à l'encontre ou en présence d'un enfant;
- e l'infraction a été commise par deux ou plusieurs personnes agissant ensemble;
- f l'infraction a été précédée ou accompagnée d'une violence d'une extrême gravité;
- g l'infraction a été commise avec l'utilisation ou la menace d'une arme;
- h l'infraction a entraîné de graves dommages physiques ou psychologiques pour la victime;
- i l'auteur a été condamné antérieurement pour des faits de nature similaire.

Article 47 – Condamnations dans une autre Partie

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour prévoir la possibilité de prendre en compte, dans le cadre de l'appréciation de la peine, les condamnations définitives prononcées dans une autre Partie pour les infractions établies conformément à la présente Convention.

Article 48 – Interdiction des modes alternatifs de résolution des conflits ou des condamnations obligatoires

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour interdire les modes alternatifs de résolution des conflits obligatoires, y compris la médiation et la conciliation, en ce qui concerne toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que, si le paiement d'une amende est ordonné, la capacité de l'auteur de l'infraction à faire face aux obligations financières qu'il a envers la victime soit dûment prise en compte.

Chapitre VI – Enquêtes, poursuites, droit procédural et mesures de protection

Article 49 – Obligations générales

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les enquêtes et les procédures judiciaires relatives à toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention soient traitées sans retard injustifié tout en prenant en considération les droits de la victime à toutes les étapes des procédures pénales.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires, conformément aux principes fondamentaux des droits de l'homme et en prenant en considération la compréhension de la violence fondée sur le genre, pour garantir une enquête et une poursuite effectives des infractions établies conformément à la présente Convention.

Article 50 – Réponse immédiate, prévention et protection

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les services répressifs responsables répondent rapidement et de manière appropriée à toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention en offrant une protection adéquate et immédiate aux victimes.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les services répressifs responsables engagent rapidement et de manière appropriée la prévention et la protection contre toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention, y compris l'emploi de mesures opérationnelles préventives et la collecte des preuves.

Article 51 – Risk assessment and risk management

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that an assessment of the lethality risk, the seriousness of the situation and the risk of repeated violence is carried out by all relevant authorities in order to manage the risk and if necessary to provide co-ordinated safety and support.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the assessment referred to in paragraph 1 duly takes into account, at all stages of the investigation and application of protective measures, the fact that perpetrators of acts of violence covered by the scope of this Convention possess or have access to firearms.

Article 52 – Emergency barring orders

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the competent authorities are granted the power to order, in situations of immediate danger, a perpetrator of domestic violence to vacate the residence of the victim or person at risk for a sufficient period of time and to prohibit the perpetrator from entering the residence of or contacting the victim or person at risk. Measures taken pursuant to this article shall give priority to the safety of victims or persons at risk.

Article 53 – Restraining or protection orders

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that appropriate restraining or protection orders are available to victims of all forms of violence covered by the scope of this Convention.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the restraining or protection orders referred to in paragraph 1 are:
 - available for immediate protection and without undue financial or administrative burdens placed on the victim;
 - issued for a specified period or until modified or discharged;
 - where necessary, issued on an *ex parte* basis which has immediate effect;
 - available irrespective of, or in addition to, other legal proceedings;
 - allowed to be introduced in subsequent legal proceedings.
- 3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that breaches of restraining or protection orders issued pursuant to paragraph 1 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or other legal sanctions.

Article 54 – Investigations and evidence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in any civil or criminal proceedings, evidence relating to the sexual history and conduct of the victim shall be permitted only when it is relevant and necessary.

Article 55 – *Ex parte* and *ex officio* proceedings

- 1 Parties shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38 and 39 of this Convention shall not be wholly dependant upon a report or complaint filed by a victim if the offence was committed in whole or in part

Article 51 – Appréciation et gestion des risques

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour qu'une appréciation du risque de létalité, de la gravité de la situation et du risque de réitération de la violence soit faite par toutes les autorités pertinentes afin de gérer le risque et garantir, si nécessaire, une sécurité et un soutien coordonnés.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l'appréciation mentionnée au paragraphe 1 prenne dûment en compte, à tous les stades de l'enquête et de l'application des mesures de protection, le fait que l'auteur d'actes de violence couverts par le champ d'application de la présente Convention possède ou ait accès à des armes à feu.

Article 52 – Ordonnances d'urgence d'interdiction

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les autorités compétentes se voient reconnaître le pouvoir d'ordonner, dans des situations de danger immédiat, à l'auteur de violence domestique de quitter la résidence de la victime ou de la personne en danger pour une période de temps suffisante et d'interdire à l'auteur d'entrer dans le domicile de la victime ou de la personne en danger ou de la contacter. Les mesures prises conformément au présent article doivent donner la priorité à la sécurité des victimes ou des personnes en danger.

Article 53 – Ordonnances d'injonction ou de protection

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que des ordonnances d'injonction ou de protection appropriées soient disponibles pour les victimes de toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les ordonnances d'injonction ou de protection mentionnées au paragraphe 1 soient:
 - disponibles pour une protection immédiate et sans charge financière ou administrative excessive pesant sur la victime;
 - émises pour une période spécifiée, ou jusqu'à modification ou révocation;
 - le cas échéant, émises *ex parte* avec effet immédiat;
 - disponibles indépendamment ou cumulativement à d'autres procédures judiciaires;
 - autorisées à être introduites dans les procédures judiciaires subséquentes.
- 3 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que la violation des ordonnances d'injonction ou de protection émises conformément au paragraphe 1 fasse l'objet de sanctions pénales, ou d'autres sanctions légales, effectives, proportionnées et dissuasives.

Article 54 – Enquêtes et preuves

Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que, dans toute procédure civile ou pénale, les preuves relatives aux antécédents sexuels et à la conduite de la victime ne soient recevables que lorsque cela est pertinent et nécessaire.

Article 55 – Procédures *ex parte* et *ex officio*

- 1 Les Parties veillent à ce que les enquêtes ou les poursuites d'infractions établies conformément aux articles 35, 36, 37, 38 et 39 de la présente Convention ne dépendent pas entièrement d'une dénonciation ou d'une plainte de la victime lorsque l'infraction a été commise, en partie

on its territory, and that the proceedings may continue even if the victim withdraws her or his statement or complaint.

- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure, in accordance with the conditions provided for by their internal law, the possibility for governmental and non-governmental organisations and domestic violence counsellors to assist and/or support victims, at their request, during investigations and judicial proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention.

Article 56 – Measures of protection

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect the rights and interests of victims, including their special needs as witnesses, at all stages of investigations and judicial proceedings, in particular by:
 - a providing for their protection, as well as that of their families and witnesses, from intimidation, retaliation and repeat victimisation;
 - b ensuring that victims are informed, at least in cases where the victims and the family might be in danger, when the perpetrator escapes or is released temporarily or definitively;
 - c informing them, under the conditions provided for by internal law, of their rights and the services at their disposal and the follow-up given to their complaint, the charges, the general progress of the investigation or proceedings, and their role therein, as well as the outcome of their case;
 - d enabling victims, in a manner consistent with the procedural rules of internal law, to be heard, to supply evidence and have their views, needs and concerns presented, directly or through an intermediary, and considered;
 - e providing victims with appropriate support services so that their rights and interests are duly presented and taken into account;
 - f ensuring that measures may be adopted to protect the privacy and the image of the victim;
 - g ensuring that contact between victims and perpetrators within court and law enforcement agency premises is avoided where possible;
 - h providing victims with independent and competent interpreters when victims are parties to proceedings or when they are supplying evidence;
 - i enabling victims to testify, according to the rules provided by their internal law, in the courtroom without being present or at least without the presence of the alleged perpetrator, notably through the use of appropriate communication technologies, where available.

- 2 A child victim and child witness of violence against women and domestic violence shall be afforded, where appropriate, special protection measures taking into account the best interests of the child.

Article 57 – Legal aid

Parties shall provide for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by their internal law.

ou en totalité, sur leur territoire, et à ce que la procédure puisse se poursuivre même si la victime se rétracte ou retire sa plainte.

- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour garantir, conformément aux conditions prévues par leur droit interne, la possibilité pour les organisations gouvernementales et non gouvernementales et les conseillers spécialisés dans la violence domestique, d'assister et/ou de soutenir les victimes, sur demande de leur part, au cours des enquêtes et des procédures judiciaires relatives aux infractions établies conformément à la présente Convention.

Article 56 – Mesures de protection

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour protéger les droits et les intérêts des victimes, y compris leurs besoins spécifiques en tant que témoins, à tous les stades des enquêtes et des procédures judiciaires, en particulier:
 - a en veillant à ce qu'elles soient, ainsi que leurs familles et les témoins à charge, à l'abri des risques d'intimidation, de représailles et de nouvelle victimisation;
 - b en veillant à ce que les victimes soient informées, au moins dans les cas où les victimes et la famille pourraient être en danger, lorsque l'auteur de l'infraction s'évade ou est libéré temporairement ou définitivement;
 - c en les tenant informées, selon les conditions prévues par leur droit interne, de leurs droits et des services à leur disposition, et des suites données à leur plainte, des chefs d'accusation retenus, du déroulement général de l'enquête ou de la procédure, et de leur rôle au sein de celle-ci ainsi que de la décision rendue;
 - d en donnant aux victimes, conformément aux règles de procédure de leur droit interne, la possibilité d'être entendues, de fournir des éléments de preuve et de présenter leurs vues, besoins et préoccupations, directement ou par le recours à un intermédiaire, et que ceux-ci soient examinés;
 - e en fournissant aux victimes une assistance appropriée pour que leurs droits et intérêts soient dûment présentés et pris en compte;
 - f en veillant à ce que des mesures pour protéger la vie privée et l'image de la victime puissent être prises;
 - g en veillant, lorsque cela est possible, à ce que les contacts entre les victimes et les auteurs d'infractions à l'intérieur des tribunaux et des locaux des services répressifs soient évités;
 - h en fournissant aux victimes des interprètes indépendants et compétents, lorsque les victimes sont parties aux procédures ou lorsqu'elles fournissent des éléments de preuve;
 - i en permettant aux victimes de témoigner en salle d'audience, conformément aux règles prévues par leur droit interne, sans être présentes, ou du moins sans que l'auteur présumé de l'infraction ne soit présent, notamment par le recours aux technologies de communication appropriées, si elles sont disponibles.
- 2 Un enfant victime et témoin de violence à l'égard des femmes et de violence domestique doit, le cas échéant, se voir accorder des mesures de protection spécifiques prenant en compte l'intérêt supérieur de l'enfant.

Article 57 – Aide juridique

Les Parties veillent à ce que les victimes aient droit à une assistance juridique et à une aide juridique gratuite selon les conditions prévues par leur droit interne.

Article 58 – Statute of limitation

Parties shall take the necessary legislative and other measures to ensure that the statute of limitation for initiating any legal proceedings with regard to the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, shall continue for a period of time that is sufficient and commensurate with the gravity of the offence in question, to allow for the efficient initiation of proceedings after the victim has reached the age of majority.

Chapter VII – Migration and asylum

Article 59 – Residence status

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims whose residence status depends on that of the spouse or partner as recognised by internal law, in the event of the dissolution of the marriage or the relationship, are granted in the event of particularly difficult circumstances, upon application, an autonomous residence permit irrespective of the duration of the marriage or the relationship. The conditions relating to the granting and duration of the autonomous residence permit are established by internal law.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims may obtain the suspension of expulsion proceedings initiated in relation to a residence status dependent on that of the spouse or partner as recognised by internal law to enable them to apply for an autonomous residence permit.
- 3 Parties shall issue a renewable residence permit to victims in one of the two following situations, or in both:
 - a where the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;
 - b where the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.
- 4 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of forced marriage brought into another country for the purpose of the marriage and who, as a result, have lost their residence status in the country where they habitually reside, may regain this status.

Article 60 – Gender-based asylum claims

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that gender-based violence against women may be recognised as a form of persecution within the meaning of Article 1, A (2), of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and as a form of serious harm giving rise to complementary/subsidiary protection.
- 2 Parties shall ensure that a gender-sensitive interpretation is given to each of the Convention grounds and that where it is established that the persecution feared is for one or more of these grounds, applicants shall be granted refugee status according to the applicable relevant instruments.
- 3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to develop gender-sensitive reception procedures and support services for asylum-seekers as well as gender guidelines and

Article 58 – Prescription

Les Parties prennent les mesures législatives et autres nécessaires pour que le délai de prescription pour engager toute poursuite du chef des infractions établies conformément aux articles 36, 37, 38 et 39 de la présente Convention, continue de courir pour une durée suffisante et proportionnelle à la gravité de l'infraction en question, afin de permettre la mise en œuvre efficace des poursuites, après que la victime a atteint l'âge de la majorité.

Chapitre VII – Migration et asile

Article 59 – Statut de résident

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour garantir que les victimes, dont le statut de résident dépend de celui de leur conjoint ou de leur partenaire, conformément à leur droit interne, se voient accorder, sur demande, dans l'éventualité de la dissolution du mariage ou de la relation, en cas de situations particulièrement difficiles, un permis de résidence autonome, indépendamment de la durée du mariage ou de la relation. Les conditions relatives à l'octroi et à la durée du permis de résidence autonome sont établies conformément au droit interne.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes puissent obtenir la suspension des procédures d'expulsion initiées du fait que leur statut de résident dépend de celui de leur conjoint ou de leur partenaire, conformément à leur droit interne, pour leur permettre de demander un permis de résidence autonome.
- 3 Les Parties délivrent un permis de résidence renouvelable aux victimes, dans l'une ou les deux situations suivantes:
 - a lorsque l'autorité compétente considère que leur séjour est nécessaire au regard de leur situation personnelle;
 - b lorsque l'autorité compétente considère que leur séjour est nécessaire aux fins de leur coopération avec les autorités compétentes dans le cadre d'une enquête ou de procédures pénales.
- 4 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes de mariages forcés amenées dans un autre pays aux fins de ce mariage, et qui perdent en conséquence leur statut de résident dans le pays où elles résident habituellement, puissent récupérer ce statut.

Article 60 – Demandes d'asile fondées sur le genre

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que la violence à l'égard des femmes fondée sur le genre puisse être reconnue comme une forme de persécution au sens de l'article 1, A (2), de la Convention relative au statut des réfugiés de 1951 et comme une forme de préjudice grave donnant lieu à une protection complémentaire/subsidaire.
- 2 Les Parties veillent à ce qu'une interprétation sensible au genre soit appliquée à chacun des motifs de la Convention et à ce que les demandeurs d'asile se voient octroyer le statut de réfugié dans les cas où il a été établi que la crainte de persécution est fondée sur l'un ou plusieurs de ces motifs, conformément aux instruments pertinents applicables.
- 3 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour développer des procédures d'accueil sensibles au genre et des services de soutien pour les demandeurs d'asile, ainsi

gender-sensitive asylum procedures, including refugee status determination and application for international protection.

Article 61 – Non-refoulement

- 1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to respect the principle of non-refoulement in accordance with existing obligations under international law.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of violence against women who are in need of protection, regardless of their status or residence, shall not be returned under any circumstances to any country where their life would be at risk or where they might be subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment.

Chapter VIII – International co-operation

Article 62 – General principles

- 1 Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through the application of relevant international and regional instruments on co-operation in civil and criminal matters, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:
 - a preventing, combating and prosecuting all forms of violence covered by the scope of this Convention;
 - b protecting and providing assistance to victims;
 - c investigations or proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention;
 - d enforcing relevant civil and criminal judgments issued by the judicial authorities of Parties, including protection orders.
- 2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of an offence established in accordance with this Convention and committed in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence.
- 3 If a Party that makes mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by another Party to this Convention conditional on the existence of a treaty receives a request for such legal co-operation from a Party with which it has not concluded such a treaty, it may consider this Convention to be the legal basis for mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by the other Party in respect of the offences established in accordance with this Convention.
- 4 Parties shall endeavour to integrate, where appropriate, the prevention and the fight against violence against women and domestic violence in assistance programmes for development provided for the benefit of third States, including by entering into bilateral and multilateral agreements with third States with a view to facilitating the protection of victims in accordance with Article 18, paragraph 5.

que des lignes directrices fondées sur le genre et des procédures d'asile sensibles au genre, y compris pour l'octroi du statut de réfugié et pour la demande de protection internationale.

Article 61 – Non-refoulement

- 1 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour respecter le principe de non-refoulement, conformément aux obligations existantes découlant du droit international.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes de violence à l'égard des femmes nécessitant une protection, indépendamment de leur statut ou lieu de résidence, ne puissent en aucune circonstance être refoulées vers un pays où leur vie serait en péril ou dans lequel elles pourraient être victimes de torture ou de peines ou traitements inhumains ou dégradants.

Chapitre VIII – Coopération internationale

Article 62 – Principes généraux

- 1 Les Parties coopèrent, conformément aux dispositions de la présente Convention, et en application des instruments internationaux et régionaux pertinents, relatifs à la coopération en matière civile et pénale, des arrangements reposant sur des législations uniformes ou réciproques et de leur droit interne, dans la mesure la plus large possible, aux fins :
 - a de prévenir, combattre, et poursuivre toutes les formes de violence couvertes par le champ d'application de la présente Convention ;
 - b de protéger et assister les victimes ;
 - c de mener des enquêtes ou des procédures concernant les infractions établies conformément à la présente Convention ;
 - d d'appliquer les jugements civils et pénaux pertinents rendus par les autorités judiciaires des Parties, y compris les ordonnances de protection.
- 2 Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que les victimes d'une infraction établie conformément à la présente Convention et commise sur le territoire d'une Partie autre que celui sur lequel elles résident puissent porter plainte auprès des autorités compétentes de leur Etat de résidence.
- 3 Si une Partie qui subordonne l'entraide judiciaire en matière pénale, l'extradition ou l'exécution de jugements civils ou pénaux prononcés par une autre Partie à la présente Convention à l'existence d'un traité reçoit une demande concernant cette coopération en matière judiciaire d'une Partie avec laquelle elle n'a pas conclu pareil traité, elle peut considérer la présente Convention comme la base légale de l'entraide judiciaire en matière pénale, de l'extradition ou de l'exécution de jugements civils ou pénaux prononcés par une autre Partie à la présente Convention à l'égard des infractions établies conformément à la présente Convention.
- 4 Les Parties s'efforcent d'intégrer, le cas échéant, la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique dans les programmes d'assistance au développement conduits au profit d'Etats tiers, y compris la conclusion d'accords bilatéraux et multilatéraux avec des Etats tiers dans le but de faciliter la protection des victimes, conformément à l'article 18, paragraphe 5.

Article 63 – Measures relating to persons at risk

When a Party, on the basis of the information at its disposal, has reasonable grounds to believe that a person is at immediate risk of being subjected to any of the acts of violence referred to in Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention on the territory of another Party, the Party that has the information is encouraged to transmit it without delay to the latter for the purpose of ensuring that appropriate protection measures are taken. Where applicable, this information shall include details on existing protection provisions for the benefit of the person at risk.

Article 64 – Information

- 1 The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.
- 2 A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in preventing criminal offences established in accordance with this Convention or in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning such criminal offences or that it might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.
- 3 A Party receiving any information in accordance with paragraph 2 shall submit such information to its competent authorities in order that proceedings may be taken if they are considered appropriate, or that this information may be taken into account in relevant civil and criminal proceedings.

Article 65 – Data Protection

Personal data shall be stored and used pursuant to the obligations undertaken by the Parties under the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

Chapter IX – Monitoring mechanism

Article 66 – Group of experts on action against violence against women and domestic violence

- 1 The Group of experts on action against violence against women and domestic violence (hereinafter referred to as "GREVIO") shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.
- 2 GREVIO shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as multidisciplinary expertise. Its members shall be elected by the Committee of the Parties from among candidates nominated by the Parties for a term of office of four years, renewable once, and chosen from among nationals of the Parties.

Article 63 – Mesures relatives aux personnes en danger

Lorsqu'une Partie a, sur la base d'informations à sa disposition, de sérieuses raisons de penser qu'une personne risque d'être soumise de manière immédiate à l'un des actes de violence visés par les articles 36, 37, 38 et 39 de la présente Convention sur le territoire d'une autre Partie, la Partie disposant de l'information est encouragée à la transmettre sans délai à l'autre Partie dans le but d'assurer que les mesures de protection appropriées soient prises. Cette information doit contenir, le cas échéant, des indications sur des dispositions de protection existantes établies au bénéfice de la personne en danger.

Article 64 – Information

- 1 La Partie requise doit rapidement informer la Partie requérante du résultat final de l'action exercée conformément au présent chapitre. La Partie requise doit également informer rapidement la Partie requérante de toutes les circonstances qui rendent impossible l'exécution de l'action envisagée ou qui sont susceptibles de la retarder de manière significative.
- 2 Une Partie peut, dans la limite des règles de son droit interne, sans demande préalable, transférer à une autre Partie les informations obtenues dans le cadre de ses propres investigations lorsqu'elle considère que la divulgation de telles informations pourrait aider la Partie qui les reçoit à prévenir les infractions pénales établies conformément à la présente Convention, ou à entamer ou poursuivre les investigations ou les procédures relatives à de telles infractions pénales, ou qu'elle pourrait aboutir à une demande de coopération formulée par cette Partie conformément au présent chapitre.
- 3 La Partie qui reçoit toute information conformément au paragraphe 2 doit la communiquer à ses autorités compétentes de manière à ce que des procédures puissent être engagées si elles sont considérées comme étant appropriées, ou que cette information puisse être prise en compte dans les procédures civiles et pénales pertinentes.

Article 65 – Protection des données

Les données personnelles sont conservées et utilisées conformément aux obligations contractées par les Parties à la Convention pour la protection des personnes à l'égard du traitement automatisé des données à caractère personnel (STE n° 108).

Chapitre IX – Mécanisme de suivi

Article 66 – Groupe d'experts sur la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique

- 1 Le Groupe d'experts sur la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique (ci-après dénommé « GREVIO ») est chargé de veiller à la mise en œuvre de la présente Convention par les Parties.
- 2 Le GREVIO est composé de 10 membres au minimum et de 15 membres au maximum, en tenant compte d'une participation équilibrée entre les femmes et les hommes, et d'une participation géographiquement équilibrée, ainsi que d'une expertise multidisciplinaire. Ses membres sont élus par le Comité des Parties parmi des candidats désignés par les Parties, pour un mandat de quatre ans, renouvelable une fois, et choisis parmi des ressortissants des Parties.

- 3 The initial election of 10 members shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. The election of five additional members shall be held following the 25th ratification or accession.
- 4 The election of the members of GREVIO shall be based on the following principles:
 - a they shall be chosen according to a transparent procedure from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of human rights, gender equality, violence against women and domestic violence, or assistance to and protection of victims, or having demonstrated professional experience in the areas covered by this Convention;
 - b no two members of GREVIO may be nationals of the same State;
 - c they should represent the main legal systems;
 - d they should represent relevant actors and agencies in the field of violence against women and domestic violence;
 - e they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions, and shall be available to carry out their duties in an effective manner.
- 5 The election procedure of the members of GREVIO shall be determined by the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties, within a period of six months following the entry into force of this Convention.
- 6 GREVIO shall adopt its own rules of procedure.
- 7 Members of GREVIO, and other members of delegations carrying out the country visits as set forth in Article 68, paragraphs 9 and 14, shall enjoy the privileges and immunities established in the appendix to this Convention.

Article 67 – Committee of the Parties

- 1 The Committee of the Parties shall be composed of the representatives of the Parties to the Convention.
- 2 The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GREVIO. It shall subsequently meet whenever one third of the Parties, the President of the Committee of the Parties or the Secretary General so requests.
- 3 The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 68 – Procedure

- 1 Parties shall submit to the Secretary General of the Council of Europe, based on a questionnaire prepared by GREVIO, a report on legislative and other measures giving effect to the provisions of this Convention, for consideration by GREVIO.
- 2 GREVIO shall consider the report submitted in accordance with paragraph 1 with the representatives of the Party concerned.
- 3 Subsequent evaluation procedures shall be divided into rounds, the length of which is determined by GREVIO. At the beginning of each round GREVIO shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based and send out a questionnaire.

- 3 L'élection initiale de 10 membres est organisée dans un délai d'un an suivant la date d'entrée en vigueur de la présente Convention. L'élection de cinq membres additionnels est organisée après la vingt-cinquième ratification ou adhésion.
- 4 L'élection des membres du GREVIO se fonde sur les principes suivants:
 - a ils sont choisis selon une procédure transparente parmi des personnalités de haute moralité connues pour leur compétence en matière de droits de l'homme, d'égalité entre les femmes et les hommes, de violence à l'égard des femmes et de violence domestique ou d'assistance et protection des victimes, ou ayant une expérience professionnelle reconnue dans les domaines couverts par la présente Convention ;
 - b le GREVIO ne peut comprendre plus d'un ressortissant du même Etat ;
 - c ils devraient représenter les principaux systèmes juridiques ;
 - d ils devraient représenter les acteurs et instances pertinents dans le domaine de la violence à l'égard des femmes et la violence domestique ;
 - e ils siègent à titre individuel, sont indépendants et impartiaux dans l'exercice de leurs mandats et se rendent disponibles pour remplir leurs fonctions de manière effective.
- 5 La procédure d'élection des membres du GREVIO est fixée par le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe, après consultation et assentiment unanime des Parties, dans un délai de six mois à compter de l'entrée en vigueur de la présente Convention.
- 6 Le GREVIO adopte son propre règlement intérieur.
- 7 Les membres du GREVIO et les autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans les pays, tel qu'établi dans l'article 68, paragraphes 9 et 14, bénéficient des privilèges et immunités prévus par l'annexe à la présente Convention.

Article 67 – Comité des Parties

- 1 Le Comité des Parties est composé des représentants des Parties à la Convention.
- 2 Le Comité des Parties est convoqué par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Sa première réunion doit se tenir dans un délai d'un an suivant l'entrée en vigueur de la présente Convention afin d'élire les membres du GREVIO. Il se réunira par la suite à la demande d'un tiers des Parties, du Président du Comité des Parties ou du Secrétaire Général.
- 3 Le Comité des Parties adopte son propre règlement intérieur.

Article 68 – Procédure

- 1 Les Parties présentent au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, sur la base d'un questionnaire préparé par le GREVIO, un rapport sur les mesures d'ordre législatif et autres donnant effet aux dispositions de la présente Convention, pour examen par le GREVIO.
- 2 Le GREVIO examine le rapport soumis conformément au paragraphe 1 avec les représentants de la Partie concernée.
- 3 La procédure d'évaluation ultérieure est divisée en cycles dont la durée est déterminée par le GREVIO. Au début de chaque cycle, le GREVIO sélectionne les dispositions particulières sur lesquelles va porter la procédure d'évaluation et envoie un questionnaire.

- 4 GREVIO shall define the appropriate means to carry out this monitoring procedure. It may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which shall serve as a basis for the evaluation procedure of the implementation by the Parties. This questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GREVIO.
- 5 GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from non-governmental organisations and civil society, as well as from national institutions for the protection of human rights.
- 6 GREVIO shall take due consideration of the existing information available from other regional and international instruments and bodies in areas falling within the scope of this Convention.
- 7 When adopting a questionnaire for each evaluation round, GREVIO shall take due consideration of the existing data collection and research in the Parties as referred to in Article 11 of this Convention.
- 8 GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, the Parliamentary Assembly and relevant specialised bodies of the Council of Europe, as well as those established under other international instruments. Complaints presented to these bodies and their outcome will be made available to GREVIO.
- 9 GREVIO may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and with the assistance of independent national experts, country visits, if the information gained is insufficient or in cases provided for in paragraph 14. During these visits, GREVIO may be assisted by specialists in specific fields.
- 10 GREVIO shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which undergoes the evaluation. Its comments shall be taken into account by GREVIO when adopting its report.
- 11 On the basis of all the information received and the comments by the Parties, GREVIO shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of this Convention. This report and the conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GREVIO shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.
- 12 Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 8, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GREVIO, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GREVIO, if necessary setting a date for submitting information on their implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of this Convention.
- 13 If GREVIO receives reliable information indicating a situation where problems require immediate attention to prevent or limit the scale or number of serious violations of the Convention, it may request the urgent submission of a special report concerning measures taken to prevent a serious, massive or persistent pattern of violence against women.

- 4 Le GREVIO détermine les moyens appropriés pour procéder à cette évaluation. Il peut, en particulier, adopter un questionnaire pour chacun des cycles qui sert de base à l'évaluation de la mise en œuvre par les Parties. Ce questionnaire est adressé à toutes les Parties. Les Parties répondent à ce questionnaire ainsi qu'à toute autre demande d'information du GREVIO.
- 5 Le GREVIO peut recevoir des informations concernant la mise en œuvre de la Convention des organisations non gouvernementales et de la société civile, ainsi que des institutions nationales de protection des droits de l'homme.
- 6 Le GREVIO prend dûment en considération les informations existantes disponibles dans d'autres instruments et organisations régionaux et internationaux dans les domaines entrant dans le champ d'application de la présente Convention.
- 7 Lorsqu'il adopte le questionnaire pour chaque cycle d'évaluation, le GREVIO prend dûment en considération la collecte des données et les recherches existantes dans les Parties, telles que mentionnées à l'article 11 de la présente Convention.
- 8 Le GREVIO peut recevoir des informations relatives à la mise en œuvre de la Convention de la part du Commissaire aux droits de l'homme du Conseil de l'Europe, de l'Assemblée parlementaire et d'autres organes spécialisés pertinents du Conseil de l'Europe ainsi que ceux établis par d'autres instruments internationaux. Les plaintes présentées devant ces organes et les suites qui leur sont données seront mises à la disposition du GREVIO.
- 9 Le GREVIO peut organiser, de manière subsidiaire, en coopération avec les autorités nationales et avec l'assistance d'experts nationaux indépendants, des visites dans les pays concernés, si les informations reçues sont insuffisantes ou dans les cas prévus au paragraphe 14. Lors de ces visites, le GREVIO peut se faire assister par des spécialistes dans des domaines spécifiques.
- 10 Le GREVIO établit un projet de rapport contenant ses analyses concernant la mise en œuvre des dispositions sur lesquelles porte la procédure d'évaluation, ainsi que ses suggestions et propositions relatives à la manière dont la Partie concernée peut traiter les problèmes identifiés. Le projet de rapport est transmis pour commentaire à la Partie faisant l'objet de l'évaluation. Ses commentaires sont pris en compte par le GREVIO lorsqu'il adopte son rapport.
- 11 Sur la base de toutes les informations reçues et des commentaires des Parties, le GREVIO adopte son rapport et ses conclusions concernant les mesures prises par la Partie concernée pour mettre en œuvre les dispositions de la présente Convention. Ce rapport et les conclusions sont envoyés à la Partie concernée et au Comité des Parties. Le rapport et les conclusions du GREVIO sont rendus publics dès leur adoption, avec les commentaires éventuels de la Partie concernée.
- 12 Sans préjudice de la procédure prévue aux paragraphes 1 à 8, le Comité des Parties peut adopter, sur la base du rapport et des conclusions du GREVIO, des recommandations adressées à cette Partie (a) concernant les mesures à prendre pour mettre en œuvre les conclusions du GREVIO, si nécessaire en fixant une date pour la soumission d'informations sur leur mise en œuvre, et (b) ayant pour objectif de promouvoir la coopération avec cette Partie afin de mettre en œuvre la présente Convention de manière satisfaisante.
- 13 Si le GREVIO reçoit des informations fiables indiquant une situation dans laquelle des problèmes nécessitent une attention immédiate afin de prévenir ou de limiter l'ampleur ou le nombre de violations graves de la Convention, il peut demander la soumission urgente d'un rapport spécial relatif aux mesures prises pour prévenir un type de violence grave, répandu ou récurrent à l'égard des femmes.

- 14 Taking into account the information submitted by the Party concerned, as well as any other reliable information available to it, GREVIO may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to GREVIO. Where warranted and with the consent of the Party, the inquiry may include a visit to its territory.
- 15 After examining the findings of the inquiry referred to in paragraph 14, GREVIO shall transmit these findings to the Party concerned and, where appropriate, to the Committee of the Parties and the Committee of Ministers of the Council of Europe together with any comments and recommendations.

Article 69 – General recommendations

GREVIO may adopt, where appropriate, general recommendations on the implementation of this Convention.

Article 70 – Parliamentary involvement in monitoring

- 1 National parliaments shall be invited to participate in the monitoring of the measures taken for the implementation of this Convention.
- 2 Parties shall submit the reports of GREVIO to their national parliaments.
- 3 The Parliamentary Assembly of the Council of Europe shall be invited to regularly take stock of the implementation of this Convention.

Chapter X – Relationship with other international instruments

Article 71 – Relationship with other international instruments

- 1 This Convention shall not affect obligations arising from other international instruments to which Parties to this Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention.
- 2 The Parties to this Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

Chapter XI – Amendments to the Convention

Article 72 – Amendments

- 1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by her or him to the member States of the Council of Europe, any signatory, any Party, the European Union, any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 75, and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 76.

- 14 Le GREVIO peut, en tenant compte des informations soumises par la Partie concernée ainsi que de toute autre information fiable disponible, désigner un ou plusieurs de ses membres pour conduire une enquête et présenter de manière urgente un rapport au GREVIO. Lorsque cela est nécessaire et avec l'accord de la Partie, l'enquête peut comprendre une visite sur son territoire.
- 15 Après avoir examiné les conclusions relatives à l'enquête mentionnée au paragraphe 14, le GREVIO transmet ces conclusions à la Partie concernée et, le cas échéant, au Comité des Parties et au Comité des Ministres du Conseil de l'Europe avec tout autre commentaire et recommandation.

Article 69 – Recommandations générales

Le GREVIO peut adopter, le cas échéant, des recommandations générales sur la mise en œuvre de la présente Convention.

Article 70 – Participation des parlements au suivi

- 1 Les parlements nationaux sont invités à participer au suivi des mesures prises pour la mise en œuvre de la présente Convention.
- 2 Les Parties soumettent les rapports du GREVIO à leurs parlements nationaux.
- 3 L'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe est invitée à faire le bilan, de manière régulière, de la mise en œuvre de la présente Convention.

Chapitre X – Relations avec d'autres instruments internationaux

Article 71 – Relations avec d'autres instruments internationaux

- 1 La présente Convention ne porte pas atteinte aux obligations découlant d'autres instruments internationaux auxquels les Parties à la présente Convention sont Parties ou le deviendront, et qui contiennent des dispositions relatives aux matières régies par la présente Convention.
- 2 Les Parties à la présente Convention peuvent conclure entre elles des accords bilatéraux ou multilatéraux relatifs aux questions réglées par la présente Convention, aux fins de compléter ou de renforcer les dispositions de celle-ci ou pour faciliter l'application des principes qu'elle consacre.

Chapitre XI – Amendements à la Convention

Article 72 – Amendements

- 1 Tout amendement à la présente Convention proposé par une Partie devra être communiqué au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe et être transmis par ce dernier aux Etats membres du Conseil de l'Europe, à tout signataire, à toute Partie, à l'Union européenne, à tout Etat ayant été invité à signer la présente Convention conformément aux dispositions de l'article 75 et à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention conformément aux dispositions de l'article 76.

- 2 The Committee of Ministers of the Council of Europe shall consider the proposed amendment and, after having consulted the Parties to this Convention that are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe.
- 3 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 2 shall be forwarded to the Parties for acceptance.
- 4 Any amendment adopted in accordance with paragraph 2 shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General of their acceptance.

Chapter XII – Final clauses

Article 73 – Effects of this Convention

The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of internal law and binding international instruments which are already in force or may come into force, under which more favourable rights are or would be accorded to persons in preventing and combating violence against women and domestic violence.

Article 74 – Dispute settlement

- 1 The Parties to any dispute which may arise concerning the application or interpretation of the provisions of this Convention shall first seek to resolve it by means of negotiation, conciliation, arbitration or by any other methods of peaceful settlement accepted by mutual agreement between them.
- 2 The Committee of Ministers of the Council of Europe may establish procedures of settlement to be available for use by the Parties in dispute if they should so agree.

Article 75 – Signature and entry into force

- 1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration and the European Union.
- 2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.
- 3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 signatories, including at least eight member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2.
- 4 In respect of any State referred to in paragraph 1 or the European Union, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

- 2 Le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe examine l'amendement proposé et, après consultation des Parties à la Convention qui ne sont pas membres du Conseil de l'Europe, peut adopter l'amendement à la majorité prévue à l'article 20.d du Statut du Conseil de l'Europe.
- 3 Le texte de tout amendement adopté par le Comité des Ministres conformément au paragraphe 2 sera communiqué aux Parties, en vue de son acceptation.
- 4 Tout amendement adopté conformément au paragraphe 2 entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période d'un mois après la date à laquelle toutes les Parties auront informé le Secrétaire Général de leur acceptation.

Chapitre XII – Clauses finales

Article 73 – Effets de la Convention

Les dispositions de la présente Convention ne portent pas atteinte aux dispositions du droit interne et d'autres instruments internationaux contraignants déjà en vigueur ou pouvant entrer en vigueur, et en application desquels des droits plus favorables sont ou seraient reconnus aux personnes en matière de prévention et de lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique.

Article 74 – Règlement de différends

- 1 Les Parties à tout litige qui surgit au sujet de l'application ou de l'interprétation des dispositions de la présente Convention devront en rechercher la solution, avant tout par voie de négociation, de conciliation, d'arbitrage, ou par tout autre mode de règlement pacifique accepté d'un commun accord par elles.
- 2 Le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra établir des procédures de règlement qui pourraient être utilisées par les Parties à un litige, si elles y consentent.

Article 75 – Signature et entrée en vigueur

- 1 La présente Convention est ouverte à la signature des Etats membres du Conseil de l'Europe, des Etats non membres ayant participé à son élaboration ainsi que de l'Union européenne.
- 2 La présente Convention est soumise à ratification, acceptation ou approbation. Les instruments de ratification, d'acceptation ou d'approbation sont déposés près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 3 La présente Convention entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date à laquelle 10 signataires, dont au moins huit Etats membres du Conseil de l'Europe, auront exprimé leur consentement à être liés par la Convention, conformément aux dispositions du paragraphe 2.
- 4 Si un Etat visé au paragraphe 1 ou l'Union européenne exprime ultérieurement son consentement à être lié par la Convention, cette dernière entrera en vigueur, à son égard, le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument de ratification, d'acceptation ou d'approbation.

Article 76 – Accession to the Convention

- 1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Parties entitled to sit on the Committee of Ministers.
- 2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 77 – Territorial application

- 1 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.
- 2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.
- 3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 78 – Reservations

- 1 No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exceptions provided for in paragraphs 2 and 3.
- 2 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the provisions laid down in:
 - Article 30, paragraph 2;
 - Article 44, paragraphs 1.e, 3 and 4;
 - Article 55, paragraph 1 in respect of Article 35 regarding minor offences;
 - Article 58 in respect of Articles 37, 38 and 39;
 - Article 59.
- 3 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right to provide

Article 76 – Adhésion à la Convention

- 1 Après l'entrée en vigueur de la présente Convention, le Comité des Ministres du Conseil de l'Europe pourra, après consultation des Parties à la présente Convention et en avoir obtenu l'assentiment unanime, inviter tout Etat non membre du Conseil de l'Europe n'ayant pas participé à l'élaboration de la Convention à adhérer à la présente Convention par une décision prise à la majorité prévue à l'article 20.d du Statut du Conseil de l'Europe, et à l'unanimité des voix des représentants des Etats contractants ayant le droit de siéger au Comité des Ministres.
- 2 Pour tout Etat adhérent, la Convention entrera en vigueur le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date du dépôt de l'instrument d'adhésion près le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.

Article 77 – Application territoriale

- 1 Tout Etat ou l'Union européenne peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, désigner le ou les territoires auxquels s'appliquera la présente Convention.
- 2 Toute Partie peut, à tout autre moment par la suite, par une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, étendre l'application de la présente Convention à tout autre territoire désigné dans cette déclaration dont elle assure les relations internationales ou au nom duquel elle est autorisée à prendre des engagements. La Convention entrera en vigueur à l'égard de ce territoire le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la déclaration par le Secrétaire Général.
- 3 Toute déclaration faite en vertu des deux paragraphes précédents pourra, à l'égard de tout territoire désigné dans cette déclaration, être retirée par notification adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Ce retrait prendra effet le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 78 – Réserves

- 1 Aucune réserve n'est admise à l'égard des dispositions de la présente Convention, à l'exception de celles prévues aux paragraphes 2 et 3.
- 2 Tout Etat ou l'Union européenne peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, dans une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, préciser qu'il se réserve le droit de ne pas appliquer, ou de n'appliquer que dans des cas ou conditions spécifiques, les dispositions établies à:
 - l'article 30, paragraphe 2;
 - l'article 44, paragraphes 1.e, 3 et 4;
 - l'article 55, paragraphe 1 en ce qui concerne l'article 35 à l'égard des infractions mineures;
 - l'article 58 en ce qui concerne les articles 37, 38 et 39;
 - l'article 59.
- 3 Tout Etat ou l'Union européenne peut, au moment de la signature ou au moment du dépôt de son instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion, dans une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, préciser qu'il se réserve le droit

for non-criminal sanctions, instead of criminal sanctions, for the behaviours referred to in Articles 33 and 34.

- 4 Any Party may wholly or partly withdraw a reservation by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This declaration shall become effective as from its date of receipt by the Secretary General.

Article 79 – Validity and review of reservations

- 1 Reservations referred to in Article 78, paragraphs 2 and 3, shall be valid for a period of five years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the Party concerned. However, such reservations may be renewed for periods of the same duration.
- 2 Eighteen months before the date of expiry of the reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the Party concerned. No later than three months before the expiry, the Party shall notify the Secretary General that it is upholding, amending or withdrawing its reservation. In the absence of a notification by the Party concerned, the Secretariat General shall inform that Party that its reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the Party concerned to notify its intention to uphold or modify its reservation before the expiry of that period shall cause the reservation to lapse.
- 3 If a Party makes a reservation in conformity with Article 78, paragraphs 2 and 3, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GREVIO, on the grounds justifying its continuance.

Article 80 – Denunciation

- 1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.
- 2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 81 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory, any Party, the European Union, and any State invited to accede to this Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 75 and 76;
- d any amendment adopted in accordance with Article 72 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of Article 78;
- f any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 80;
- g any other act, notification or communication relating to this Convention.

de prévoir des sanctions non pénales, au lieu de sanctions pénales, pour les comportements mentionnés aux articles 33 et 34.

- 4 Toute Partie peut retirer en tout ou en partie une réserve au moyen d'une déclaration adressée au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe. Cette déclaration prendra effet à la date de sa réception par le Secrétaire Général.

Article 79 – Validité et examen des réserves

- 1 Les réserves prévues à l'article 78, paragraphes 2 et 3, sont valables cinq ans à compter du premier jour de l'entrée en vigueur de la Convention pour la Partie concernée. Toutefois, ces réserves peuvent être renouvelées pour des périodes de la même durée.
- 2 Dix-huit mois avant l'expiration de la réserve, le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe informe la Partie concernée de cette expiration. Trois mois avant la date d'expiration, la Partie notifie au Secrétaire Général son intention de maintenir, de modifier ou de retirer la réserve. Dans le cas contraire, le Secrétaire Général informe cette Partie que sa réserve est automatiquement prolongée pour une période de six mois. Si la Partie concernée ne notifie pas sa décision de maintenir ou modifier ses réserves avant l'expiration de cette période, la ou les réserves tombent.
- 3 Lorsqu'une Partie formule une réserve conformément à l'article 78, paragraphes 2 et 3, elle fournit, avant son renouvellement ou sur demande, des explications au GREVIO quant aux motifs justifiant son maintien.

Article 80 – Dénonciation

- 1 Toute Partie peut, à tout moment, dénoncer la présente Convention en adressant une notification au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe.
- 2 Cette dénonciation prendra effet le premier jour du mois suivant l'expiration d'une période de trois mois après la date de réception de la notification par le Secrétaire Général.

Article 81 – Notification

Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe notifiera aux Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non membres du Conseil de l'Europe ayant participé à l'élaboration de la présente Convention, à tout signataire, à toute Partie, à l'Union européenne, et à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention :

- a toute signature ;
- b le dépôt de tout instrument de ratification, d'acceptation, d'approbation ou d'adhésion ;
- c toute date d'entrée en vigueur de la présente Convention, conformément aux articles 75 et 76 ;
- d tout amendement adopté conformément à l'article 72, ainsi que la date d'entrée en vigueur dudit amendement ;
- e toute réserve et tout retrait de réserve faits en application de l'article 78 ;
- f toute dénonciation faite en vertu des dispositions de l'article 80 ;
- g tout autre acte, notification ou communication ayant trait à la présente Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at Istanbul, this 11th day of May 2011, in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Union and to any State invited to accede to this Convention.

En foi de quoi, les soussignés, dûment autorisés à cet effet, ont signé la présente Convention.

Fait à Istanbul, le 11 mai 2011, en français et en anglais, les deux textes faisant également foi, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Conseil de l'Europe. Le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe en communiquera copie certifiée conforme à chacun des Etats membres du Conseil de l'Europe, aux Etats non membres ayant participé à l'élaboration de la présente Convention, à l'Union européenne et à tout Etat invité à adhérer à la présente Convention.

CERTIFIED COPY

Strasbourg, this 29 July 2015
For the Secretary General:

Marta REQUENA
Head of Public International Law Division
and Treaty Office

Appendix – Privileges and immunities (Article 66)

- 1 This appendix shall apply to the members of GREVIO mentioned in Article 66 of the Convention, as well as to other members of the country visit delegations. For the purpose of this appendix, the term "other members of the country visit delegations" shall include the independent national experts and the specialists mentioned in Article 68, paragraph 9, of the Convention, staff members of the Council of Europe and interpreters employed by the Council of Europe accompanying GREVIO during its country visits.
- 2 The members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, while exercising their functions relating to the preparation and the carrying out of country visits, as well as the follow-up thereto, and travelling in connection with those functions, enjoy the following privileges and immunities:
 - a immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity;
 - b exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.
- 3 In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded the same facilities as those accorded to representatives of foreign governments on temporary official duty.
- 4 The documents relating to the evaluation of the implementation of the Convention carried by members of GREVIO and other members of the country visit delegations shall be inviolable insofar as they concern the activity of GREVIO. No stoppage or censorship shall be applied to the official correspondence of GREVIO or to official communications of members of GREVIO and other members of the country visit delegations.
- 5 In order to secure for the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.
- 6 Privileges and immunities are granted to the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix in order to safeguard the independent exercise of their functions in the interests of GREVIO and not for their personal benefit. The waiver of immunities of the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix shall be made by the Secretary General of the Council of Europe in any case where, in his or her opinion, the immunity would impede the course of justice and where it can be waived without prejudice to the interests of GREVIO.

Annexe – Privilèges et Immunités (article 66)

- 1 La présente annexe s'applique aux membres du GREVIO mentionnés à l'article 66 de la Convention ainsi qu'aux autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays. Aux fins de la présente annexe, l'expression « autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays » comprend les experts nationaux indépendants et les spécialistes visés à l'article 68, paragraphe 9, de la Convention, les agents du Conseil de l'Europe et les interprètes employés par le Conseil de l'Europe qui accompagnent le GREVIO lors de ses visites dans le pays.
- 2 Les membres du GREVIO et les autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays bénéficient des privilèges et immunités mentionnés ci-après dans l'exercice de leurs fonctions liées à la préparation et à la mise en œuvre des visites ainsi qu'aux suites données à celles-ci et aux voyages liés à ces fonctions:
 - a immunité d'arrestation ou de détention et de saisie de leurs bagages personnels et, en ce qui concerne les actes accomplis par eux en leur qualité officielle, y compris leurs paroles et écrits, immunité de toute juridiction;
 - b exemption à l'égard de toutes mesures restrictives relatives à leur liberté de mouvement: sortie de et entrée dans leur pays de résidence et entrée dans le et sortie du pays dans lequel ils exercent leurs fonctions, ainsi qu'à l'égard de toutes les formalités d'enregistrement des étrangers, dans les pays visités ou traversés par eux dans l'exercice de leurs fonctions.
- 3 Au cours des voyages accomplis dans l'exercice de leurs fonctions, les membres du GREVIO et les autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays se voient accorder, en matière de douane et de contrôle des changes, les mêmes facilités que celles reconnues aux représentants de gouvernements étrangers en mission officielle temporaire.
- 4 Les documents relatifs à l'évaluation de la mise en œuvre de la Convention transportés par les membres du GREVIO et les autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays, sont inviolables dans la mesure où ils concernent l'activité du GREVIO. Aucune mesure d'interception ou de censure ne peut s'appliquer à la correspondance officielle du GREVIO ou aux communications officielles des membres du GREVIO et des autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays.
- 5 En vue d'assurer aux membres du GREVIO et aux autres membres des délégations chargées d'effectuer les visites dans le pays une complète liberté de parole et une complète indépendance dans l'accomplissement de leurs fonctions, l'immunité de juridiction en ce qui concerne les paroles ou les écrits ou les actes émanant d'eux dans l'accomplissement de leurs fonctions continuera à leur être accordée même après que le mandat de ces personnes aura pris fin.
- 6 Les privilèges et immunités sont accordés aux personnes mentionnées au paragraphe 1 de la présente annexe, non pour leur bénéfice personnel, mais dans le but d'assurer en toute indépendance l'exercice de leurs fonctions dans l'intérêt du GREVIO. La levée des immunités accordées aux personnes mentionnées au paragraphe 1 de la présente annexe est effectuée par le Secrétaire Général du Conseil de l'Europe, dans tous les cas où, à son avis, l'immunité empêcherait que justice soit faite et où l'immunité peut être levée sans nuire aux intérêts du GREVIO.

Sales agents for publications of the Council of Europe Agents de vente des publications du Conseil de l'Europe

BELGIUM/BELGIQUE

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 231 04 35
Fax: +32 (0)2 735 08 60
E-mail: order@libeurop.be
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services
Avenue du Roi 202 Koningslaan
BE-1190 BRUXELLES
Tel.: +32 (0)2 538 43 08
Fax: +32 (0)2 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

BOSNIA AND HERZEGOVINA/ BOSNIE-HERZÉGOVINE

Robert's Plus d.o.o.
Marka Marulića 2/V
BA-71000, SARAJEVO
Tel.: + 387 33 640 818
Fax: + 387 33 640 818
E-mail: robertsplus@bih.net.ba

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd.
1-5369 Canotek Road
CA-OTTAWA, Ontario K1J 9J3
Tel.: +1 613 745 2665
Fax: +1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

CROATIA/CROATIE

Robert's Plus d.o.o.
Marasovićeve 67
HR-21000, SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

CZECH REPUBLIC/ RÉPUBLIQUE TCHÈQUE

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: +420 2 424 59 204
Fax: +420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DENMARK/DANEMARK

GAD
Vimmelskftet 32
DK-1161 KØBENHAVN K
Tel.: +45 77 66 60 00
Fax: +45 77 66 60 01
E-mail: gad@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FINLAND/FINLANDE

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: +358 (0)9 121 4430
Fax: +358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilauk@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANCE

La Documentation française
(diffusion/distribution France entière)
124, rue Henri Barbusse
FR-93308 AUBERVILLIERS CEDEX
Tel.: +33 (0)1 40 15 70 00
Fax: +33 (0)1 40 15 68 00
E-mail: commande@ladocumentationfrancaise.fr
<http://www.ladocumentationfrancaise.fr>

Librairie Kléber
1 rue des Francs Bourgeois
FR-67000 STRASBOURG
Tel.: +33 (0)3 88 15 78 88
Fax: +33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kléber@coe.int
<http://www.librairie-kléber.com>

GERMANY/ALLEMAGNE

AUSTRIA/AUTRICHE
UNO Verlag GmbH
August-Bebel-Allee 6
DE-53175 BONN
Tel.: +49 (0)228 94 90 20
Fax: +49 (0)228 94 90 222
E-mail: bestellung@uno-verlag.de
<http://www.uno-verlag.de>

GREECE/GRÈCE

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINAI
Tel.: +30 210 32 55 321
Fax: +30 210 32 30 320
E-mail: ord@otenet.gr
<http://www.kauffmann.gr>

HUNGARY/HONGRIE

Euro Info Service
Pannónia u. 58.
PF. 1039
HU-1136 BUDAPEST
Tel.: +36 1 329 2170
Fax: +36 1 349 2053
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
<http://www.euroinfo.hu>

ITALY/ITALIE

Licosa SpA
Via Duca di Calabria, 1/1
IT-50125 FIRENZE
Tel.: +39 0556 483215
Fax: +39 0556 41257
E-mail: licosa@licosa.com
<http://www.licosa.com>

MEXICO/MEXIQUE

Mundi-Prensa México, S.A. De C.V.
Río Pánuco, 141 Delegación Cuauhtémoc
MX-06500 MÉXICO, D.F.
Tel.: +52 (01) 55 55 33 56 58
Fax: +52 (01) 55 55 14 67 99
E-mail: mundiprensa@mundiprensa.com.mx
<http://www.mundiprensa.com.mx>

NETHERLANDS/PAYS-BAS

Roodveldt Import BV
Nieuwe Hemweg 50
NL-1013 CX AMSTERDAM
Tel.: + 31 20 622 8035
Fax: + 31 20 625 5493
Website: www.publidis.org
Email: orders@publidis.org

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: +47 2 218 8100
Fax: +47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLAND/POLOGNE

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 WARSZAWA
Tel.: +48 (0)22 509 86 00
Fax: +48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTUGAL

Livraria Portugal
(Dias & Andrade, Lda.)
Rua do Carmo, 70
PT-1200-094 LISBOA
Tel.: +351 21 347 42 82 / 85
Fax: +351 21 347 02 64
E-mail: info@livrariaportugal.pt
<http://www.livrariaportugal.pt>

RUSSIAN FEDERATION/ FÉDÉRATION DE RUSSIE

Ves Mir
17b, Butlerova ul.
RU-101000 MOSCOW
Tel.: +7 495 739 0971
Fax: +7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

SPAIN/ESPAGNE

Mundi-Prensa Libros, s.a.
Castelló, 37
ES-28001 MADRID
Tel.: +34 914 36 37 00
Fax: +34 915 75 39 98
E-mail: libreria@mundiprensa.es
<http://www.mundiprensa.com>

SWITZERLAND/SUISSE

Planetis Sàrl
16 chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: +41 22 366 51 77
Fax: +41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

UNITED KINGDOM/ROYAUME-UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: +44 (0)870 600 5522
Fax: +44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

UNITED STATES and CANADA/ ÉTATS-UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co
2036 Albany Post Road
USA-10520 CROTON ON HUDSON, NY
Tel.: +1 914 271 5194
Fax: +1 914 271 5886
E-mail: coe@manhattanpublishing.co
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Editions du Conseil de l'Europe

FR-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: +33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: <http://book.coe.int>